

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

223 X.276

Harvard College Library

FROM

Anonymous gift.

Bible, Church Lessons, Torres
Islands (1897)

o

NE TAKETAKELI

RUO-GA-WIA NA RUAR

MI NE TAKETAKELI

TEHTEH RUAR PAH

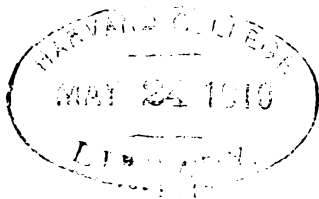
NA TATARIHA PI VOL QUAN RUAR.

(EPISTLES & GOSPELS—TORRES ISLANDS.)

MELANESIAN MISSION PRESS. MDCCCXCVII.

22¹¹/₃ x .296

Anonymous gift

NE RUO-GA-WIA NA RUAR MATTHEW MA
TEH JI.

TAVLIIN i.

*Ne Sunday pi kilo
Quann Christmas.*

18-25.

18 Jesus Christ ma wota me dawak: Lumnana Joseph mat vatratali gor rema me, Mary, pa hor tate toga gatuwe qa, nia ma ganhiava ne magola mi ne Wu Ruar. 19 Pa Joseph, ne teman me, nia ne tela teninir, pa ne liona tate nih tan vabe laqa nia piana, pa nia ma duam tan moq vita mijiu nia. 20 Navagi lumnana nia ve duamduam pi gak, ita, ne Angel ni Lord mia row me hivia li qori, ve vejia ta, "Joseph, magolan David, tate metmetog taw ola Mary, ne leqavina ineke: na nane nia ma ganhiava, nia me da ne Wu Ruar. 21 Pa nia tan vauwta ne magola, ne teman; pa nika tawe lov ne iena ta Jesus; na nia jane tan vahvia hemera me da ne hemehe. 22 Pa ma da na pah ki tage da wunwun nane ne Lord ma vejia ji mi ne Prophet, ta,

23 'Ita ne tuwutner tan ganhiava ne magola, pa tan vauwta ne teman,

Pa nihe tage lov ne iena ta, Immanuel;'
pa ve vejia lia nane ta, God mede." 24 Pa Joseph ma kalraka da ne metur, pa ma da dawa ne Angel ni Lord ma vergol nia to, pa mola ne leqavina me; 25 pa nia tate toga me, wahe nia mat vauwta ne magola ne teman: pa nia ma lov ne iena ta, Jesus.

TAVLIIN ii.

Ne Quan Epiphani.

1-12.

1 Lumnana Jesus ma wota Bethlehem te Judea, li quinin Herod ne kin, ita, hemera metadur ma ven wahe ne Jerusalem da ne veniua ve toga pi tena rowrow ni

elo, *ve vejia ta*, 2 “*Jane ma wota me, ne Kin guro hemera te Judea, nia eva? na kemam mita ne viji me pi tena rowrow ni elo, pa kemam ma ven me tag urur nia.*” 3 Pa Herod ne kin ma ron ji, pa ne tugena naka ririr, pa ne Jerusalem dan gatuwe me. 4 Pa nia ma veruog gatuwe me hemera palpal luwo, mi hemera ver-
verveha, pa ma rurihe pin Christ, tan wot *eva*. 5 Pa nihe ma vejia hivia ta, *Bethlehem te Judea: na ne prophet ma teh ji wak, ta*,

6 “Pa nike Bethlehem, li *venia* Judah,

Tate riri varamat meguqu mi hemera luwo te Judah :
 Na ne governor van rowo da nike,

Pa nia tan ijitur hemera mino Israel.”

7 Da pah waina Herod ma veruog mijiu me hemera metadur, pa ma ronta urva da nihe pi viji, ta ma row laqa lumnaneva. 8 Pa nia ma jiligihe Bethlehem, ma vejia ta, “*Ge ven, ge hiarvia urva ne magola; pa kimi mit hare, ge haloq mule me, ge vejia hi no, take ven veria, ke urur nia,*” 9 Pa nihe ma ronta pah ne kin, nihe ma ven; pa ita, ne viji nihe mita ji pi tena rowrow ni elo ma venven pi negohe, naka tu magha ri vetane ne magola *ve* toge. 10 Pa nihe mita ne viji, ne piahe ma dahiv varamat piana. 11 Pa nihe ma ven il lema, pa mita ne magola mi Mary, rema me; pa nihe ma row taqa, murur nia; pa ma waka ne tena-jirga mehe, nihe mola ne hoghog hivia, ne *gold*, mi ne tun-raga quana-
 quana, mi ne *myrrh*. 12 Pa God ma dit laqa hivihe li qori ta nihe mit haloq mule hi Herod, ne dac pinine nihe ma mule veniche pi majala ha.

*Hemera Ruar no
 Meremi.*

13-18.

13 Ne Angel ni Lord ma row laqa hi Joseph li qori, *ve vejia ta*, “*Wa kalraka, wa venga ne magola mi rema me, ge velag hau Misraim, pa ge toge noke ve vejia hivike nok: na Herod tan hiar ne magola, tan da metjia.*” 14

Pa nia ma kalraka, ma venga ne magola mi rena me li quan, ma ven Misraim; 15 pa ma toge wale ne mijen Herod; ta ne vavatemane Lord nia ma vejia ji mi ne Prophet, ni tu, ta, 'Da Misraim noke ma veruog me ne magola mino.' 16 Pa lumnana Herod mit vaglala ta hemera metadur ma hemra nia, nia naka lolhia varamat, ma jiligia, ma wu met ne magola teman pah ve toga Bethlehem, pa li vol veta pah na revta daldalgat, ne to mehe ma vurua pe, pa hur iu da nane wela, daur ne vunonito nia ma ronta urva piana da hemera metadur. 17 Naka da vetu ne vavatemane Jeremiah ne prophet ma vejia ji, ta,

18 'Ma ron nalnega Ramah,
Ne kari mi ne tantan luwo,
Rachel ve tantan pi magola me;
Pa nia ve rowota ne mehur, ne dae nihe mat lera.'

TAVLIIN iv.

1-11.

Lent i.

1 Pa ne Wu ma tunova Jesus li veniua won, Satan tan dadagere nia e. 2 Pa nia ma ravraviav ne meran mi ne quan henawul vat, ne meleh naka daie. 3 Pa ja dadagere ma ven me, ma vejia hivia ta, "Da ta nike ne Magolan God, wa jiligia ne vot ki nihe ge wag *bread* e." 4 Pa nia ma val guro, ma vejia ta, "Ma teh ji ta, 'Ne tela tat ah e ne *bread* ia, navagi mi ne vol vavatemala ve rowo da ne velen God,' " Da pah weina, Satan ma vengaga nia li metaveniua ruar; pa ma veturia ri nira ema ruar, 6 ma vejia hivia ta, "Da ta nike ne Magolan God, wa wal hur iu vetak: na ma teh ji ta,

'Nia tan jiligia ne Angel me pi:

Pa li limehe nihe tage halapeg rakajike,

Nike mit tutgae ne rano pi vot.' "

7 Jesus ve vejia hivia ta, "Wela, ma teh ji ta 'Tate da-

wulia gere ne Lord God nike,'” 8 Wela Satan ve gara-gava nia ri tawe na haghag varamat, pa ma vahe nia e ne gamiliga pah teli merema, mi ne herherihe; 9 pa nia ma vejia hivia ta, “Noke tak ola na pahki hivike, van da ta nike van row taqa, van urur no.” 10 Jesus naka vejia hivia ta, “Wa ven ha da ne vetak, Satan : na ma teh ji ta, ‘Nike taw urur ne Lord God nike, pa nike tawe menah guro ia magana.’” 11 Da pah weina Satan ma ven vita dania, pa ne Augel ma ven me, pa nihe ma daguria.

S. Andrew.

18-22.

18 Pa Jesus ve venven palahi tua te Galilca, pa mita ne tigtigihe vurua, Simon, ve lov nia ta Peter, mi Andrew tigina, ve tultul ne qiana li lema; na hor ne tela venvenoda. 19 Pa nia ma vejia hi hor ta, “Or ven uria no, pa noke take daie kemor tage venoda ne tela.” 20 Pa na hau, hor ma venvita ne qiana mehe, ma venuria. 21 Pa nia ma venven iag, pa mita ne tigtigihe ha vurua, James, magolan Zebede, mi John tigina, ri eka, nihe mi Zebede, ma mi hor, ve gurva won ne qiana mehe; pa nia ma lov hor. 22 Pa na hau, hor ma venvita neka mi ma mi hor, pa ma venuria.

TAVLIIN V.

Hemera Ruar Pah.

1-12.

1 Pa Jesus mitjia hemera ta na vche, pa nia ma garga ri tawe : pa nia ma hag iu, pa hemera teragdilina ma ven me hivia : 2 pa nia ma waka ne velen, ma verveha nihe, ma vejia ta,

3 “Jirwia hemera ne liohe na darohroh : na namehe ne gamiliga te raina.

4 Jirwia hemera ve lolwon : na tage da mehurihe.

5 Jirwia hemera ne dadavehe na aogta : na nihe tag ola terteraiin ne merema.

6 Jirwia hemera na melmeleh pa na mermera nalnega teninir : na nihe tage nuwa jilumnana.

7 Jirwia hemera na lolmagarhina : na tage magarihe.

8 Jirwia hemera na lolmahinabina : na nihe tag itjia God.

9 Jirwia hemera ve dadagere tage daie hemera tage toga qulqul urva : na tage lov nihe ta ra magolan God.

10 Jirwia hemerane, ma dadahiae nihe ne tejin nalnega teninir : na namehe ne gamiliga te raina. 11 Jirwia kimi, hemera van naunau mi kimi, pa van dahiae kimi, pa van hipehipega wulwulima kimi pi taltalega hia pah ne dac noke. 12 Ne pimi nihe ge dahiv, pa ge girgir varamat piana, na ne tuntun luwo ve toga raina hi kimi : na nihe ma dahiae weina hemera prophet ma toga towtow ji da kimi."

13-19.

13 "Ne newu ta hi ne merema, kimi pena : navagi da ta ne newu van meliwelwal, ji da veguana o neva? da ne lumnanane nia tate tatariba pi jiga, navagi tage huwta vau, ne tela nihe ge venven raina. 14 Kimi ne pur tepi merema. Tat linara meguqu ne metaveniua ma rak ri tawe. 15 Wela, da ta ne tela van tut ne pur, nia tat moq iu vi wumit, navagi ri tena-pur ; pa nian vahalana hemera pah ve toga lema. 16 Dawela peweina ne nune-mi ni awawe li nego tela pah, nihe gak it vaglala ne megmegu wia ni kimi, gaka lov manowena ne Ma mi kimi ve toga raina.

17 Ge tate duamduam ta noke ma ven me take da vita ne li hi ne prophet pah : noke tate ven me take da vita, navagi take da wunwun. 18 Na, na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, ne raina mi ne viena tage ho lera, navagi ne i tuwuwi hi ta ne menagariri meguqu tuwuwi tat ho lera da ne li, wahe ma da wunwun pah nok. 19 Ne

dae pinine ji tela van da lit ji tuwuwi da ne li riri varamat ki, pa van verveha ne tela peweina, tage lov nia ta na riri varamat li gamiliga raina: pa ji tela van dada urihe, pa van verveha peweina, tage lov nia ta na luwo li gamiliga raina."

Trinité vi.

20-26.

Jesus ma vejia hi ra teregdilina me ta, 20 "Da ta nam alnega teninir tate luwo levia nalnega teninir nohemera verveha mi ra Pharise, kimi tat ven meguqu il li gamiliga raina.

21 Kimi ma ron ji ta ma vejia hi hemera na ja ta, 'Tate dada met genawon ne tela,' pa ta paie van da met genawon nia na tataruha tage her hivia piana: 22 Navagi noke ve vejia hi kimi ta, ne vol tela ve lolhia marano tigina, nia na tataruha tage her hivia piaua; pa ta ji tela van vejia hi tigina ta, 'Raka', nia na tataruha tan tu pi nego vewut herher; pa ta ji tela van vejia ta, 'Velil qo', nia na tataruha pi av te Gehenna. 23 Ne dae pinina, da ta nike van ola me noma jiga palpal pi tena-palpal, pa nike ve toge, pa nik aka duammule ta jiga ve toga mi tigi tan lolhia nike piana, 24 wa moq vita noma jiga palpal pi nego tena-palpal, waka ven, wa qul wela mi tigi, nik aka mule me, wa palpal. 25 Wa menah hau hi ne tavlivagal hivike, kemor ve toga qa li majala; ne tavlivagal mit vanaka nike hi ja herher, pa ja herher naka vanaka nike hi ne tela megmegu, pa van vira guroke lema-retret. 26 Na vowa, noke ve vejia hivike ta, nike tat ho rowo dan, nike won wunwun nok e ne mena takeliga riri ne pahpahvaih."

27-48.

27 "Kimi ma ron ji ta ma vejia ta, 'Nike tat toga luntawon:' 28 Navagi noke ve vejia hi kimi ta, ne vol

tela vijita ne leqavina mi ne lolaihihi na hia, ma toga luntawon gatuwe me piji li tugena. 29 Pa da ta ne metei ne meto van daieke tawe tutga, wa dulo, wa huwta danike: na na wia hivike ta ne heru tuwuwi ni lera, pa tate da ta ne tarapi dan ni ven Gehenna. 30 Pa da ta ne limo ne meto van daieke tawe tutga, wa tara lit, wa huwta danike: na na wia hivike ta ne heru tuwuwi ni lera, pa tate da ta ne tarapi dan ni ven Gehenna. 31 Ma vejia wela ta, 'Da ta ji tela van moq vita ne leqavina me, nian ola hivia ne tehteh davita:' 32 navagi noke ve vejia hi kimi ta, da ta ji tela van moq vita ne leqavina me, pa tate da ta ne tejin ne jigara luntawon, navagi ne tejin na ha, nia ve daie ne leqavina me tan toga luntawon: pa da ta ji tela ha van lag mi ne leqavina ma moq vita ji, nia veria ve toga luntawon.

33 Wela, kimi ma ron ji ta ma vejia hi hemera na ja ta, 'Tate vavatemala niknik wulwulima. navagi nike tawe da wunwun meguqu hi ne Lord noma vavatemala niknik pah:' 34 navagi noke ve vejia hi kimi ta, Ge tate vejia niknik gera; tate da ta mi ne raina, na ne tena-haghag mil ni God na pena; 35 tate da ta mi ne ten, na ne tena-togatoga i ranona na pena; tate da ta mi ne Jeru-salem, na ne metaveniuan ne Kin luwo na pena. 36 Nike tat niknik mi ne qetu wela, na ne mena tatga meke tawe daie nuluna ji tuwuwi tan meligaliga hi tan lul.

37 Navagi ne vavateman kimi ni dawak ta, 'Na vovia, na vovia; Tega, tega:' pa jiava van da mermer da nak, nan ja hiwhiw na pena.

38 Kimi ma ron ji ta ma vejia ta, 'Ne meta pi meta, ne liw pi liw:' 39 navagi noke ve vejia hi kimi ta, Tate dadaguro ne tela hia: navagi ji tela van wohi ne palahi, wa ho tavduar hivia ne tavli palahi veria. 40 Pa ji tela ne liona van nih tan rav nike pi nego vewut tela herher tan olaha da nike ne jiga horhor meke, wa menah tan ola wela ne lul-gor meke. 41 Pa ji tela van da

tetoeke tawe ven gatuwe me ne mawa ji tuwuwi, wa ven gatuwe me ne mawa varua. 42 Ji tela van erara jiga da nike, wa vanaka hivia ; pa ji tela ne liona van nih tan ola vejijia jiga da nike, nike mit rowota.

43 Kimi ma ron ji ta ma vejia ta, ' Wa lolteptep ne taweniua meke, wa nornorur ne tavlivagal hivike : ' 44 navagi noke ve vejia hi kimi ta, Ge lolteptep hemera tavlivagal hi kimi, pa ge vivida pi hemera ve dahiac kimi ; 45 kimi tag aka da magolan Ma mi kimi ve toga raina : na nia ve daie nelo me tan row raka ri hemera wia mi hemera hia, pa ve jiligia ne weda ri hemera teninir, mi hemera tate teninir. 46 Na, da ta kimi van lolteptep hemera ve lolteptep kimi, nevan tuntun ve toga hi kimi? hemera ve ven taltal pi som, nihe tate da weina? 47 Pa da ta kimi van vervavatema wia mi ra tigimi ia, nevanga kimi ve da raka varamat da hemera ha? hemera Tog pah, nihe tate dada weina? 48 Navagi ne dadavemi nihe van wia urva meguqu, dawa ne dadaven Ma mi kimi ve toga raina na wia urva meguqu.

TAVLIN vi.

1-15.

1 Gituria da kimi mit dada nam alnega teninir li nego tela pah, ta nihe gitjita : van da weina kimi tat ola ne tuntun mi Ma mi kimi ve toga raina.

2 Ne dae pinine da ta nike van hog ne hoghog, tate da tag uv ne tawe pi nego, dawa hemera wulwulima gor ve dada lema iu gatuwe pah mi ne majala pah, ta hemera nihe ge dotgae nihe piana. Na vovia, noke ve vejia hi kimi ta nihe mat ola ne tuntun mehe. 3 Navagi nike van hog ne hoghog, ne lime ne galawa mit lolmeren pi ga ne lime ne meto ve da ji : 4 dawaina nike ve hog mijiu noma hoghog : pa ne Ma meke, nia vijita mijiu nike, naka tun hivike.

5 Pa da ta kimi van vivda, kimi mit dada wa hemera wulwulima gor: na ne liohe na nih tage tu, tage vivda lema-iu-gatuwe pah, pa pi majala verwerwota pah, hemera nihe gitjihe. Na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, nihe mat ola ne tuntun mehe. 6 Navagi, nike van vivda, wa ven il li herhergor lena meke, pa ma qur gor ne metecma, wa vivda hi Ma meke ve toga miji, pa ne Ma meke ve toga miji naka tun hivike. 7 Pa kimi van vivda ge tate vetvejia taltal marano wa hemera Tog pah: na nihe ve duamduam ta van ronta nihe ne dae ne varatema mehe na voh. 8 Kimi ge tate dada wa nihe: na ne Ma mi kimi na lolmeren piji pi lologa wia hi kimi, kimi tat erara qa dania. 9 Ne dae pinine, ge vivda wak ta, 'Ma raina, Ne ie ni ruar. 10 Ne gamili ni ven me. Ne dotme ni mena viana dawa ne raina. 11 Wola me dome hi kemam ne hinega ta hi ne dome. 12 Pa wa duamvita ne wura rimam, dawa kemam ma duamvita ne wura mi kemam ve toga rehe. 13 Pa tate vanga kemam li dadagera gatria kemam, pa wa vahvia kemam da ja hiwhiw.' 14 Na da ta kimi van duamvita ne heme hemera, ne Ma mi kimi ve toga raina tan duamvita veria kimi. 15 Navagi da ta kimi tat duamvita ne heme hemera, da wela peweina, ne Ma mi kimi tat duamvita ne heme kimi.

No Quan vujia li Lent.

16-21.

16 Da ta kimi van ravraviav, ne negomi mit vaglala ne lolwon, dawa hemera wulwulima gor: na nihe ve dahiao ne negohe, ne dao ta hemera git vaglala ta nihe ve ravraviav. Na vovia, noke ve vejia hi kimi ta nihe mat ola ne tuntun mehe. 17 Panavagi nike, nike van ravraviav, wura ne qetu, pa wa huhu ne nego; 18 hemera mij it vaglala ta nike ve ravraviav, navagi ne Ma meke ve toga miji: pa ne Ma meke, nia na it vaglala miji, nia tan tun nike plane.

19 *Ge tate guaguan ne jir lola hi kimi vetak li mere-ma, ne daraiin mi na pip ve gan vemer e, pa ne tela venveneg pah ve henawurag tage veneg?* 20 *panavagi ge guaguan raina ne jir lola hi kimi, ne daraiin mi ne pip tate gan vemer e, pa ne tela venveneg pah tate henawurag tage veneg:* 21 *na ne jir lola meke van tog eva, ne tuqe tan toga veria e.*

22, 23.

22 *Ne pur ta hi ne tarapega ne metena pinine: ne dae pinine, da ta ne metei van tewerwiar, ne tarapi dan naka wurava ne meran.* 23 *Navagi da ta ne metei van medandan, ne tarapei dan naka wurava ne meligaliga. Ne dae pinine, van da ta ne meran ve toga lio van meligaliga, ne meligaliga na jir luwo hia meguqu.*

Trinitti xv.

24-34.

24 *Tat tela tan megmegu urva hi ne mah vurua, na ne liona tan hia hi jijia, pa nia tan menahte jijia; hi ta nia tan qulqul mermer mi jijia, pa tan dot tagtaga jijia. Kimi tat megmegu pelagarua meguqu hi God mi Mammon.* 25 *Ne dae pinine noke ve vejia hi kimi ta, ge tate duamduam loqloq pi ahvemi, ta kimi tage gan neva hi tag un neva; mi pi tarapemi, ta kimi tage hor guro e neva. Tate meva varamat ne ah da ne gangan? mi ne tarapi tela da nane nia ve hor guro e?* 26 *Gita ne mon pah teli raina, nihe tate riwriw, tate gilgil, tat ogi li qi; pa ne Ma mi kimi ve toga raina ve venan nihe; pa kimi, kimi tate meva hia da nihe?* 27 *Paie da kimi na mena, mi ne duamduam loqloq piana, tan putun ne tarapena mi ne towtow e ne qetre-lime vagatuwe?* 28 *Pa kimi ve duamduam loqloq pi jiga tage hor gor kimi e hi neva? Ge duamduam pi mo-kalkal, nihe ve jiow vetania; nihe tate megmegu, tate veveto;* 29 *navagi noke ve vejia hi kimi ta, Solomon uni ne manowena me*

dan tate hor guro dawa jijia da nihe ki. 30 Pa van da ta God ve hor guro weina ne velia teli melatou, ve toga dome, pa meran tage huwta li legu, pa nia tat da weina raka varamat hi kimi, ra dotmokamoka? 31 Ne dae pinine ge tate duamduam loqloq wak ta, Dega tage gan neva? hi ta, Dega tag un neva? hi ta, Dega tage hor gurode e neva? 32 Na ne metaviv pah ve hiarhiar na pahne; navagi ne Ma mi kimi ve toga raina na lolmerene ta na pahne na wia hi kimi. 33 Navagi ge hiarhiar towtow ne gamilina, mi naluega teninir me, pe tage putun ne lologa pahki hi kimi. 34 Ne dae pinine ge tate duamduam loqloq pi meran, na ne meran tan tuq duam loqloq piana. Na tataruha pi vol quan ne hia piana.

TAVLIIN vii.

1-14.

1 Ge tate herher, mit her hi kimi. 2 Na mi ne herher kimi ve herher e, tage her hi kimi e na pena. 3 Pa ne dae hi neva nike vijita ne veragariri ve toga li meten tigi, navagi nike tate duam ne vet raga li metei? 4 Hi ta nike tawe vejia davetania hi tigi ta, "Ke go ne veragariri da ne metei;" pa ita, ne vet raga ve toga li metei? 5 Ja wulwulima gor, wa huwta towtow ne vet raga da ne metei; nik ak it vaglala tawe go ne veragariri da ne meten tigi.

6 Ge tat ola jiga ruar hi ne dog; pa wela ge tate huwta ne *pearl* mi kimi hi ne hega, nihe mit ververa o ne ranohé, gaka kulo, ge hir kimi.

7 Gerara, hia ji ola hi kimi; ge hiarhiar, hia kimi ji it hare; ge dindin, hia ji o hi kimi: 8 na vol tela verara vola; pa ja ve hiarhiar vit hare; pa ji o hi ne tela ve dindin. 9 Pa paie mi kimi ne magola me van erara ne *bread* dania, tan ola ne vot hivia? 10 hi ta nia van erara niga, tan ola ne meta hivia? 11 Pa da ta kimi,

hemera tate wia, na lolmerene weina tag ola ne hoghog wia hi ra magolan kimi, pa ne Ma mi kimi ve toga raina, nia tat ola raka zaramat ne lologa wia hi hemera verara dania? 12 Pa ne lologa pahne ne liomi na nih ta hemera nihe ji da hi kimi, kimi veria ge dada weina hivihe: na nak ne li mi ne prophet pah.

13 Ge ven il pi metapiala riri: na ne metapiala na luwo, pa ne majala na levalava ve venven wahe ne miji liona, pa nihe na vehe ve venven e. 14 Na ne metapiala na riri, pa ne majala na kukota ve venven wahe ne ah liona, pa hemera vit hare, nihe na manman.

Trinita viii.

15-21.

15 Ge tuq ituria kimi da ne prophet wulwulima pah, ve venven me hi kimi ve hor gurohe e ne vin *sheep*, panavagi li liohe nihe ne hega kurkur. 16 Kimi ji lolmerenehe e ne winga mehe. Ne tela ji vin ne win *vine* da ne wola, hi ta ne win *fig* da ne he? 17 Da wela peweina ne vol raga wia ve lahlah ne wunin na wia, pa ne raga hia ve lahlah ne wunin na hia. 18 Ne raga wia tat lah meguqu ne winga hia, pa wela ne raga hia tat lah meguqu ne winga wia. 19 Tage tara vita ne vol raga tate lahlah ne wunin na wia, pa tage huwta ri av. 20 Ne dae pinine kimi tage lolmerenehe e ne wunihe. 21 Tate da ta ne vol tela ve vejia hi no ta, 'Lord, Lord,' tau ven il li gamiliga raina, navagi june ve dada ne dotmen Ma mino ve toga raina.

22-29.

22 Hemera na vehe tage vejia hi no li quan ko ta, 'Lord, Lord, aleta, kemam tate vavatema laqa ji li ie? pa tate vuro ne wu hiwhiw mi ne ie? pa tate da ne vahvahaha na vehe ji mi ne ie?' 23 Pa noke tak aka vejia laqa hivihe ta, 'Noke tate ho-lolmerene kimi: ge row

vita da no, kimi, hemera megmegu ne hia.' 24 Ne dae pinine ne vol tela ve ronta ne varatema mino pah ki, pa ve dadaurihe, tage vejia alahiv piana ta nia na dawa ne tela metadur ma rak nema me ri vot; 25 pa ne weda ma weda, pa ma da ne lepola, pa ne lan ma wu, pa ma qihe nemanu; pa nia tate ho: na ma rak nia ji ri vot. 26 Pa ne vol tela ve ronta ne varatema mino pah ki, pa tate dadaurihe, tage vejia alahiv piana ta nia na dawa ne tela velil, ma rak nema me ri in; 27 pa ne weda ma weda, pa ma da ne lepola, pa ne lan ma wu; pa ma qihe nemanu; pa nia ma ho: pa ne hoava ni emane na luwo."

28 Pa ma da ta lumnana Jesus ma vejia pah ne vatema pah ki, hemera ma metmeteg pi aluega verveha me: 29 na nia ma verveha nihe wa ne tela ne mena ve toga me, pa tate dawa hemera ververveha mehe.

TAVLIN viii

1-13.

Epiphani iii.

1 Pa nia min har in piji da ne tawe, pa hemera na vehe ma venuria. 2 Pa ita, ne tela ne menugaviv ma ven me hivia, murur nia, ve vejia ta, "Lord, ta ne lio van nih-nike na mena tawe da mehneh no." 3 Pa nia ma rova ne limena, ma tenvia, ma vejia ta, "Ne liok na nih; wa mehneh wela." Pa na hau ne menmenuga me ma hor dania. 4 Pa Jesus ma vejia hivia ta, "Wituri-ke nike mit vejia laga piana hi ji tela; navagi wa ven, wa vabe hemera palpal e ne tarapei, pa wa moq raka ne hoghog, dawa Moses ma vergol te, ta hi ne vaglala hivihe."

5 Pa nia mat ven wahene Kapernaum, pa ne tela luwo gor ne soldier won ma ven me hivia, ma meh nia, 6 ma vejia hivia ta, "Lord, ne tela mino vin lema, ne pura, pa ve turiav hia." 7 Pa nia ve vejia hivia ta, "Noke take ven, ke vahvia." 8 Pa ja luwo gor ne soldier won ma vejia ta, "Lord, noke tate tatariha tawe ven me lema

mino : nike tawe vavatemala marano, pa ne tela mino tan ah piana. 9 Na noke wela ne tela ve toga hur iu vi hemera luwo, pa mi ne *soldier* wela hur iu viak : pa noke ve vejia hi jijia ta, 'Wa ven,' pa nia ji ven ; pa hi jijia ta, 'Wa ven te me,' pa nia ji ven me : pa hi ne tela mino ta, 'Wa dawak,' pa nia ve daweina." 10 Pa Jesus maron ji, pa nia ma metmeteg, naka vejia hi hemera ve venuria ta, "Na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, noke taj it hare ne dotgavowiae mermer wak, na vovia, tatga Israel. 11 Pa noke ve vejia hi kimi ta hemera na vebo tage gora me da ne tena-rowrow ni elo mi ne tena-hotulve elo, pa taze hag gatuwe mi Abraham, mi Isaak, mi Jakob, li gamiliga raina : 12 navagi tage huwta ora nat gamiliga vaw : tage da ne tantan mi ne garagara-reh e." 13 Pa Jesus ma vejia hi ja luwo gor ne *soldier* won ta, "Wa ven ; dawa nike ma dotgavowiac, van da peweina hivike." Pa ne tela me ma ah li vunoniquanne.

Epiphani iv.

23-34.

23 Pa nia ma vag ri eka, pa hemera teregdilina me ma venuria. 24 Pa ita, ma da ne lanwu luwo li lema, pa ne rup ma toqa gor neka : pa nia ma metur. 25 Pa nihe ma ven me hivia, ma memeta, ma vejia ta, "Wa vahvia Lord, dega ve lilera pe." 26 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Kimi ve metegtog hi neva, hemera ve dotmokamoka ?" Nia naka kalraka, ma huria ne lan mi ne lema, pa ma da terova guna. 27 Pa hemera ma metmeteg hia, ma vejia ta, "Ja kike na davevania, ta ne lan mi ne lema nihe ve menah guro ?"

28 Pa nia ma ven wahe ne tavli tun, wahe ne veniua nohemera te Gadara, ne tela vurua ma ververiar me, ne wu hiwhiw ve daiche, pa hor ma rowo me da ne qeren temet, na mot meguqu, tat tela ji ven taltal e ne dae hor. 29 Pa ita, hor ma lov laqa, ve vejia ta, "Nevan-

ga mi kemam mi meke, ja Magolan God? nike ma ven me tawe da vaturiaſ vakavaka kemam?" 30 Pa ne vewut hega na luwo ma toga teha, ve lukaluka. 31 Pa ne wu hiwhiw pah ma gut nia, ve vejia ta, "Da ta nike van huwta o kemam, wa jiligia vita kemam li vewut hega." 32 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Ge ven." Pa nihe ma rowoo, pa ma ven li hega; pa ita, ne vewut hega ma hotawut pah iu pi veta hihipawa li lema, pa munwora li pei. 33 Pa hemera ve venvenan nihe ma velag, ma ven li metaveniua, ma vejia pah piana, pa pi nane ma da hi hor ne wu hiwhiw ma toga liohe. 34 Pa ita, hemera teli metaveniua dan ma rowoo tage ververiar mi Jesus; pa nihe mitjia, gaka meh nia tan ven vita da ne veniehe.

TAVLIIN ix.

Trinité xix.

1-8

1 Jesus ma vag ri eka, ma gowa, ma ven wahe ne metaveniua me. 2 Pa ita, nihe ma venga ne tela hivia, na pura, vin ri teniepa: pa Jesus mita nohe dotgavowiae, ma vejia hi ne pura ta, "Natuk, wa toga mehur, mat duamvita ne heme meke pah." 3 Pa ita, ra Ver-verveha takala ma vejia li tuqehe ta, "Ja kike ve vava-toma hias God." 4 Pa Jesus ma lolmerene nohe duama ma vejia ta, "Ne dae hi nera kimi ve duamduam hias li tuqemi?" 5 Eva na daranwia? tage vejia ta, 'Mat duamvita ne heme meke,' hi tage vejia ta, 'Kalraka, wa ven taltal.'? 6 Panavagi tage da lolmeren kimi ta ne mena ve toga mi ne Nat tela vetak merema tan duamvita ne heme ne tela, (nia naka vejia hi ne pura ta,) Wa kalraka, wa horaka ne teniepa meke, wa mule lema meke." 7 Pa nia ma kalraka, ma ven ha lema me. 8 Pa hemera mita ma met:neteg pah, ma lov manowena God, ne dae nia mola ne mena weina hi ne tela pah.

S. Matthew

9-13

9 Pa lumnana Jesus ve venven da ne vetane, nia mita ne tela ve lov ta Matthew, ve hag pi tena vilavila-som, pa nia ma vejia hivia ta, "Wa venuria no." Pa nia ma kalraka ma venuria. 10 Pa ma da ta nia vin pi gangan lema, ita, hemera venvental-pi-som mi ra hiwhiw na vehe ma ven il, min gatuwe mi Jesus mi ra teregdilina me. 11 Pa hemera Pharise mita, pa nihe gaka vejia hi ra teregdilina me ta, "Ne dae hi neva ja Verveha mi kini ve gangan mi ra venvental-pi-som mi ra hiwhiw?" 12 Pa nia ma ron, ma vejia ta, "Hemera vuah urva ne liohe tate nih ne tela mena, navagi ra mpmua. 13 Pa navagi ge ven, ge hjarhjar pi ravatema kike ta, 'Ne liok na nih ne lolmagarhina, pa tate da ta ne palpal,' na noke ma ven mek, tate da tak ogvia ra teninir, navagi ra hiwhiw."

Trinitati xxiv.

18-26

18 Pa Jesus ve vejia qa na pah ki hivihe, ita, ne mil ma ven me, murur nia, ma vejia ta, "Ne magola mino, ne leqavina, mat met; pa nika ven me, wa moq ne limo raina, pa nia tan ah." 19 Pa Jesus ma kalraka, ma venuria, mi hemera teregdilina me wela. 20 Pa ita, ne leqavina, ne dara wurawura ma daie ne to henawul tuwaga mahalin vurua pe, ma ven pi kilena, ma gih rikrike ne mermerih lul-gor me: 21 na nia ma vejia ia nia ta, "Da ta noke van gih rikrik marano e ne lul-gor me, ji vahvia no piana." 22 Pa Jesus ma kulo, mitjia, ma vejia ta, "Wa toga mehur natuk; noma dotgavowiaie ma vahvike." Pa ma vahvia ne leqavina li vunoniquan meguquene. 23 Pa Jesus ma ven il leman ne mil, pa mitjia hemera ve dada ne wetetemet, mi ne vewut tela ve holhola, 24 pa nia ma vejia ta, "Go-raka vin; na ne melamela tate met, nia na metur." Pa nihe ma riwa-

riwa nia. 25 Pa ma vuro pah hemera, nia ma ven il, mola ne limena; pa ne melamela ma kalraka. 26 Pa ne roriga kike ma rowo li veniua dan.

TAVLIIN xi.

Advent. iii.

2-10

2 Lumnana John ma ron ji lema-retret pi megmegu pah ni Christ, nia ma jiligia-ra teregdilina me, 3 ma vejia hivia ta, "Nike pena ja ve ven me, hi ta kemam ve toga jiah tela ha qa?" 4 Pa Jesus ma valgor, ma vejia ta, "Ge mule, ge vejia laqa hi John na pahne kimi vijita, pa ve ronronta: 5 ra metaga ve jit wela, pa ne renga ve venven taltal, ra menugaviv ve mehmei wela, pa ra dalinawon ve ronronta, pa ve da kalraka mule ra temet, pa ve vega ne ruoga wia hi ra damagmagarhina. 6 Pa jirwia janz taj it hare ne tejin tan tutgae mino." 7 Pa kumnana nihe mat mule, Jesus ma vavatema raka hi hemera pin John ta, "Kimi ma rowoo li veniua won tag ita neva? ne tow ve dede pi lan? 8 Pa kimi ma rowoo tag ita neva? ne tela ve hor guro e-ne jiga horhor na melaulun? Gita, hemera ve hor gurohe ne lulgor na melaulun ve togatoga lema pah i kin. 9 Pa kimi ma rowoo hi neva? tag ita ne prophet? Na vovia, noke ve vejia hi kimi, pa na luwo raka varamat da ne prophet. 10 Nia kike janz ma teh ji piama ta,

"Ita, noke ve jiligia mo gor ne nego ne tutuin mino, Pa nia tan gurva ne majala meke hivike."

S. Matthias.

25-30.

25 Lumnane Jesus me vavatema, ma vejia ta, "Noke ve lovwiaeke, Ma, Lord gor ne raina mi ne wiena, na nika ma linara na pah ki da hemera metmetadur mi hemera lolmeren, pa ma vahe hequqera riri e: 26 Na vovia, Ma, na ma wia weina li nego. 27 Ne Ma mino

ma vanaka ne vol jiga pah hi no : pa tat tela ji lolmerene ne Magola, navagi ne Ma magana neji ; wela, tat tela ji lolmerene ne Ma, navagi ne Magola, mi jane ne lion Magola na nih tan vahe nia e. 28 Ge ven me hi no, kimi pah ve neranera, mi kimi pah ma ja tumatuma kimi, pa noke tak ola ne maqmaqha hi kimi. 29 Gola nak ewa rimi, pa ge teregdilina no ; na noke na aogta, na toge-daququre : pa kimi tag it hare ne tena-maqmaqha hi ne temi. 30 Na nak ewa na daranwia, pa ne heralola noke ve moq rimi na mian."

TAVLIIN xiii.

Epiphani v.

24-30.

24 "Ma vejia alabiv pi gamiliga te raina ta na dawa ne tela ma riw ne huwga wia li leta me : 25 panavagi lumnana hemera ve metur, ne tavlivagal me ma ven me, ma riw ne huw ir meho corn, naka ven vita. 26 Pa lumnana ne corn ma jiow, pa ma lah, nir ma jiow wela. 27 Pa hemera megmegu mi ja tema leta ma ven me hivia, ma vejia ta, 'Ja, nika ma riw ne huwga wia li leta meke, na vovia ? pa van dawaina, nir meva ?' 28 Pa nia ma vejia hivia ta, 'Ne tavlivagal ma da nak.' Pa hemera megmegu ma vejia hivia ta, 'Ne lio ve nih ta kemam ge ven, gota nihe ?' 29 Pa nia ta, 'Ge tate dawaina, kimi mit ota ne corn wela lumnana kimi vota nir. 30 Nihe van toga haragatuwe nohe, wahe ne vunonito ve guanguan liona ; pa li vunonito ve guanguan liona, noke tak aka vejia hi hemera worwer ta, 'Ge gora gatuwe towtow nir, pa ge mehul tage torva nihe : navagi ge guanguan ne corn li qi mino.'"

TAVLIIN xv.

Lent ii.

21-28.

21 Jesus ma ven da ne vetane, pa ma ven li venius Tur mi Sidon. 22 Pa ita, ne legavina te Kanaan ma

rowo me da ne veniuane, ma lov laqa, ma vejia ta, "Wa magari no, Lord, Magolan David; ne magola mino, ne leqavina, ve turiav hiava ne wu hiwhiw." 23 Pa nia tate ho val guro. Pa ra teregdilina me ma ven me hivia, merara ta, "Wa jiligia vita; na nia ve lovlov pi kilede." 24 Navagi nia ma val gurohe, ma vejia ta, "Ma jiligia no hi ne *sheep* ma lera ji teli ema Israel ia." 25 Pa nia ma ven me, murur nia, ve vejia ta, "Lord, wa lukua no." 26 Pa nia ma val guro, ma vejia ta, "Tate wote tag ola ne gangan mi hequqera, tage huwta, hi ne *dog*." 27 Navagi nia ma vejia ta, "Na vowia, Lord, navagi ne *dog* pah ve gan ne vingangan ve huho da ne tena-gangan ni mah mehe." 28 Jesus naka val-guro, ve vejia ta, "Leqavina, ne dotgavowiae meke na luwo meguqu: dawa ne lio ve nih ni dawaina hivike." Pa ne magola me ma ah da ne vunoni quanne.

TAVLIIN xvi.

S. Peter.

13-19.

13 Jesus ma ven waho ne veniua Kaisareia-Philipi, pa nia ma ruria ra teregdilina mo ta, "Hemera ve vejia piak, ne Nat tela, ta paie?" 14 Pa nihe ta, "Takala ta, John ja Huhudavaruar; pa takala ta, Elia; pa takala wela ta, Jeremia, hi ta jijia da ra prophet." 15 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Pa kimi ve vejia ta noke paie?" 16 Pa Simon Peter ma valguro, ma vejia ta, "Nike ne Christ, Natun God vuah." 17 Pa Jesus ma valguro, ma vejia hivia ta, "Jirwia nika, Simon Bar-Jonah: na ne vuag mi ne dara tate vahe laqa weina hivike, navagi Ma mino ve toga raina. 18 Pa noke ve vejia wela hivike ta, nika Peter, pa ta, ri vot tu kike noke take rak ne Lovlaqa mino, pa ne metapiala Pena tat ho mena guro. 19 Noke tak ola hivike ne *key* pah tepi gamiliga raina; pa nane nika van ret viena, tan toga ret raina; pa nane nika van ul viena, tan toga ulul raina."

TAVLIIN xviii.

S. Michael, mi Ba Angel pah. 1-10

1 Li vunoniquanne ra teregilina ma ven me hi Jesus, ma vejia hivia ta, "Paie na luwo li gamiliga raina?" 2 Pa nia ma lov me hivia ne natmera riri, ma vaturia mehohe, 3 ma vejia ta, "Na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, da ta kimi tat kulo tavduar, pa tat toga raqa wa hequera riri, kimi tat ven meguqu il li gamiliga te raina. 4 Ne dae pinine ji tela van tuq da qurqure nia dawa ne natmera riri ki, nia pena na luwo li gamiliga te raina. 5 Pa ta ji tela van lav ne natmera riri weina li iek, nia ve lav no; 6 pa ta ji tela van da vatutga jijia da hequera riri ki ve dotgavowiae no, na wia hivia tage liga ne rot pulpulol luwo pi gerena, pa tage tul vita li lema-li qatmaret. 7 Jir magaria ne merema ne dae ne tet tututga pah, na tat loqja meguqu ne tejin van toga, navagi jir magaria ne telane ve da raka ne tejin. 8 Pa van da ta ne lime, hi ta ne rano van daieke tawe tutga, wa jiv vita, wa huwta danike; na wia hivike tawe ven il li ah na mut, hi ta na renga, da mit huwta nika mi ne lime pelagarua hi ta mi ne rano pelagarua, li av tat lele vagaret. 9 Pa da ta ne metei van daieke tawa tutga, wa dulo, wa huwta danike; na wia hivike tawe ven il li ah mi ne metei tuwuwi, da mit huwta nika mi ne metei pelagarua li av te Gehenna, 10 Gituria kimi, kimi mit dottagtaga ji tuwuwi da hequera riri ki; na noke ve vejia hi kimi ta, ra Angel mehe vitjita gaga ne negon Ma mino ve toga raina,"

Trinitati xxii

21-35

21 Peter ma vejia hi Jesus ta, "Lord, tigik van dahiae no, noke take duamvita vagavia? vagalevurua?" 22 Jesus ma vejia hivia ta, "Noke tate vejia hivike ta, Vagalevura, navagi, Vagalevurua vaga henawul levurua.

23 Ne dae pinine tage vejia alahiv pi gamiliga te raina ta na dawa ne kin jijia, ne liona na nih tan hiar mi hemera megmegu me pi wura me. 24 Pa nia ma hiar raka; pa ma venga jijia me hivia, ne wura me raina, ne talent ter vaga honawul. 25 Pa ne dae tat jiga me tan won e, ja luwo gor ma vergol tage tunvita nia, mi ne leqavina me, mi ne magola me pah, mi ne lola me pah, pa tage won ne wura e. 26 Pa ne tela megmegu ma hurava, murur nia, ma vejia ta, 'Lord, wa magaria no qiji, pa noke take won pah meguqu.' 27 Pa ja luwo guro ma magaria, ma vanaka nia, ma manvita ne wura dania. 28 Pa ne tela megmegu ma rowo, pa mit hare jijia da hemera ve megmegu gatuwe me, nona wura ve toga raina, ne penny won vagatuwe; pa nia ma gih hihil e, ma virjia, ma vejia ta, 'Wen nak wura ve toga ri.' 29 Pa ne tela megmegu gatuwe me ma hurava pi ranona, ma meh nia ta, 'Wa magaria no qiji, pa noke ji won.' 30 Pa nia ma rowota; ma rowo, ma tonvita lema-retret, nian wura nok. 31 Pa hemera megmegu gatuwe me mita nane ma da ji, pa nihe ma lolwon hia piana, pa ma ven me, ma vejia hi ja luwo gurohe pi ga pahne ma da ji. 32 Ja luwo gor naka lov nia me, ma vejia hivia ta, 'Nike ne tela hia meguqu: noke ma manvita ne wura danne da nike ne dae nike ma meh no; 33 pa tate da ta na meke tawe magaria ne tela megmegu gatuwe meke, dawa noke ma magaria nike?' 34 Pa ja luwo gor ma lolhia piana, pa ma vanaka nia hi hemera tage dadahiae varamat, nian won pah ne wura nok. 35 Da wela peweina ne Ma mino ve toga raina tan da hi kimi, van da ta kimi tat duamduamvita, vol tela tigina, da ne tuqena."

TAVLIIN xix.

S. Paul.

27-30

27 Peter ma vavatema, ma vejia hi Jesus ta, "Ita,

kemam ma ven vita ne lolaga pah mi kemam, ma ven-urike, kemam tag ola neva jilumnana piana?" 28 Pa Jesus ma vejia hivia hivia ta, "Na vovia, noka ve vejia hi kimi ta, li wota-raqa, lumnana ne Magolan ne tela van hag ri tena-haghag i herherina, kimi wela, hemera ma venvenuria no ji, tage hag ri tena-haghag henawul tuwaga mahalin vurua ve her hi ne metaviv Israel hena-wul tuwaga mahalin vurua. 29 Pa ne vol tola ma ven-riag nema me, hi ta ra tigtigina, hi ta ra tutuma me, hi ta ma me, hi ta rema me, hi ta ra magola me, hi ta ne jag me, ne dae ne iek, nia tan ola vagawon, pa tan ola terteraian ne ah vagaret. 30 Navagi hemera na vehe ve mo lumnanak tage tegur jilumnana; pa ve tegur lumnanak, tage mo jilumnana."

TAVLIIN XX

Septuagesima.

1-16

1 "Ne gamiliga te raina na dawa ne tela, ja tetema, ma rowo li tethawon matava tan vergol ne tela meg-megu hi ne leta-vine me. 2 Pa nia mi hemera megmegu ma duam haragatuwe tan ola hivihe ne penny tuwuwi hi ne quan tuwuwi, nia naka jiligihe li leta-vine me. 3 Pa nia ma rowo pi vunoniquan ne vutalian, mitjia hemera takala wela ve tutu marano li hara tuntun; 4 pa nia ma vejia hivihe ta, 'Kimi wela, ge ven li leta-vine, pa nane van tataraha piana nok ak ola hi kimi.' 5 Wela nia ma rowo pi vunoniquan ne levijian, mi ne liivatjian ma dawaina. 6 Pa pi vunoniquan ne henawul tuwaga mahalin ne movaiin nia ma rowo, mit hare hemera ha ve tutu; pa nia ve vejia hivihe ta, 'Ne dae hi neva kimi ve tutu marano vetak ne meran dan?' 7 Nihe ve vejia hivia ta, 'Tat tela ma vergol kemam.' Nia ve vejia hivihe ta, 'Kimi wela, ge ven li leta-vine.' 8 Pa ma rav-rav, ja tema leta-vine ma vejia hi ne tela ijitur me ta,

"Wa lov hemera megmegu me, wa tun nihe, ve da raka mi hemera ma ven tugur, ven wahe hemera ma ven mo me.' 9 Pa hemera nia ma vergol nihe ji li vunoniquan ne henawul tuwaga mahalin ne movaiin ma ven me, pa nihe mola volvol ne penny tuwuwi. 10 Pa hemera nia ma vergol mo nihe ji ma ven me, pa nihe ma duam ta nihe tag ola levia; pa nihe wela mola volvol ne penny. 11 Pa nihe mola pah, nihe gak alaverur gor ja tetema, ve vejia ta, 12 'Hemera kike ma megmegu ne vunoniquan tuwuwi marano, pa nike ma daiche tage tatariha mi kemam pek ma tetoqa ne meran dan, mi ne tunhaqhaq piana.' 13 Pa nia ma valguro, ma vejia hi jijia ta, 'Qul-qul, noke tate da loqja hivike: dor ma menah pi penny tuwuwi, na vowia?' 14 Nike horaka nomaga; ne liok na nih tak ola hi ja kike, ne pahpahvaiin, dawa noke mola hivike. 15 Tate tatariha pi li take da dawa ne liok na nih mi aa mino? hi ta ne metei na hia ne dae noke na teninir?" 16 Da peweina hemera ve tegur tage mo, pa hemera ve mo tage tegur."

S. James.

20-28

20 Da pah weina, reman ra magolan Zebedee ma ven me hivia, ma taqalon guro verara jiga dania. Pa nia ma vejia hivia ta, "Ne lio ve nih neva?" 21 Pa nia ta, "Wa vejia nalue ta ne magola mino vurua ki tage hag, jijia pi meto, jijia pi galowa li gamili." 22 Navagi Jesus ma val guro, ma vejia ta, "Kimi tate lolmerene neva kimi verara. Na daranwia hi kimi tag un ne la noke van un?" Nihe ma vejia hivia ta, "Na daranwia." 23 Nia ma vejia hivihe ta, "Ne la mino kimi tag un meguqu; navagi tage hag pi metovek mi pi galowavek, nane tate da ga mino take vanaka, navagi nane ve toga hi hemera ne Ma mino ma da piji hivihe." 24 Pa hemera henawul tuwaga ma ron ji piana, pa nihe ma wurava ne lolhia gor horeatan tigihe vurua. 25 Navagi

Jesus ma lov nihe me hivia, ma vejia ta, "Kimi na lol-merene ta ne mil pah mi ne vol metaviv pah ve luwo gurohe, pa ne mah mehe ve mona gurohe. 26 Navagi kimi, ge tate dada weina; navagi ji tela ne liona van nih tan luwo mi kimi, nian daguria kimi; 27 pa ji tela ne liona van nih tan toga moe kimi, nian da tela megmegu hi kimi. 28 Da pewa ne Magolan ne tela tate ven me ne dao ta hemera ge daguria, navagi tan dagurihe, pa tan vanaka ne ahvena tan tun-mule hemera na vehe mogugu e."

TAVLIIN XXI.

Advent i.

1-13

1 Pa lumnana nihe ve venven revta ne Jerusalem pe, pa ma ven wahe Bethphage, pi tawe Olivet, Jesus naka jiligia ra teregdilina vurua, 2 ve vejia hi hor ta, "Or ven li metavenina ve tu teninir hi kemor, pa na hau kemor tag it hare ne ass ma liga mi ne nat ass gatuwo me: ortug hior mek hi no. 3 Pa ji tela van vejia ji ava hi kemor, kemor tag aka vejia ta, 'Ne lion Lord na nih hor;' pa nia tan aka jiligia hau hor." 4 Pa ma da wak ne dae tage da wunwun ne vavateinan ne prophet ta,

5 'Ge vejia hi ne magolan Siou, ne leqavina, ta,

Ita, ne Kin meke ve ven me hivike,

Na aogta, pa ve hag ri ass,

Mi ri magola, ne nat ass.'

6 Pa ra teregdilina ma ven, ma da wa Jesus ma vergol hor te, 7 pa ma venga ne ass mi ne nat ass me, pa ma moq ne hor-lululgor mehe ri hor, pa nia ma hag rehe. 8 Pa hemera na vehe varamat da nihe ma wola gor ne majale ne jiga horhor mehe, pa takala wela ma tara ne wan raga, ma wola ne majale. 9 Pa hemera ma tumo mi hemera ma venuria ma lov laqa, ve vejia ta, "Hosanna hi ne magolan David: Jirwia ja ve ven me li ien

Lord; Hosanna te ri tuka." 10 Pa nia mat ven il li Jerusalem ne metaveniua dan naka majikajika, ve vejia ta, "Paie ja kike?" 11 Pa hemera ma vejia ta, "Nia kike ne prophet, Jesus, me da Nazareth te Galilea."

12 Pa Jesus ma ven il luwo hara eman God, ma vuro hemera pah ve tuntun luwo hara ruar, ma tenvita ne tena-som pah nohemera volola lia ne som, mi ne tena-haghag nohemera mela me ne qona hi ne tuntun; 13 pa nia ve vejia hivihe ta, "Ma teh ji ta, 'Tage lov nema mino ta nema vivda:' pa kimi ve daie tan da lia nohemera venvenog."

TAVLIIN xxii.

Trinitti xx.

1-14

1 Jesus ma valguuro, ma vejia alahiv hivihe ta, 2 "Tage vejia alahiv pi gamiliga te raina ta na dawa ne kin jijia ma da ne gangan luwo pi natuna ne teman ma lag, 3 pa nia ma jiligia ne tela me tage lov hemera, nia ma veruog nihe ji me, pi gangan i lagia. Pa nihe ma rowota. 4 Pa nia ma jiligia ne tela me takala na ha, ve vejia ta, 'Ge vejia hi hemera ma veruog ji me ta, Gita, noke ma rak urva pah nak gangan, mat jiv pah ne cow mi ne nat cow vah pah, pa mat da urva ne lologa pah: ge ven me hi ne gangan i lagia.' 5 Pa nihe ma dot vamiane, pa ma ven, jijia li leta me, jijia hi ne lola tuntun me. 6 Pa hemera ve toga qa ma gihe ne tela me, ma dada hiae nihe, ma da metjihe. 7 Pa ne kin ma lolhia, pa ma jiligia ne vewut tela verola me, ma da liler hemerane ma wuwu genawon ne tela, ma torva ne metaveniua mehe. 8 Da pah weina nia ma vejia hi hemera me ta, 'Mat da urva hi ne lagia, navagi hemera ma veruog nihe ji me, nihe tate her piana. 9 Ne dao pinine ge ven li majala ververwota pah, pa hemera kimi van it hare, ge veruog nihe pah hi ne gangan i lagia.'

10 Pa hemerane ma rowoo li majala pah, ma vila gatuwe me hemera pah nihe mit hare, na hia mi na wia wela; pa ne mawa hi ne gangan i lagia ma wurava hemera ma hag iu. 11 Pa ne kin ma ven il me tan itjia hemera ma hag iu; pa nia nak ita ne tela tate hor ne jir lulgor hi ne lagia. 12 Pa nia ma vejia hivia ta, 'Ja, nike ma ven vetania il me, ne jir lulgor hi ne lagia tatga meke; ' Pa nia ma ramemanon. 13 Ne kin naka vejia hi hemera me ta, 'Ge ret nia, ne limona mi ne ranona, pa ge tenvita li meligaliga vaw; ne karkari mi ne garagara-reh ve toge.' 14 Na ma veruog me na vehe, pa vit raka na manman."

Trinité xxiii.

15-22

15 Da pah weina hemera Pharise ma ven, ma verhiarhiar, nihe tage ja nia vetania li vavatema me. 16 Pa nihe ma jiligia hivia ra teregdilina mehe mi hemera ve venuria Herod, ve vejia ta, "Mah, kemam na lolmereno ta nike na vovia, pa ve verveha vovia ne majaan God, pa nike tat dotweve ji tela, na nike taj itjita ne nego tela. 17 Ne dae pinine wa vejia hi kemam; nike ve duam vetania? na tataruha pi li tage vilavila volvol ne som hi Kaisar, hi ta tega?" 18 Navagi Jesus mit vaglala nohe hiwhiw, ma vejia ta, "Ne dae hi neva kimi ve dadagere no, ra wulwulima? 19 Ge vahe no e ne som vilavila." Pa nihe mola ne penny me hivia. 20 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Nan pai ne totogale kike mi ne tehteh piana?" 21 Nihe ve vejia ta, "Nan Kaisar." Nia naka vejia hivihe ta, "Gola mule hi Kaisar na pah ni Kaisar, pa hi God na pah ni God." 22 Pa nihe ma ron, pa ma metmeteg, ma ven vita nia, ma ven ha.

Trinité xviii.

34-46

34 Hemera Pharise ma ron ta Jesus ma vavatema ruruan ra Saduke, pa nihe miu gatuwe. 35 Pa jijia da

nihe, ne tela metadur pi li, ma ruria dadagere ta, 36
 "Ver-veha, eva ne vavatema-vergol luwo li li?" 37 Pa
 nia ma vejia hivia ta, "Nike tawe tep ne Lord God nike,
 mi ne tupei dan, mi ne tei dan, pa mi ne duama dan."
 38 Na ki ne vavatema-vergol luwo mi ne movaiin. 39
 Pa jijia ve toga qa, na dawa nia, na kike ta, 'Nike tawe
 tep ne taweniua meke dawa nike ve tuq tep nike.' 40
 Ne li dan mi ne prophet pah ve ham ri vavatema-vergol
 vurua ki."

41 Pa hemera Pharise miu gatuwe, Jesus naka ruri-
 he ta, 42 "Kimi ve duam davetania pin Christ? Nia
 Magolan paie?" Nihe ve vejia hivia ta, "Magolan Da-
 vid." 43 Nia ve vejia hivihe ta, "Van da weina, David
 li Wu ve lov vetaniae nia ta, Lord? ve vejia ta,

44 'Ne Lord ma vejia hi Lord noke ta,

Nike hag pi metovek,

Wahe ta noke ve moq iu ne tavli-vagal hivike vi
 rano nok.'

45 Pa van da ta David ve lov nia ta, Lord, nia magola
 me davetania?" 46 Pa tat tela ma valguro meguqu,
 pa wela da ne quanne tat tela me vaharu ne piana tan
 ho ruria pi jiga.

TAVLIIN xxiii.

S. Stephen.

35-39

34 "Gita, noke ve jiligia hi kimi ne prophet pah, mi
 ne tela metmetadur pah, mi hemera ververveha: takala
 da nihe kimi tage da metjihe, pa tage woharovarova nihe:
 takala da nihe kimi tage notnot lema vivda pah mi kimi,
 pa tage dadahiahe, ve vuro nihe da ne metaveniua jijia
 li metaveniua jijia: 35 ne dae ta ne dara teninir ma
 row li merema ni ven pah me rimi, da ne deren Abel, ja
 teninir, wahe ne deren Zachariah, magolan Barachiah,
 kimi ma not metjia ji meho jir ema ruar mi ne tena-pal-

pal. 36 Na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, na pahki tage gora me ri telwota kike.

37 Awe Jerusalem, Jerusalem, ve da pupun ne prophet pah, pa ve pulapula hemera ma jiligihe ji hivike. Vagavia ja ne liok ma nih take vila gatuwe ne ququmagola meke dawa ne to ve vila gatuwe ne magola me vi pinina, pa kimi ma rowota. 38 Gita, neman kimi ve toga hi kimi mat we. 39 Na noke ve vejia hi kimi ta, kimi taj itjia wela no, wahe kimi van vejia nok ta, 'Jirwia ja ve ven me li ien Lord.' "

TAVLIIN xxiv.

Epiphani vi.

32-31

23 Jesus ma vejia ta, "Lumnanane, ji tela van vejia hi kimi ta, 'Ita, ne Christ vetak,' hi te, 'Vetak,' kimi mit dotgavowiae. 24 Na ne Christ wulwulima mi ne prophet wulwulima tage kalraka, pa tage da ne vaglala luwo mi ne vahvahaha pah: tage tunova loqja, da ta van daranwia, hemera it raka meguqu. 25 Gita, noke ma vahe towtow kimi e. 26 Ne dae pinine, da ta nihe van vejia hi kimi ta, 'Gita, nia ve toga li veniua won;' kimi mit rowoo: 'Gita, nia lema li herhergor;' kimi mit dotgavowiae. 27 Na dawa ne vila ve rowo me da ne tena-rowrow ni elo, pa na itjia ven waho ne tena-ho-tulva elo; da peweina ne Magolan ne tela tan rowo me. 28 Ne tarapega mat met van tog eva, ne mela pah tag iu gatuwe vetane.

29 Pa ne jigara genawon li quan pahne ma pah, na hau, tag aka da meliga nelo, pa ne magaga tat vanaka ne nunena, pa ne viji pah tage huho da ne tuka, pa tage rurura ne mena pah teli tuka: 30 pa ne vaglala ni ne Magolan ne tela tan naka rowo li tuka: pa ne metaviv pah merema tag aka tantan, pa nihe tag ita ne Magolan ne tela ve row laqa me ri meliga pah te raina, mi ne me-

na mi ne herheriga luwo. 31 Pa nia tan jiligia hemera Angel mo mi nalne tawe na mermer, pa nihe tage vila gatuwe hemera it raka mo da ne tena-lan vuvat, da ne qalhi tuka me wahe ne qalhi tuka wela."

TAVLIIN xxvii.

Lent vi.

1-24

1 Pa li matava hemera tuntunova pi palpal mi hemera luwo ma verhiarhiar guro Jesus, tage da metjia: 2 pa nihe ma ret nia, ma tug nia ven, ma vanaka nia hi Pilat ne governor.

3 Da pah weina, Judas, nia pena ma taw nia, lumna-na nia mita ta ma her gatria, nia ma duamlia, pa mola mule ne takeli *silver* henawul tal hi hemera tuntunova pi palpal mi hemera luwo, 4 ve vejia ta, "Noke ma da loqja, na noke ma taw ne dara teninir." Pa nihe ma vejia ta, "Nevanga nane hi kemam? nike, wituria piana." 5 Pa nia ma huwta ne takeli *silver* pah iu li veta ruar, ma ven vita, ma tuq liga metjia. 6 Pa hemera tuntunova pi palpal mola ne takeli *silver*, ma vejia ta, "Tate wote tage moq naki li tena-som ruar, na ma tun ne dara e." 7 Pa nihe ma verhiarhiar, pa ma tun ne letan ne tela megmegu pi la ten e, tage tivig hemera tog liona. 8 Ne dae pinine ma lov ne letane ta, 'Ne leta i dara' wahe ne quan ki. 9 Naka da wunwun nane Jeremiah ne prophet ma vejia ta, 'Pa nihe mola ne takeli *silver* henawul tal, ne tuntun jane nihe ma luk ji ne som piana, nia pena hemera takala te Israel ma luk ne som piana; 10 pa nihe mola hi ne letan ja megmegu pi la ten, dawa ne Lord ma vergol no te.'

11 Pa Jesus ma tu pi negon governor: pa ne governor ma ruria ta, "Nike ne kin guro hemera te Judea?" Pa Jesus ma vejia hivia ta, "Nike ve vejia." 12 Pa hemera tuntunova pi palpal mi hemera luwo ma hipega nia

navagi nia tate ho valguro. 13 Pilat naka vejia hivia ta, "Nike tate ronta ta hihe ve vejia laqa guroke pi ga vehe?" 14 Pa nia tate ho valguro, tate da ta ji vavatemala tuwuwi: pa ne governor ma metmeteg varamat piana. 15 Pa nalnega ma toga pi hewa, ta ne governor nian vanaka ji tela ret hi hemera, nia ne liohe na nih nia. 16 Pa ne tela jijia ma toga ret mehe, nihe pah na lolmerene, ne iena e Barabbas. 17 Ne dae pinine lumnana nihe min gatuwe, Pilat ma vejia hivihe ta, "Ne liomi ve nih take vanaka paie hi kimi? Barabbas, hi ta Jesus, ve lov nia ta, Christ?" 18 Na nja na lolmerene ta nihe ma vanaka raka nia ne dae ne toqe-tutu. 19 Pa nia ve hag qa ri tena-haghag i herber, ne leqavina me ma jiligia hivia, ve vejia ta, "Nike mit da jiga pi tela teninirne, na ma daie varamat no ne dome li qori ne tejia nia." 20 Pa hemera tuntunova pi palpal mi hemera luwo ma meh hemera tag erara Barabbas, pa tage da metjia Jesus. 21 Pa ne governor ma vavatemala, ma vejia hivihe ta, "Ne liomi ve nih tak ul paie da hor hi kimi?" Pa nihe ma vejia ta, "Barabbas." 22 Pilat ve vejia hivihe ta, "Pa ke dava hi Jesus, ve lov nia ta Christ?" Nihe pah ve vejia ta, "Tage woharovarova nia." 23 Pa nia ma vejia ta, "Hi neva, nevanga hia nia ma da ji?" Pa nihe ma lovlov mermer ta, "Tage woharovarova nia." 24 Pa lumnana Pilat mit vaglala ta nia tat da jiga meguqu, pa ta ve majikajika raka piana, nia nak ola ne pei, maha ne limena pi nego hemera, ve vejia ta, "Tat menaga heme no pi deren ja teninir kike: kimi, gitor piana." 25 Pa hemera pah ma valguro ma vejia ta, "Ne derena ni toga rimam pa ri magolan kemam." 26 Nia naka vanaka Barabbas hivihe; navagi Jesus, nia ma notnot pah nia, naka vanaka tage woharovarova nia.

27 Da pah weina ne *soldier* pah ni governor ma venga Jesus leman governor, ma veruog ne vewut *soldier* dan hivia. 28 Pa nihe molaha ne jiga borhor me da

nia, ma hor guro e ne lulgor mimi. 29 Pa nihe ma vih ne wolneg mi ne wola; ma moq ri qetuna, mi ne tow li metona; pa nihe ma jiaqug iu pi negona, ma hemra nia, ve vejia ta, "Na wia, Kin guro hemera te Judea!" 30 Pa nihe ma nenuh raina, pa mola ne tow, ma not ne qetuna e. 31 Pa ma hemra pah nia, nihe ma hor vita ne lulgor mimi da nia, pa ma hor guro e ne lola horhor me, ma tug nia ven tage woharovarova nia.

32 Pa nihe ve rowoo, pa ma ven hare ne tela te Kurene, ne iena e Simon: pa nihe ma da tou e tan ven gatuwe mehe, tan rugu ne wolwol me. 33 Pa nihe ma ven wahe ne veta ve lov ta, Golgotha, ta, Ne veta i qetu temet, 34 nihe gak ola hivia ne wine ma lar mi ne wia-guona tan un: pa nia ma nam gere, naka rowota. 35 Pa lumnana nihe ma woharovarova nia, nihe ma vol ne lola horhor me, vuvra ne vaglala piana: 36 pa nihe ma hag iu, mitjituria e. 37 Pa nihe ma moq raka ri qetana ne vavatemala hipecta nia, na teh jiu ta,

"JA KIKE E JESUS, NE KIN GURO HEMERA TE JUDEA."

38 Pa ma ret rovarova gatuwe me ne tela venveneg vurua, jijia pi metona, jijia pi galowavena. 39 Pa hemera ma venven tal o ma hemra nia, ve diladilama-qot, 40 ve vejia ta, "Nike, ja ve da lera nema ruar, pa ve rak wela li quan vutet, wa tuq vahvike: da ta nike ne Magolan God, wiu me da ne wolwol." 41 Da wela peweina hemera tuntunova pi palpal mi hemera ververveha mi hemera luwo ma hemra nia, 42 ve vejia ta, "Nia ma vahvia hemera ha; navagi nia tat tuq vahvia meguqu. Nia ne kin guro Israel; nian iu me lumnanak da ne wolwol, pa deg aka dotgavowiae. 43 Nia ve vaharu ne piana ri God; nian vanaka nia lumnanak, da ta ne liona van nih nia; na nia ma vejia ta, 'Noke ne Magolan God.'" 44 Pa ne tela venveneg vurua, ma retrovarova nihe gatuwe me, hor wela ma lov vihigta nia weina.

45 Pa da ne vunoniquan levijian ne meligaliga ma gara

gor ne veniua dan wahe ne vñoniquan liivatjian. 46 Pa dawa li vunoniquan liivatjian Jesus ma lov rakā mi nalnēga luwo ta, "*Eli, Eli, lama sabachthani?*" ta, 'God noke, God noke, ne dac hi neva nīke ma ven vita no?' 47 Pa takala da hemera ve tutu e, ve ronta, gaka vejia ta, "Ja ki ve lövlov Elia." 48 Pa na hau, jījia da nihe ma velag, mola ne man teli lema, ma da vavure ne vinegar, ma hihga pi io, mola hivia tan un. 49 Pa hemera ha ma vejia ta, "Van toga nona; deg ita, Elia tan ven me tan vahvia, hi ta tega." 50 Pa Jesus ma lawlaw wela mi nalnēga luwo, naka vanaka raka ne ne teina. 51 Pa ita, nepa dit-gor lema ruar ma mahirhir mohmoh me raina wahiu pi tejin; pa ne ten. maririr; pa ne vot pah ma laqa tala; 52 pa ne qeren temet pah ma waka; pa ma da kalraka ne tarape hemera ruar na vehe mā metur ji; 53 pa lumnana uia mat kalraka mule nihe ma rowoo da ne qeren temet, ma ven li metaveniua ruar, ma rowoo laqa hi hemera na vehe. 54 Pa ja luwo gor ne soldier won, mi hemera ve toga gatuwe me, vitjituria Jesus, lumnana nihe mita ne rir, mi ne jiga pah ma da ji, nihe ma metegtog hia, ve vejia ta, "Na vowia, ja kike ne Magolan God."

55. 56.

55 Pa hotela na vehe ma toge, vitjita teha, nihe pena, ma venuria Jesus da ne Galilea, ve daguria: 56 pa gatuwe mehe, Mary te Magdala, mi Mary reman James mi Joses, mi reman ra magolan Zebedee.

Saturday li Week Ruar. 57-66.

57 Pa ma ravrav, ja vavaka jījia te Arimathea ma ven me, ne iena e Joseph, pa nia wela ne teregdilinen Jesus: 58 ja kike ma ven hi Pilat, merara ne tarapen Jesus. Pa Pilat ma vergol tage vanaka rakajia. 59 Pa Joseph mola ne temet, ma gua guro e ne lulgor linen na mehmeh

60 ma halna li qerena hi ne temet, na me, na raga, nia ma jit ji li vot : pa nia ma wil ne vot luwo gor ne meta-qerena, ma ven riag.' 61 Pa Mary te Magdala ma toge, mi Mary ha wela, hor ve hag revta ne qerena.

62 Pa li quan tegur, ne quan pi kile quan Gurva pinine, hemera tuntunova pi palpal mi hemera Pharise miu gatuwe hi Pilat, 63 ve vejia ta, "Mah, kemam ve duammule ta ne tela wulwulimane, lumnana nia na ah qa, ma vejia ta, 'Li quan vutalian noke take kalraka mule.' 64 Ne dae pinine wa vergol tag itur urva ne qerena wahe ne quan vutalian, hemera teregdilina me mit ven me, ge veneg vita nia, gaka vejia ta, 'Nia ma kalraka da ra temet : ' pa naka di loqja hia da ne mo piana." 65 Pilat ma vejia hivihe ta, "Ne vewut tela itjitur ve toga mi kimi : ge ven. gitjituria urva dawa na daranwia hi kimi." 66 Pa nihe ma ven, ma megmegu urva pi qerena, ma qur-vaglala ne vot, pa ne vewut tela itjitur ma ven gatuwe mehe.

NE RUOGA-WIA NA RUAR

S. MARK MA TEH JI

TAVLIN vii.

Trinit xii.

31-37.

31 Pa Jesus ma rowo wela da ne jingor-veniua Tur, ma ven wurag Sidon, wahe ne tun te Galileu, ven wurag ne jingor-veniua Dekapolis. 32 Pa nihe ma venga ne tela me hivia, na delinawon mi na line-roror, pa nihe merara tan tenvia. 33 Pa nia ma venga vita nia li pekapaka, ma hih ne daluena e ne puhuna, ma nenuh, ma toq ne garamena ; 34 pa mahaba raka raina, nia ma menewa herga, ma vejia hivia ta, "Ephphatha." ta, 'Wa, moliua.' 35 Pa ne daluena ma moliua, pa neh garamena ma temalul, pa nia melala urva. 36 Pa nia ma hu-

rihe mermer nihe mit vejia laqa hi ji tela piana : pa nia ma hurihe jirjir, navagi nihe ma hova ne rorigane raka varamat da ne mo. 37 Pa nihe ma metmeteg varamat meguqu, ve vejia ta, "Nia ma da urva ne lologa pah ; nia ve daie ja delinawon tan ronronta, mi ne luta tan elala."

TAVLIIN viii.

Trinité vii.

1-9.

1 Pa li quan pahne, lumnana ne vewut tela na luwo hia miu gatuwe wela, pa tat gehe ji gangan, Jesus ma lov ra teregdilina me me hivia, 2 ma vejia hivihe ta, "Noke na magarihe na nihe ve toga qa mino, ne quan vutalian niak, pa tat gehe ji gangan : 3 pa da ta noke van vanaka nihe tage mule li veniehe nihe ji temtunda majala ; pa takala mehe na ven me teha," 4 Pa ra tereg-dilina mo ma valguro ta, "Tage da vanuwa hemeraki mi ne bread meva, vetak li veta won?" 5 Pa nia ma rurihe ta, "Ne bread vuvia ve toga mi kimi?" Pa nihe ta, "Levurua." 6 Pa nia ma gulua hemera tage hag iu li ten : pa nia mola ne bread levurua, pa ma lovvia pah e nia ma tuqa tala, mola hi ra teregdilina me tage vahagir hi hemera ; pa nihe ma vahagir hi hemera. 7 Pa niga riri wela ma toga, na manman ; pa ma lovvia pah e, nia ma vejia tage vahagir naki veria hivihe. 8 Pa nihe ma gangan, pa ma nuwa : qa nihe ma guan raka ne takeli gangan ma tuqa, ma vehe levihe ji, ne tepala levurua. 9 Pa nihe kilata ter vagavat : pa nia ma jiligibe ven.

Monday li Week Ruar. TAVLIIN xiv.

1 Pa ne quan vurua ji ta ne Rowlago ni weh, mi ne bread motewaha : pa hemera tuntunova pi palpal mi hemera ververveha ma hiar tage gih galgal e davetania,

gaka da metjia: 2 na nihe ma vejia ta, "Mit da li quan hewa, hemera mit majikajika piana."

3 Pa lumnana nia ve toga qa Bethania, leman Simon ne menugaviv, nia vin pi gangan, pa ne leqavina ma venga nura me, ne tun *nard*, li tena-ura, na vot lul, ne wugutjiga, ma tun e ne som na vehe meguqu: pa nia ma da wora, ma liwa ri qetuna. 4 Pa hemera takala ma lolhia, ve vejia ta, "Ma da vitaquire nura wak hi neva? 5 Na da ta ma tunvita nura kike hi ne som na vehe levia ne *penny* won vagatel, nak ola hi hemera dadarohroh, na wia." Pa nihe maluria. 6 Navagi Jesus ma vejia ta, "Ge vanaka nia; kimi ve vagvagale hi neva? Na kike nia ma da ji hi no na wia. 7 Na hemera darohroh ve toga gaga mi kimi, pa ta ne liomi van nih na daranwia hi kimi tage dawiaebe; navagi noke tat toga gaga mi kimi. 8 Nia ma dawa na daranwia hivia; nia mura ne tarapek ta hi ne halna no. 9 Pa na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, Li vol veniua li merema dan van vega ne ruoga-wia e, tage vejia wela pi gak ne leqavina ma da ji, ne dae tage duammule nia e."

10 Pa Judas Iskariot, nia jijia da hemera henawul tuwaga mahalin vurua, ma ven riag hi hemera tuntunova pi palpal, tan taw nia hivihe. 11 Pa nihe ma ronta, ne piahe gaka dahiv, pa nihe ma vatavata tag ola ne som hivia. Pa nia ma duamduam vahari tan daranwia tan taw nia davetania.

12 Pa li quan vujia ve da ne *bread* metewaha liona, ne quan pena nihe ve wuwu palpal ne rowlago liona, ra teregdilina me ma vejia hivia ta, "Ne lio ve nih ta kemam ge ven va tage dada urva tawe gan ne rowlago e?" 13 Pa nia ma jiligia ne teregdilina me vurua, ve vejia hi hor ta, "Or ven li metaveniua, pa ne tela tan ververiar mi kemor ve rugu ne tena-pe: or venuria; 14 pa lemava nia van ven il liona, or vejia hi ja tet-ema ta, 'Ne Mah ve vejia ta, Nema tog hi no eva, noke ji gan ne

rowlago e, kemam mi ra teregdilina mino?' 15 Pa nia meguqu tan vahe kemor e ne tegtegacma na luwo, ma wola pa ma gurva piji: pa or da urva e hivide," 16 Pa ra teregdilina me ma rowoo, ma ven li metaveniua, pa mit hare wa nia ma vejia ji hi hor: pa hor ma da urva ne rowlago.

17 Pa mat ravrav nia naka ven me, mi ra henawul tuwaga mahalin vurua gatuwe me. 18 Pa nihe vin ve gangan, pa Jesus ma vejia ta, "Na vowia, noke ve vejia hi kimi ta, Jijia da kimi tan taw no; ja pena ve gangan gatuwe mino." 19 Nihe ma lolwon raka, ma ruria tuwetuwuwi ta, "Noke?" 20 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Jijia da ra henawul tuwaga mahalin vurua ve run gatuwe mino li wumit. 21 Na ne Magolan ne tela ve venven, dawa ma teh piji piaua: navagi jir magari ja-ne van taw ne Magolan ne tela ne tejin nia! na wia hivia ta nia tate wota me."

22 Pa nihe ve gangan qa, pa nia mola ne bread, pa ma lowia pah e, nia ma tuqa tala, mola hivihe, ma vejia ta; "Gola: na kike ne tarapek." 23 Pa nia mola ji la, pa ma lowia pah e, nia mola hivihe: pa nihe pah mun dania. 24 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Na kike ne derek ta hi ne vatavata; ma row pi tela vehe. 25 Na vowia, noke ve vejia hi kimi ta, Noke tat un wela ne tuni win vine, ven wahe ne quanne noke tak un na raqa li gamilin God,"

26 Pa nihe ma hur pah nah, nihe gaka rowoo, ma ven wahe ne tawe Olivet.

27 Pa Jesus ma vejia hivihe ta, "Kimi pah tage tutga: na ma teh ji ta, 'Noke take wu ne tela itijitur, pa ne sheep tage tekatekara.' 28 Navagi noke ma kalraka noke tak aka tumo ven wahe ne Galilea." 29 Pa Peter ma vejia hivia ta, "Da ta hemera pah van tutga, navagi noke tega." 30 Pa Jesus ve vejia hivia ta, "Na vowia, noke ve vejia hivihe ta, nika, dome, li quan hi meguqu,

ne to tate totorag vagarua qa, tawe totuehie no vagatel."

31 Navagi nia ma vejia mermer varamat ta, "Van da ta namino take met meguqu-gatuwe meke, noke tat totuehie nike." Pa nihe pah ma vejia wela peweina.

32 Pa nihe ma ven wahe ne piala ve lov ta Gethsemane, pa nia ma vejia hi ra terezdiliqa me ta, "Ge hag iu vetak, noke take vivda." 33 Pa nia ma venga Peter mi

James mi John; pa ne tukena ma hakahaka raka, pa ne toqewon ma dadaie. 34 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Ne liok na won varamat, wahe ne miji meguqu; ge toga vetak, ge mimieta."

35 Pa nia ma ven iag tate teha da nihe, ma row taqa li ten, ma vivda ta van daranwia ne yunoniquanne ni ho lera da nia. 36 Pa nia ma vejia ta,

"Abba, Ma, ne lologa pah na daranwia hivike; wolaha ne la kike da no: navagi mit dawa ne liok na nih, navagi dawa ne lio na nih." 37 Pa nia ma mule me,

mitjihe ve metur; pa nia ma vejia hi Peter ta, "Simon, nike ve metur veria? na daranha hivike tawe mimieta ne yunoniquan ta ji tuwuwi?" 38 Ge mimieta, ge vivda,

da kimi mit ven li dadawulia gera kimi: na vovia, ne tei tela na menehia, navagi ne vuag na topor." 39 Pa nia

ma ven ha wela ma vivda, ve vejia wela ne vavatemane nia ma vejia ji. 40 Pa nia ma mule wela me, mit hare nihe ve metur, na ne metehe na meva hia; pa nihe tate lolmerene tage valguro vetania. 41 Pa nia ve ven vagatelian me hivihe, ma vejia hivihe ta, "Ge met metur ret

lumnanak, ge maqmaqha: mat luwo; ne yunoniquan mat weh me; gita, ma taw ne Magolan ne tela li lime hemera hiwhiw. 42 Ge kalraka, dega ven: gita, ja ve

taw no ve revrevta pe."

43 Pa na hau, nia ve vavatema qa, Judas ma ven me, nia jijia da hemera hanawul tuwaga mahalin vurua, pa

gatuwe me ne vewut tela na luwo mi ne hemavot halhal, mi ne monor, ve ven me da hemera tuntunova pi palpal, mi hemera luwo, mi ra ververveha. 44 Pa ja ve taw

nia mola ne vaglala hivihe, ve vejia ta, "Jane noke van himhim nia, nia pena; ge gihe, ge tug urva nia ven." 45 Pa nia ma ven me, naka ven hau hivia, ve vejia ta, "Rabbi;" ma himhim nia. 46 Pa nihe ma gih tatarae, ma ter nia. 47 Pa jijia da hemera ve tu revta, ma rav o ne hemavot halhal me, ma not ne tela megmegu ni ja moe hemera tuntunova pi palpal, ma hal mat ne dalne-na. 48 Pa Jesus ma vavatema, ma vejia hivihe ta, "Kimi ma rowoo me, dawa gor ne tela venveneg, mi ne hemavot halhal mi ne monor tage ter no? 49 Noke ma toga mi kimi lema ruar vol quan, ve ververveha, pa kimi tate ter no: pa ma da wak, ne dae tage da wunwun ne tehteh ruar pah," 50 Pa nihe pah ma ven vita nia, ma velag ha.

51 Pa ne lumagav jijia ma venuria, ma hor gor ne tarapena mi ne jor *linen marano*: pa nihe ma gihe: 52 pa nia rua rowriag ne jor, ma velag melamela da nihe.

53 Pa nihe ma tug Jesus ven hi ja ve moe hemera tuntunova pi palpal; pa hemera tuntunova pi palpal mi hemera luwo mi hemera ververveha miu pah me gatuwe me. 54 Pa Peter ma tugria ji, pa na tehteha, ven wahe meguqu il lema, li hara i eman ja moe hemera tuntunova pi palpal; pa nia ma hag gatuwe mi hemera luwo gor ne *soldier*, ve mahmahil li nune av. 55 Pa hemera tuntunova pi palpal mi ne vewut tela herher ma hiarhiar ne vavatema hipega Jesus, ta nihe ge da metjia piana; pa taj it hare meguqu. 56 Na hemera na vehe ma hi-pehipega wulwulima guro, pa nohe vavatema hipega tate tatariaha gatuwe. 57 Pa takala ma tu ma hi-pega wulwulima, 58 ve vejia ta, "Kemam ma ronta nia ve vejia ta, 'Noke ji tala vita nema ruar kike ma rak ji mi ne lime tela, pa li quan vutel noke ji ter lia, ma rak tat mena lime tela ve loklok piana.'" 59 Navagi dawaina wela nohe vavatema hipega tate tatariaha gatuwe. 60 Pa ja moe hemera tuntunova pi palpal ma kalraka mehohe, ma

ruria Jesus ta, "Aleta, nike tat valguro meguqu? neva niak hemera kike ve hipega nike piana?" 61 Navagi nia ma toga reron, tate valguro meguqu. Wela ja moe hemera tuntunova pi palpal ma ruria, ve vejia ta, "Nike ne Christ, ne Magolan ja Jirwia?" 62 Pa Jesus ma vejia ta, "Noke: pa kimi tag ita ne Magolan ne tela ve hag pi meton ne mena, pa ve venven me mi ne meliga pah te raina." 63 Pa ja moe hemera tuntunova pi palpal ma hir ne lulgor me, ve vejia ta, "Dega tage hiar wela hemera tage hipega nia hi neva?" 64 Kimi ma ron ne vavatemala hia: kimi ve duamduam davetania?" Pa nihe pah ma vejia mat piana ta nia na tataruha hi ne miji. 65 Pa takala gaka nenuh raina, pa ma lul gor ne negona, ma woha nia, ve vejia ta, "Vavatoma wa ne prophet:" pa hemera luwo gor ne *soldier* mola, ma wohawohe ne limehe.

66 Pa Peter ve toga qa dehiu li hara i ema, pa fijia da hetela megmegu ni ja moe hemera tuntunova pi palpal ma ven me, 67 mitjia Peter ve mahil, mitjijia, naka vejia ta, "Nike wela ma toga mi jane te Nasareth, Jesus pena." 68 Pa nia ma totnehie, ma vejia ta, "Noke tate lolmerene, pa noke tate ron vaglala ne vavatemala meke:" pa nia ma rowo li gamili ema; pa ne to ma totorag. 69 Pa ne leqavina mitjia, ma vejia raka wela hi hemera ve tu revta ta, "Nia kike mehe." 70 Pa nia ma totnehie wela. Pa wela, tate ho pero gor, hemera ve tutu e ma vejia hi Peter ta, "Na vovia meguqu, nike mehe, na nike te Galilea." 71 Navagi nia ma vavatemala hiae raka ma vejia mermer ta, "Noke tate lolmerene jaki kimi ve vetvejia piana." 72 Pa na hau ne to ma totorag vagaruan. Pa Peter naka duammule ne vavatemane Jesus ma vejia hivia ta, "Ne to tate totorag vagarua qa, nike tawe totnehie no vagatel." Pa nia ma duamduam piana, ma kerkere.

TAVLIN xvi.

14-20 .

Digitized by Google

NE RUOGA-WIA NA RUAR

S. JOHN MA TEH JI.

TAVLIIN i.

Christmas.

1-14

1 Li tejin ja Vavatema ma toga, pa ja Vavatema ma toga gatuwe mi God, pa ja Vavatema God. 2 Nia pena ma toga li tejin gatuwe mi God. 3 Nia ma tow ne vol taltalega pah; pa nia tatga, tate tow jiga ma tow ji. 4 Ne ah ma toga liona; pa ne ah ma dameran hi ne tela pah. 5 Pa ne meran ve awawe li meligaliga, pa ne meligaliga tate rowlevia. 6 Ne tela ma ven me, ma jihigia me da God, ne iena e John. 7 Ja pena ma ven me ne da Vavatema laqa, tan vejia laqa pi meran, ne tejin vurua; jigia pi me dotgavowiae ne dae nia. 8 Nia tate mera ma ven tal e ma nen vejia laqa pi meran. 9 Ne vejia ta, "Ja, nike pena ve tale vahalana ne vol tela ve lia li quan vutel, 30 wa tuq toga li merema, pa nia wolwol." 31 Da peweina hemera tuu lolmerene. 11 wela ma hemra nia, nihe mi hemera ververvetola. 12 ta, "Nia ma vahvia hemera ha; nia tat tuq vahvia. 32 Ne Christ, ne Kin gor Israel, nian iu me lumnanak da ne wolwol, ta dega gita pa ge dotgavowiae." Pa horeata-ne nihe ma retrovarova gatuwe me, ma lovhiae.

33 Pa ne vunoniquan levijian ma web, ne meligaliga naka gara gor ne veniua dan, ven wahé ne vunoniquan livatjian. 34 Pa pi vunoniquan livatjian Jesus ma lov mi nalnega luwo ta, "Eli, Eli, lama sabachthani?"

TAVLIIN XV.

Tuesday li Week Ruar.

I-39

1 Pa na hau, li matava, hemera tuntunova pi palpal, mi hemera luwo, mi ra ververvcha, mi ne vewut tela herher ma duam haragatuwe, ma ret Jesus, ma tug nia ren, ma vanaka rakajia hi Pilat. 2 Pa Pilat ma ruria ta, "Nike ne Kin guro hemera te Judea?" Pa nia ma valguro ma vejia hivia ta, "Nike ve vejia." 3 Pa hemera tuntunova pi palpal ma hipega nia pi ga vehe. 4 Pa Pilat ma ruria wela ta, "Aleta, nike tat valguro meguqu? Ita ne jiga na vehe nihe ve hipega nike piapa." 5 Navagi Jesus tate ho val guro wela; Pa Pilat ma metmeteg piana.

6 Pa nahnena ve toga li hewa tan vanaka ji tela ret tuwuwi hi hemera, jane nihe verara nia da nia. 7 Pa jijia ma toga ne iena e Barabbas, ve toga ret mi hemera ma rowtugor, hemera pena ma wuwu met ne tela li rowtugor. 8 Pa hemera ma garaga vin merara da nia tan da wa nahnena tan da. 9 Pa Pilat ma val gurohe ta, "Ne liomi ve nih take vanaka hi kimi ne Kin guro hemera te Judea?" 10 Na nia mit yaglala ta hemera tuntunova pi palpal ma vanaka rakajia ne dae ne toqe-tutu. 11 Navagi hemera tuntunova pi palpal ma varajia hemera tan vanaka Barabbas hivihe. 12 Pa Pilat ma val gurohe wela, ma vejia ta, "Pa take dava hi jane kimi ma lov nia ta ne Kin guro hemera te Judea?" 13 Pa ma lov raka wela ta, "Woharovarova nia." 14 Pa Pilat ma vejia hivihe ta, "Ne dae hi neva? nevanga nia ma da ji?" Pa nihe ma lov mermer ta, "Woharovarova nia." 15 Pa Pilat ne liona na nih tan ne dotme hemera, ma vanaka wahawaha Barabbas he, pa ma notnot pah Jesus, nia ma vanaka wahawaha Woharovarova nia.

16 Pa ne soldier pah ma tug nia il li kani i emba

8. MARK XV.

Prætorium pinine; pa nihe ma veruog me ne rewut sol-
dier dan. 17 Pa nihe ma hor guro e ne lul-gor mimi,
pa ma vih ne wolneg e ne wola, nihe ma moq ri qetuna;
18 gaka lov nia ta, "Na wia, Kin guro hemera te Judea."

19 Pa nihe ma nol ne qetuna e ne tow, ma nenuh raina,
ma jiaqug, murur nia. 20 Pa ma hemra pah nia, nihe mo
hor vita ne lul-gor mimi da nia, ma hor guro e ne lola
horhor me. Nihe gaka tug nia o tage woharovarova nia.
21 Pa nihe ma da tou e ne tela jija ve ven tal e, e Si-

mon te Kurene, ve venven me da ne jag, ne ma mi hor
Alexander mi Rufus, tan ren gatuwe mebe tan rugy ne
wolwol me. 22 Pa nihe ma tunova wahie ne veta ve lov
ta Golgotha, ve vejia lia ta, Ne veta i qetu temet. 23

Pa nihe mola livia ne wine ma lar gatuwe e ne myrrh;
navagi nia ma rowota. 24 Pa nihe ma woharovarova
nia; pa nihe ma vol ne lola horhor me, ruwra ne ho-
vaglala rahe, ja nola neva, ja nola neva. 25 Pa ne vu-
noniquan ne vutelian, pa nihe ma woharovarova nia.
26 Pa ma teh raina ne tehtel i vavatemala hiqega nia ta,

"NE KIN GURO HEMERA TE JUDEA."
27 Pa nihe ma retrovarova gatuwe me ne tela venveqeg
vurua; jija pi metona, jija pi galowavena. 28 Pa he-

mera ma ven tal e ma hemra nia ma diladilama-quot, ve
vejia ta, "Ja, nike pena ve talahvike, wiu me da ne
lia li quan vutel, 30 wa tug vatanova pi palpal
wolwol." 31 Da peweina hemera tuatanova pi palpal

wela ma hemra nia, nihe mi hemera ververvena
ta, "Nia ma vahvia hemera ha: nia tat tuq vahvia. 32
Ne Christ, ne Kin gor Israel, nian in me lumanak da
ne wolwol, ta dega gita pa ge dotgarowiae." Pa horeata-

ne nihe ma retrovarova gatuwe me, ma lovhiac.
33 Pa ne vunoniquan levijian ma weh, ne meligaliga
naka gara gor ne veniua dan, ven wahie ne vunoniquan
livat jian. 34 Pa pi vunoniquan livat jian Jesus ma
lov dai malaega luwo ta, "Eli, Eli, lama sabachthani?"

ve vejia lia ta, 'God noke, God noke, ne dae hi neva nika ma ven vita no?' 35 Pa takala da hemera ve tutu e ma vejia ta, "Gita, nia ve lovlov Elia." 36 Pa jijia ma velag, mola ne man teli lema, ma da vawure ne vinegar, ma hihga pi io, mola hivia tan un, ve vejia ta, "Van toga nona; deg ita, Elia ji ven me tan ola iu, hi tega." 37 Pa Jesus ma lawlaw mi nalnega luwo, naka vanaka raka ne teina. 38 Pa nepa dit-gor lema ruar ma mahirhir mohmoh me raina wahiu pi tejin. 39 Pa ja luwo gor ne soldier won ve tutu revta e, mita ta nia ma vanaka raka ne teina weina, nia naka vejia ta, "Na vowia, ja kike ne Magolan God."

TAVLIIN xvi.

Ne Garaga-mule.

14-20

14 Da pah weina ma da laqa nia hi hemera henawul tuwaga mahalin tuwuwi vinin ve gangan; pa nia ma nau vatano nihe ne dae nohe dotmokamoka, mi ne toqetugo, na nihe tate dotgavogiae hemera mitjia ji lumnana nia mat kalraka mule. 15 Pa nia ma vejia hivihe ta. "Ge rowoo li merema dan, ge vega ne roga-wia hi ne vol taltalega tow pah. 16 Ji tela van dotgavowiae, pa van ola ne huhudavaruar, tage vahvia; panavagi ji tela van dotwulime tage her gatria megnqu. 17 Pa ne vaglala pahki tage venturia hemera ve dotgavowiae: nihe tage vuro ne wu hia pah li iek; nihe tage vavatema mi ne taltale vavatema raqa; 18 nihe tage gihe ne meta pah, pa da ta nihe van un ne tunga ne miji liona, nia tat ho-dahiae nihe; nihe tage tenvia hemera mumua, pa nihe tag uah wela."

19 Pa dawaina ne Lord Jesus, lumnana nia ma vavatema pah hivihe, pa mola rakajia ri tuka, pa nia ma hag it pi meton God. 20 Pa nihe ma rowoo, ma tortor li vol veniua; pa ne Lord ma megmegu gatawe mehe, ma rep ne vavatema mi ne vaglala pah ma da tegur. Amen.

NE RUOGA-WIA NA RUAR

S. JOHN MA TEH JI.

TAVLIIN i.

Christmas.

1-14

1 Li tejin ja Vavatema ma toga, pa ja Vavatema ma toga gatuwe mi God, pa ja Vavatema God. 2 Nia pena ma toga li tejin gatuwe mi God. 3 Nia ma tow ne vol taltatoga pah; pa nia tatga, tate tow jiga ma tow ji. 4 Ne ah ma toga liona; pa ne ah ma dameran hi ne tela pah. 5 Pa ne meran ve awawe li meligaliga, pa ne meligaliga tate rowlevia. 6 Ne tela ma ven me, ma jiligia me da God, ne iena e John. 7 Ja pena ma ven me ne dae ne vavatema laqa, tan vejia laqa pi meran, ne tejin ta hemera pah ge dotgavowiae ne dae nia. 8 Nia tate da ta ne meran, navagi tan vejia laqa pi meran. 9 Ne jir meran ma toga, na pena ve vahalana ne vol tela ve ven me li merema. 10 Nia ma toga li merema, pa nia ma tow ne merema, pa ne merema tate lolmerene. 11 Nia ma ven me hi na pah me, pa hemera me tat ola. 12 Navagi hi pahe mola urva, hivihe pena nia ma hog ta nihe ge da magolan God, hi hemera pena ma dotgavowiae ne iena: 13 pa nihe ki ma wota me, tate da ta me da ne dara, hi ta da ne ne lolnihnih teli vuag, hi ta da ne dotme ne tela, navagi da God. 14 Pa ja Vavatema ma da vuag, pa ma togatoga mehode, na wuruva ne hoghog mi ne vovia; pa kemam mita ne herherina, ne herheriga wa ne herherin ne Magolan ne Ma tuwuwi tegolgol.

Advent iv.

19-28

19 Ne vavatemala-laqa ni John niak, lumnana hemera te Judea ma jiligia hemera palpal mi hemera te Levi hivia tate ruria ta, "Nike paie?" 20 Pa nia ma vejia laqa tate vahligor, pa nia ma vejia laqa ta, "Noke tate ne Christ." 21 Pa nihe ma ruria ta, "Pa davetania? Nike Elia?" Pa nia ma vejia ta, "Tega." "Nike ne prophet?" Pa nia ma valgor ta, "Tega." 22 Nihe gaka vejia hivia ta, "Nike paie? ta kemam ge vejia mule hi hemera ma jiligia kemam ji me. Nike ve tuq vejia vetania pi?" 23 Nia ma vejia ta, "Noke nahlen ja ve lovlov li veniua won ta, 'Ge da vateninir ne majalan Lord,' dawa Isaiah ne prophet ma vejia ji." 24 Pa hemera Pharise ma jili-gihe me. 25 Pa nihe ma ruria, ma vejia hivia ta, "Van da weina, ne dae hi neva nike ve huhudavaruar, da ta nike tate ne Christ, hi ta Elia, hi ta ne prophet?" 26 John ma valgurohe, ma vejia ta, "Noke pek ve huhudavaruar li pei: ja ve tu mehomi, kimi tate lolmerene, 27, nia pena ve tugria no, pa noke tate tatariha tak ul neh i ga hor gor teplena." 28 Ma da na pah ki Bethania, tavli Jordah, John ve huhudavaruar e.

TAVLIN II.

Epiphani ii.

1-11

1 Pa li quan vutelian ma da ne lagia li Kana te Galilea; pa reman Jesus ma ven hiv; 2 pa ma veruog Jesus wela, mi ra teregdilina me hi ne gangan i lagia. 3 Pa ne wine ma rav, pa reman Jesus naka vejia hivia ta, "Ne wine mehe tatga." 4 Pa Jesus ma vejia hivia ta, "Leqavina, neva mino mi meke? ne vunoniquik, tate weh vuroh." 5 Rema me ma vejia hi hemera ve dagurihe ta, "Nia van vejia jiga hi kimi, ge da peweina." 6 Pa ne tena-pe i vot levijia ve tu e, daur nalnega davan meh meh nohemera te Judea, vol tena-pe i na tatariha pi

pei-io vurna hi ta ne vutet. 7 Pa Jesus ma vejia hivihe ta, "Gut vawura ne tena-pei pah o ne poi." Pa nihe mut vawura hughug. 8 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Gog, raka lumnanak, ge venga hi ja moe ne gangan." Pa nihe ma venga. 9 Pa ja moe ne gangan ma nam, gera ne pei, naka wag wine e, pa tate lolmerene ta meva, (navagi hemera mut ne pei ji ma lolmerene,) ja moe ne gangan naka lov ja ma lag ji, 10 ma vejia hivia ta, "Ne vol tela ve hog towtow ne wine wia : pa hemera mun vakavake, nia naka hog nane tate wia urva ; nike muntagor ne wine wia wahe ne lumnanapek." 11 Jesus ma da raka ne vaglala me pah, ne mevaiin penok, Kana te Galilea, pa ma da laqa ne herherina ; pa ra teregdilina me ma dotgavowiae.

TAVLIIN iii.

Trinity Sunday.

1-15

1 Ne tela jijia mi hemera Pharise ma toga, ne iona e Nikodemus, ne tela luwo mi hemera te Judea : 2 ja pe-na ma ven me hi Jesus li quan, ma vejia hivia ta, "Rabbi, kemiam na lolmerene ta nike ja vevveha ma ven me da God : na tat tela ji da ne vaglala pah ki nike ve dada, da ta God tat toga me." 3 Jesus ma valguro, ma vejia hivia ta, "Na vovia, na vovia, noke ve vejia hivi-ke ta, Ne tela van tat wota raqa, nia taj ita ne gamilin God meguqu." 4 Nikodemus ta, "Pa ! ne tela ji wota davetania, nia mat temeto ?" nia ji ven vagaruan li malpameran rema me, naka wota me ?", 5 Jesus ma valguro ta, "Na vovia, na vovia, noke ve vejia hivi-ke ta, Ne tela van tat wota mi ne pei mi ne Wu, nia tat ven meguqu il li gamilin God. 6 Na ve wota me da ne vuag, ne vuag pinine ; pa na ve wota me da ne Wu, ne wu pinine. 7 Tate metmeteg ne dae noke ma vejia hivi-ke ta, Nan kimf meguqu tage wota raqa. 8 Ne lan ve hawhaw

wa ne liona na nih, pa nike na ron ji nahnena, navagi. nike tate lolmerene ta ve haw meva, hi tan wah eva : vol tela ve wota me da ne wu na dawaina." 9 Nikodemus ma valguro, ma vejia hivia ta, "Na pah ki tage da vetania?" 10 Jesus ma valguro, ma vejia hivia ta, "Aleta, nike ja ve verveha Israel, pa nike tate ron vaglala na pah ki?" 11 Na vowia, na vowia, noke ve vejia hivike ta, Kemam ve vejia nane kemam na lolmerene, pa ve vavatemala laqa pi gane kemam mitjia ji; pa kimi tat ola namam vavatemala. 12 Da ta noke ma vejia hi kimi pi lologa teli merema, pa kimi tate dotgavowiae, kimi tage dotgavowiae vetaniae da ta noke van vavatemala hi kimi pi lologa te raina? 13 Pa tat tela ma garaga raina navagi ja iane miu me da ne raina, ne Magolan ne tela pena, ve toga raina. 14 Pa dawa Moses ma tep raka ne meta li veniua won, da peweina tage tep raka meguqu ne Magolan ne tela: 15 ne dae ta ne vol tela ve dotgavowiae, ni ola ne ah vagaret li nia."

Monday li Week Pentekost. 16-21.

16 "God ma tep ne merema wak, ta nia ma vanaka ne Magola me tuwuwi tegolgol, ne dae ta ne vol tela ve dotgavowiae nia, tat lera, navagi tan ola ne ah vagaret. 17 Na God tate jiligia ne Magola li merema tan her hi ne merema; navagi ta ne merema ni ah ne dae nia. 18 Tat her hi ne tela ve dotgavowiae nia: ma her piji hi ne tela tate dotgavowiae, ne dae nia tate dotgavowiae ne ieu ne Magolan God tuwuwi tagolgol. 19 Pa na kike ne herher, ta ne meran mat ven me li merema, pa ne tela pah ne liehe ma nih ne meligaliga raka varamat da ne meran; na nohe megmegu na hia, 20 Na ne vol tela ve megmegu ne hia nia ve norur ne meran, pa nia tat ven laqa li meran, mit nau me pi nona megmegu. 22 Navagi ja ve megmegu ne vowia, nia ve ven laqa li

meran, ne dae ta nona megmegu pah nihe row laqa, ta ma da nihe li God."

TAVLIIN iv.

Trinité xxi.

46-54

46 Pa nia ma ven wela wabe Kana te Galilea, ne veniuaue nia ma daie ne pei ni wag wine e. Pa ne mil jijia ma toga, ne magola me ne teman na mua ji Kaper-naum. 47 Nia ma row ta Jesus ma rowo me da ne Judea, ma ven Galilea, pa nia ma ven hivia, merara tan ven iu tan vahvia ne magola me; na niau metmet pe. 48 Pa Jesus ve vejia hivia ta, "Da ta kimi taj ita ne vaglala mi ne vahvahaha pah kimi tat dotgavowia meguqu e." 49 Ne mil ve vejia hivia ta, "Ja, ven iu me lumnanak, qala natuk tate mot qa." 50 Jesus ve vejia hivia ta, "Wa ven, ne magola meke mat ah." Ne tela ma dotgavowiao ne vavatema Jesus ma vejia ji hivia, pa ma mule. 51 Pa nia ve venven qa, hemera me ma ververiar me, ve vejia ta ne magola me mat ah. 52 Pa nia ma rurihe ne vunoniquan nia ma hurip liona. Pa nihe ma vejia hivia ta, "Nanora, li vunoniquan levuruan ne mua tunhaqhaq ma ho dania." 53 Pa ne ma naka lolmercene ta ma dawaina li vunoniquanne Jesus ma vavatema ji liona ta, 'Ne magola meke mat ah.' Pa nia ma dotgavowia none, mi hemera me pah. 54 Ne vaglala vuruan wela niak Jesus ma da ji, ma rowo piji da ne Judea, ve toga Galilea.

TAVLIIN vi.

Lent iv.

1-14

1 Jesus ma gowa tavli tun te Galilea, ne tun te Tiberias. 2 Pa hemera na vehe ma venuria, na nihe mita ne vahvahaha nia ma da ji hi hemera mumua. 3 Pa Jesus ma garaga ri tawe, ma hag iu o mi ra teregdilina me. 4 Pa ne rowlago, ne hewa nohemera te Judea ve noga pe me.

[*Trinité* xxv. 5-14.] 5 Pa Jesus mit raka, mita ne vewut tela na luwo varamat ve venven me hivia, pa nia ma vejia hi Philip ta, "Dega tage tun meva ne bread hi hemera kike?" 6 Pa nia ma vejia weina tan dadagere, na nia na lolmerene nane nia tan da. 7 Philip ma valguro ta, "Ta van tun ne bread e ne penny won vagarua, nia tat tataruha hivihe ta ne vol tela ni ola ne menaga wih." 8 Jijia da ra teregdilina me, e Andew, tigin Simon Peter, ma vejia hivia ta, 9 "Ne lumagav ve togak mi ne bread tevalima, ne barley, mi niga vurua: pa tage dave, na hemera na vche hia meguqu?" 10 Jesus ma vejia ta, "Ge vejia hi hemera nihe van hag iu." Pa ne velia na vehe vetane. Pa hemera ma hag iu, van luk nihe, nihe kilata ter vagatevalima. 11 Jesus nak ola ne bread pah; pa ma lovwia pah e, nia ma vol hi hemera ma hag iu; da wela peweina niga, dawa ne liohe na nih. 12 Pa nihe mat nuwa pah, nia naka vejia hi ra teregdilina me ta, "Ge vila raka ne takeliga pah ma tuqa ji, da jiga mit lera." 13 Pa nihe ma vila raka, pa ma guan vawura ne gat henawul tuwaga mahalin vurua e ne takeliga ma tuqa ji da ne bread tevalima ne barley, ma toga qa hi hemera ma gangan ji. 14 Ne dae pinine lumnana hemera mita ne vahaha nia ma da ji, nihe ma vejia ta, "Na vovia, ja kike ne prophet ve ven me li merema."

TAVLIIN viii.

Lent v.

46-59

46 Jesus ma vejia ta, "Paie da kimi ve hipega gatria no pi hiwhiw? Da ta noke ma vejia ne vovia, ne dae hi neva kimi tate dotgavowiae no?" 47 Ja ve toga me da God, nia pena ve ronta ne vavatoma pah ni God: ne dae pinine kimi tate ronronta, na kimi tate toga me da God." 48 Hemera te Judea ma valguro, ma vejia hivia ta, "Kemam tate vejia urva ta nika ne tela te Samaria, pa ta ne wu hia ve toga meke?" 49 Jesus ma val gurohe ta,

"Ne wu hia tatga mino; navagi noke ve dotliwo Ma mino, pa kimi ve dottegetega no 50 Noke tate hiar ne manowena ta hi no: ja ve toga ve hiar, pa ve her. 51 Na vowia, na vowia, noke ve vejia hi kimi ta, Ne tela van jirgor nak vavatema, nia taj it hare ne miji meguqu." 52 Hemera te Judea ma vejia hivia ta, "Lumananak kemam na lolmerene ta ne wu hia ve toga meke. Abraham mat met, mi ra prophet, pa nike ve vejia ta, 'Ji tela van jirgor nak vavatema, nia tat nam gera ne miji meguqu.' 53 Nike na luwo da ma mede Abraham, ma met ji, mi ne prophet pah, mat pupun? nike ve tuq dadaieke ta paie?" 54 Jesus ma valgurohe ta, "Da ta noke van tuq lov manowena no, nak manowena ne tatga: Ma mino, nia pena ve da manowena no: pa kimi ve vejia ta nia God kimi; 55 pa kimi tate lolmeren qae: navagi noke na lolmerene, pa noke na jirgor nona vavatema. 56 Man kimi, Abraham, ne piana ma dahiv ne dae nia tan ita ne qunik; pa nia mita ji, pa ma girgir." 57 Ne dae pinine hemera te Judea ma vejia hivia ta, "Ne to meke tate henawul tevalima qa, pa nike mitjia Abraham?" 58 Jesus ma vejia hivihe ta, "Na vowia, na vowia, noke ve vejia hi kimi ta, Abraham tatga qa, noke pek." 59 Ne dae pinine nihe ma ho raka ne vot pah tage pula nia o: navagi Jesus ma tuq linara, ma rowo da nema ruar.

TAVLIIN X.

Tuesday li Week Pentekost. 1-10

1 "Na vowia, na vowia, noke ve vejia hi kimi ta, Ja ve ven li piala *sheep*, pa tate ven pi metapiala, navagi ve ven ha liona, nia pena ne tela *veneg*, ne tela rowrowva. 2 Navagi ja ve ven il pi metapiala, nia pena ja vitjitur ne *sheep*. 3 Ja ve toga hi ne metapiala tan waka hivia; pa ne *sheep* ve ronronta nahena; pa nia ve lovlov ne *sheep* me e ne iehé, pa ve tunova o nihe. 4 Pa nia ma

vila pah ne *sheep* pah me, nia ve tunova nihe, pa ne *sheep* pah ve venuria : na nihe na ron vaglala nalnena, 5 Pa nihe tat venur ne tog, pa nihe ji velag vita nia : na nihe tate lolmerene nalne hemera tog." 6 Ne vavate-ma alahiv kike Jesus ma vejia hivihe ; navagi nihe tate ron vaglala na pahne nia ve vejia hivihe, ta na davetania.

7 Ne dae pinine Jesus ma vejia wela hivihe ta, "Na vovia, na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, Noke ne metapiala *sheep*. 8 Hemera pah ma ven mo me da no, nihe ne tela venveneg, ne tela rowrowva : pa ne *sheep* tate ronta nihe. 9 Noke ne metapiala : da ta ji tela van ven il e no, tage vahvia, pa nia tan venven il, pa tan roworowo, pa tan ven hare gena ji gangan. 10 Ne tela veneg ve ven me pi ga ia kike, tan venveneg, tan wuwu, tan da lera : noke ma ven me ne dae ta nihe gola ne ah, pa ta nihe gola varamat."

Easter vi.

11-16

11 Jesus ma vejia ta, "Noke ja itjitur urva ne *sheep* : ja itjitur wia ve moq iu ne ahvena ne dae ne *sheep*. 12 Jane ne tela tun, tate da ta ne tela itjitur, ne *sheep* tata da ta nonaga, nia vitjia ne hega kurkur ve ven me, pa nia ve ven vita ne *sheep*, ve velag, pa ne hega kurkur naka rowva nihe, ve vura tekatekara nihe : 13 nia ve valag ne dae nia ne tela tun, pa tate duamduam ne *sheep*. 14 Noke ja itjitur wia ; pa noke na lolmerene na mino pah, pa na mino pah ve lolmereno no, 15 na vovia, dawa ne Ma na lolmerene no, pa noke na lolmerene ne Ma ; pa noke ve moq ne ahvek iu ne dae ne *sheep*. 16 Pa ne *sheep* ha mino ve toga, pa nihe tate da ga teli piala *sheep* kike : nihe wela, na mino take tunova nihe me, pa nihe tage ronta nalnek ; pa nihe tage da vewut *sheep* tuwuwu, ja itjitur tuwuwu."

TAVLITN xiv.

S.S. Philip mi James.

1-14

Jesus ma vejia hi ra teregdilina me ta, 1 "Ne tuqemi mit hakahaka: kimi na dotgavowiae God, ge dotgavowia wela no. 2 Ne herhergor na vehe leman Ma mino; van da ta tate dawaina noke ma vejia laqa pijie hi kimi. 3 Da ta noke van ven take da urva ne tenatogotoga hi kimi, noke take mule me take vila kimi hi no; ta kimi ge toga veria vetane noke ve toge. 4 Pa kimi na lolmerene ne majala noke ve venven e." 5 Thomas ve vejia hivia ta, "Lord, kemam tate lolmerene ta nike ve ven va; kemam ge lolmeren vetaniae ne majala?" 6 Jesus ma vejia hivia ta, "Noke ne majala, mi ne vowia, mi ne ah; tat tel ji ven wahe ne Ma, navagi mino. 7 Da ta kimi ma lolmerene no, kimi ma lolmerene Ma mino wela: da ne lumuanak kimi na lolmerene, pa kimi mitjia." 8 Philip ma vejia hivia ta, "Lord, wa da laqa ne Ma hi kemam, pa naka pah." 9 Jesus ve vejia hivia ta, "Noke ma toga vapero piji mi kimi, pa nike tate lolmeren qa e no, Philip? ja mitjia no, mitjia wela ne Ma; nike ve vejia vetania ta, Wa da laqa ne Ma hi kemam? 10 Nike tate dotgavowiae ta noke ve toga li Ma, pa ne Ma li no? ne vavatema pah noke ve vejia hi kimi, noke tate vavatema magik: navagi ne Ma ve toga li no nia ve dada ne megmegu me pah. 11 Ge dotgavowiae no, ta noke ve toga li Ma, pa ne Ma li no; hi ta van tega, ge dotgavowiae no ne dae ne megmegu pah. 12 Na vowia, na vowia, noke ve vejia hi kimi ta, Ja ve dotgavowiae no, ne megmegu pah noke ve da ji, nia tan da veria; pa ne megmegu luwo da na pah ki nia tan da; ne dae noke ve ven hi ne Ma mino. 13 Pa jiava kimi van erara li iek, nane noke take da meguqu, ne Ma nian manowena li Magola. 14 Ta kimi van erara jiga da ne li iek, na pena noke take da meguqu."

Pentekost.

15-31

Jesus ma vejia hi ra teregdilina me ta, 15 "Da ta kimi van lolteptep no, kimi tage jirgor nak li vergol pah. 16 Pa noke take vivda hi ne Ma, pa nia tan hogta hi kimi ja Dadavarakrak na ha, tan toga ret mi kimi, 17 ne Wu tepi alnega vovia pinine : pa ne merema tat ola ; na nia taj itjia, pa tate lolmerene : kimi na lolmerene ; na nia ve togatoga mi kimi, pa tan toga liomi jilumnana. 18 Noke tat ven vita kimi ve toga melia : noke ve ven me hi kimi. 19 Melaquqa qiji, da pah weina, ne merema taj itjia we'a no ; navagi kimi na itjitjia no ; noke na ah, ne dae pinine kimi tag uah wela. 20 Li quanne kimi tage lolmerene ta noke ve toga li Ma mino, pa kimi li no, pa noke limi. 21 Ja mola ne li vergol pah mino, pa ve jirgurohe. nia pena ve lolteptep no : pa Ma mino tan lolteptep jane ve teptep no, pa noke take tep nia, pa noke take vahe nia e no." 22 Judas (tate da ta Iskariot) ma vejia hivia ta, "Lord, nevanga mat weh ne tejin ta-we vaho kemam e nika, pa tate da ta ne merema ?" 23 Jesus ma valguro, ma vejia ta, "Da ta ne tela van lolteptep no, nia tan jirgor nak vavatema : pa Ma mino tan teptep nia, pa kemoar tag aka ven hivia, ge togatoga me. 24 Ne tela tate lolteptep no, nia tat jirgor nak vavatema pah ; pa ne vavatemane kimi ve ronta tate da ta na mino, navagi ne vavateman ne Ma ma jiligia no me. 25 Na pahki noke ma vejia hi kimi, noke ve toga qa mi kimi. 26 Navagi ja Dadavarakrak, ne Wu ruar pinine, ne Ma tan jiligia me li iek, nia tan verveha kimi pi vol jiga pah, pa tan daie kimi tage lolmeren wela e na pahne noke ma vejia hi kimi. 27 Noke ve ven riag ne temeta hi kimi ; nak temeta noke vola hi kimi : noke tat ola hi kimi dawa ne merema volola. Ne tuqemi mit hakahaka, mit metegtog. 28 Kimi ma ronta nane noke ma vejia ji hi kimi, ta, Noke ve ven riag pa noke ve mule me hi kimi. Da ta kimi ma teptep no, ne pimi ma da-

hiv, ne dae noke ve ven hi ne Ma : na ne Ma na luwo da no. 29 Pa lumnanak noke ma vejia laqa vakavaka hi kimi, qala tate weh qa me, ne dae ta, nane ma weh me, kimi tag aka dotgavowiae. 30 Noke tat vavatema varamat wela mi kimi, ne due ne mah teli merema ve ven-ven pe me : pa tat nona jiga li no ; 31 navagi ne tejin ta ne merema ni it vaglala ta noke na lolteptep ne Ma, pa dawa ne Ma ma vergol no te, noke ve da veria peweina."

TAVLIIN XV.

S. Mark.

1-11.

1 "Noke ne vine vovia, pa ne Ma mino ne tema leta-vine. 2 Ne vol wan vine li no tate lah ne win vine, nia volaha : pa ne vol wan vine ve lahlah ne wunin, nia ve gurva tan lah ne wunin na luwo da ne mo. 3 Ma gurva piji kimi, ne dae ne vavatema noke ma vejia hi kimi. 4 Ge togatoga li no, pa noke limi. Dawa ne wan vine tat lah ne wunin magana meguqu, ta nia van tat toga li vine ; kimi wela peweina, ta kimi van tat toga li no. 5 Noke ne vine, kimi ne wanin : ja ve toga li no, pa noke li nia, ja pena ve lah urva ne wunin : na teha da no kimi tat da jiga meguqu. 6 Ji tela van tat toga li no, ma huwta nia dawa ne wan raga, pa ma maran-ran, pa hemera ve gora gatuwe pa ve huwta ri av, pa ve torva nihe. 7 Ta kimi van toga li no, pa nak vavate-ma pah van toga limi, gerara jiava ne liomi van nih, pa tage da weina hi kimi meguqu. 8 Ve da manowena Ma mino wak, ta kimi ge lahlah urva ; pa dawaina kimi tage da hemera teregdilina mino. 9 Dawa ne Ma ma lolteptep no, noke ma lolteptep veria kimi peweina : ge togatoga li nak lolteptep. 10 Da ta kimi van jirgor nak li vergol pah, kimi tage togataga li nak lolteptep ; dawa noke pek ma jirgor ne li vergol pah ni Ma mino, pa ve togatoga li nona lolteptep. 11 Noke ma vejia na

pah ki hi kimi, ne dae ta nak ipdahiv ni toga liomi, pa ta nam ipdahiv ni wura meguqu."

S. Barnabas.

12-16.

12 "Nak li vergol niak, ta kimi ge verteptep kimi, dawa noke ma tep veria kimi. 13 Tat mena teptep mi ne tela na luwo da nak, ta ne tela ni moq ne ahvena iu pi hemera qulqul me. 14 Kimi hemera qulqul mino, da ta kimi van da ne lologa pah noke ve vergol kimi e. 15 Da ne lumnanak noke tat lov wela kimi ta hemera megmegu; na ja megmegu tate lolmerene nane ne mah me van da: navagi noke ma lov kimi ta hemera qulqul mino; na noke ma vahe kimi e ne volga pah noke ma ronta ji da Ma mino. 16 Kimi taj it rakajia no, navagi noke mit rakajia kimi, pa ma von kimi, ta kimi ge ven ge lah ne win kimi, pa ta ne win kimi ni togatoga: ne dae ta kimi van erara jiava da ne Ma li iek, nian ola hi kimi."

S.S. Simon mi Juda.

17-27.

17 "Na pah ki noke ve vergol kimi e, ne dae ta kimi ge verlotteptep. 18 Van da ta ne merema ve norur kimi, kimi na lolmerene ta nia ma norur no towtow da kimi. 19 Ta kimi van da ga teli merema, ne merema tan tep na me: navagi kimi tate da ga teli merema, pa noke mit rakajia kimi da ne merema, ne dae pinine ne merema ve norur kimi. 20 Ge duamduam ne vavatema noke ma vejia ji hi kimi, ta, Ja megmegu tate luwo da ne mah mo. Da ta nihe ma dahiae no, nihe tage dahiae welae kimi; da ta nihe ma jirgor nak vavatema, nihe tage jirgor nan kimi wela. 21 Pa nihe tage da na pah ki hi kimi ne dae ne iek, na nihe tate lolmerene jane ma jiligia no me. 22 Da ta noke tate ven ji me, tate vejia hivihe, tat menaga hemehe: navagi lumnanak nihe tat vahligor megnqu pi ga hemehe. 23 Ja ve norur no, ve

norur wela Ma mino. 24 Van da ta noke tate da mehohe ne megmegu tat tela ha ma da ji, tat menaga he-mehe: navagi lumnanak nihe mitjia pa ma *norur kemoar, noke mi Ma mino wela.* 25 Pa ve da wak, ne dae ta ne vavatemane ma teh ji li li mehe ni tu, ta, 'Nihe ma *norur no ne tejin tatga.'*

[*Ne Sunday pi kile Quan Garaga-mule. 26-xvi 4.*] 26 Navagi lumnana ja Dadavarakrak van ven me, noke take jiligia hi kimi da ne Ma, ne Wu tepi alnega vovia pinine, ve rowo da ne Ma, nia tan vejia laqa piak: 27 kimi wela ve vejia laqa, na kimi ma toga mino da ne tejin."

TAVLIIN xvi.

1-4.

1 "Na pah ki noke ma vejia hi kimi, mit da tutga kimi. 2 Nihe tage tenvita kimi da nema-iu-gatuwe pah: na vovia, ne vunoniquan ve ven pe me, ta ne vol tela ve da metjia kimi, tan duam ta nia ve megmegu urva hi God. 3 Pa na pah ki nihe tage da, ne dae nihe tate lolmerene ne Ma, hi ta no. 4 Pa noke ma vejia na pah ki hi kimi, ne dae ta lumnana ne vunoniqua nihe mat weh, kimi tag aka duammule nihe, ta noke ma vahe kimi e."

Easter iv.

5-15.

5 "Lumnanak noke ve ven hi ja ma jiligia no me; pa tat tela ve ruria no ta, Nike ve ven va? 6 Pa ne dae noke ma vejia na pah ki hi kimi, ne lolwon ve dadaie kimi. 7 Panavagi noke ve vejia ne vovia hi kimi; na wia hi kimi take ven riag: na ta noke van tat ven riag, ja Dadavarakrak tat ven me hi kimi; pa ta noke van ven, noke take jiligia nia me hi kimi. 8 Pa nia tan ven me, pa nia tan aka hi pega gatria ne merema pi hiwhiw, mi pi alnega teninir, mi pi herher: 9 pi hiwhiw, ne dae nihe tate dotgavowiac no; 10 pi alnega teninir, ne dae

noke ve ven hi ne Ma, pa kimi taj itjia wela no; 11 pi herher, ne dae ma her piji hi ne *nail* teli merema kike. 12 Ne jiga vehe ve toga qa mino take vejia hi kimi, navagi tate daranwia hi kimi tage teteqa vuroh. 13 Panavagi lumnana nia, ne Wu tepi alnega vovia pinine, ma ven piji me, nia tan tunova kimi li alnega vovia dan; na nia tat tuq vejia da nia; navagi ne jiga pah nia van ronta, na pahne nia tan vejia; pa nia tan vahe kimi e ne lolaga tan weh me jilumnana. 14 Nia tan da manowena no, na nia tan ola da na mino, pa tan vahe kimi e. 15 Ne vol jiga pah ve toga mi ne Ma, nihe na mino: ne dae pinina noke ma vejia ta, nia vola da na mino pa tan vahe kimi e."

Easter iii.

16-22

16 "Melaquqa qiji, da pah weina, kimi taj itjitjia wela no; pa melaquqa qiji wela, kimi tag ak itjia no." 17 Ne dae pinine takala mi hemera teregdilina me ma vervatema ta, "Nevanga niak nia ve vejia hivede ta, Melaquqa qiji, da pah weina kimi taj itjitjia no; pa melaquqa qiji wela, pa kimi tag ak itjia no: pa ta, Ne dae noke ve ven hi ne Ma?" 18 Ne dae pinine nihe ma vejia ta, "Nevanga niak nia ve vejia ta, Melaquqa qiji? Dega tate lolmerene neva nia ve vejia." 19 Jesus mit vaglala ta ne liobe na nih tage ruria, pa nia ma vejia hi vihe ta, "Kimi ve verbiarhiar pi gak noke ma vejia ji ta, Melaquqa qiji, da pah weina kimi taj itjitjia no, pa melaquqa qiji wela kimi tag ak itjia no?" 20 Na vovia, na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, kimi tage kerkere pa tage tantan, navagi ne merema tan girgir: kimi tage lolwon, navagi nam lolwon tan wag ipdahiv e. 21 Ne leqavina, lumnana nia ve hag, ve toga mi ne genawon, ne dae ne vanoniquanna ma weh me: navagi mat vauwta pah ne magola, nia tat duamduamule ne memeria,

na ne piana ve dahiv ne dae ne teman ma wota me li merema. 22 Da peweina kimi ve toga lolwon lumnanak : navagi noke tak itjia wela kimi, pa ne pimi tag aka dahiv, pa tat tela ji olaha nam ipdahiv da kimi."

Easter v.

23-33.

23 "Na vovia, na vovia, noke ve vejia hi kimi ta, Ta kimi van erara jiga da ne Ma, nia tan ola hi kimi li iek. 24 Kimi tat erara jiga qa li iek : gerara, pa kimi tag ola, ta nam ipdahiv ni wura.

25 Na pah ki noke ma vejia hi kimi mi ne vavatema alahiv : ne vunoniquan ve weh pe me, noke tat vejia wela hi kimi mi ne vavatema alahiv, navagi noke take vejia ulul hi kimi pi Ma. 26 Li quanne kimi tag erara li iek : pa noke tate vejia hi kimi ta noke take vivda hi ne Ma pimi; 27 na ne Ma na lolteptep veria kimi, ne dae kimi ma teptep no, pa ma dotgavowiae ta noke ma rowo me da ne Ma. 28 Noke ma ven o me da ne Ma, pa ma ven me li merema : wela noke ve rowo vita ne merema, pa ve mule hi ne Ma." 29 Hemera teregdilina me ma vejia ta, "Ita, lumnanak nike ve vejia ulul, nike tate vejia ne vavatema alahiv. 30 Lumnanak kemam na lolmerene te nike na lolmerene ne vol jiga pah, pa tate hiar ta ji tela ni rurike : ne dae na kike kemam ve dotgavowiae ta nike ma rowo me da God." 31 Jesus ma val gurohe ta, "Kimi ve dotgavowiae lumnanak? 32 Gita, ne vunoniquan ve weh pe me, na vovia, ma weh piji, kimi tage tekatekara, volvol kimi hi ne lola me, pa tage ven vita no magik : panavagi noke tate magik, ne dae ne Ma ve toga mino. 33 Na pah ki noke ma vejia hi kimi ne dao ta kimi gola ne mehur li no. Li merema kimi ve toga mi ne genawon ; navagi ge vahara ne pimi ; noke ma rowlevia ne merema."

TAVLIIN XIX.

Ne Quan i Mijen Jesus Christ. 1-37.

1 Ne dae pinine Pilat naka ter Jesus, ma notnot nia.
 2 Pa ne *soldier* pah ma vih ne wolneg e ne wola, ma moq ri qetuna, pa ma hor guro e ne lulgor mimi; 3 Pa nihe ma ven me hivia. ma vejia hivia ta, "Na wia, *King* guro hemera te Judea!" pa nihe ma woha nia e ne limehe.
 4 Pa Pilat ma rowo wela, ma vejia hivihe ta, "Gita, noke ve venga laqa nia hi kimi, ne dae ta kimi ge lolmerene ta noke taj it hare jiga hia me." 5 Pa Jesus ma rowo me, ma hor guro e ne wolneg wola mi ne lulgor mimi. Pa Pilat ma vejia hivihe ta, "Gita, ne tela!"
 6 Pa lumnana hemera tuntunova pi palpai mi hemera luwo mitjia, nihe ma lovlov laqa ta, "Woharovarova, Woharovarova." Pilat ve vejia hivihe ta, "Kimi, gola ge woharovarova: na noke taj it hare jiga hia me."
 7 Hemera te Judea ma valguro ta, "Ne li ve toga mi kemam, pa daur ne line nian met meguqu, ne dae nia ma tuq dadaie ta ne Magolan God." 8 Pa lumnana Pilat ma ron ne varatema kike, nia ma metmetog da ne mo piana; 9 pa nia ma ven wela il leman ne governor, ma vejia hi Jesus ta, "Nike meva?" Navagi Jesus tate ho valguro. 10 Pilat naka vejia hivia ta, "Nike tat vejia hi no? nike tate lolmerene ta ne mena mino tak ul nike, pa ne mona mino take woharovarova nika?" 11 Jesus ma valguro ta, "Tat mena mena meguqu meke, da ta van tat ola me raina hivihe; ne dae pinine ja ma vanaka no hivihe, ne heme na luwo levia piana." 12 Pilat naka dadagere tan ul nia: navagi hemera te Judea ma lov raka, ve vejia ta, "Da ta nika van ul jak. nika tate da qulqul mi Kaisar: ne vol tela ve tuq dadaie ne *King* ve vejia guro Kaisar." 13 Pa lumnana Pilat ma ronta ne vavatemala pah ki, nia ma venga laqa Jesus me, pa nia ma hag iu ronta hagbag i herher, li vetane ve lov ta,

'Ne veta ma wola e ne vot,' pa mi ne vavatema te Hebrew ta, 'Gabbatha.' 14 Pa ne Quan Gurva hi ne Row-lago nine: pa dawa ne vunoniquan levijian. Pa nia ma vejia hi hemera te Judea ta, "Gita, ne Kin mi kimi!" 15 Ne dae pinine nihe ma lovlov raka ta, "Olah, olaha, woharovarova nia." Pilat ma vejia hivihe ta, "Ke woharovarova ne Kin mi kimi?" Hemera tuntunova pi palpal ma valguro ta, "Tat mena kin mi kemam, navagi Kaisar ia magana." 16 Ne dae pinine nia ma vanaka nia hivihe tage woharovarova.

17 Pa nihe mola Jesus: pa nia ma rowo, ve rugu ne wolwol ta hivia, ma ven wahe ne veta ve lov ta, 'Ne veta i qetu-temet,' ve lov mi ne vavatema te Hebrew ta, 'Golgotha.' 18 Pa nihe ma woharovarova nia e, pa gatuwe me ne tela vurua wela, tuwe tavlina pelagarua, pa Jesus mehohe. 19 Pa Pilat ma teh ne tehteh ta hivia, pa ma moq pi wolwol. Pa ma teh ji ta,

"JESUS TE NAZARETH, NE KIN GURO HEMERA TE JUDEA." 20 Pa hemera te Judea na vehe ma luk ne tehteh kike, na ne vetane nihe ma woharovarova Jesus e na revta ne metaveniua: pa ma teh ji mi ne vavatema te Hebrew, mi ne te Roma, mi ne te Grekia. 21 Ne dae pinine hemera tuntunova pi palpal mehe te Judea ma vejia hi Pilat ta, "Tate teh ta, 'Ne Kin guro hemera te Judea,' navagi ta nia ma vejia ta, 'Noke ne Kin guro hemera te Judea.'" 22 Pilat ma val gurohe ta, "Nane noke ma teh ji, noke ma teh ji."

23 Pa ne soldier pah, lumnana nihe ma woharovarova pah Jesus, mola ne lola horhor me, ma da ne hemaga vuvat, hi ne vol soldier ne hemaga tuwuwi: pa ne lulgor me wela: navagi ne lulgor tate jag, pa ma vo dan iu da ne raina. 24 Ne dae pinine nihe ma vervavatema ta, "Dega mit hir, navagi deg uwra ne vaglala piana, tan da non paie ga e:" ne dae ta ne tehteh ni da wunwun ta.

'Nihe ma vol nihe ne lola horhor mino,

Pa pi lulgor mino nihe muwra ne vaglala pah.'

Pa ne *soldier* pah ma da weina.

25 Pa rema me ma tu revta ne wolwol mi Jesus, mi takalan rema me, e Mary ne leqavinan Klopas, mi Mary te Magdala. 26 Pa lumnana Jesus mitjia rema me, mi ja teregdilina me na meratep, ve tu revta, nia naka vejia hi rema me ta, "Leqavina, ita, natu!" 27 Nia naka vejia hi ja teregdilina ta, "Ita, rema meke!" Pa da ne vunoniquanne ja teregdilina mola lema me.

28 Da pah weina Jesus, nia na lolmeren pijie ta mat da wunwun ne lologa pah, pa ne dae ta ne tehteh ni tu, naka vejia ta, "Ne mera ni daie no." 29 Pa ma vahagir ne la e, na wurava ne *vinegar*: pa nihe ma hihga ne man teli lema na wurava ne *vinegar*, pi wota *hyssop*, ma vahana pi velen. 30 Pa lumnana Jesus mola pah ne *vinegar*, nia naka vejia ta, "Mat pah:" pa nia ma horadut ne qetuna, ma vanaka raka ne teina.

31 Pa ne Quan Gurva nine; ne dae pinine hemera te Judea merara: da Pilat tage da lit ne ranohe, pa tag ola-ha nihe, da ne tarapehe mit ham qa ri wolwol li quan-maqha, (na ne quan-maqhane na luxo varamat.) 32 Ne dae pinine ne *soldier* pah ma ven me, ma da lit ne ranon ne movaiin, pa da jijia ma retrovarova nia gatu-we me: 33 pa nihe ma ven hi Jesus, pa mita ta nia mat met, pa nihe tate da lit ne ranona: 34 panavagi jijia da ne *soldier* pah ma heria ne gagona mi ne herher i verola, pa, na hau ne dara mi ne pei ma row dan. 35 Pa ja mita, nia ma vejia laqa piana, pa ne vavatemala laqa mo na vovia: pa nia na lolmerene ta nia ve vejia vovia, ta kimi ge dotgarovovia veriae. 26 Na ma da na pah ki ne dae ta ne tehteh ni tu, ta, 'Tat mena hurina ji da lit.' 37 Pa wela ne tehteh ha ve vejia ta, 'Nihe tag itjitjia ja nihe ma heria ji.'

TAVLIIN XX.

Easter.

1-10.

1 Pa li quan vujia tepi *week*, li tethawon matava, na meligaliga qa, Mary te Magdala ma ven me pi qerena, pa mita ne vot molaha da ne qerena. 2 Ne dae pinine nia ma velag, ma ven me hi Simon Peter mi ja teregdilina ha, nia pena Jesus ma teptep nia, ma vejia hivihe ta, "Nihe molaha ne Lord da ne qerena, pa kemam tate lolmerene ta nihe ma moq nia eva." 3 Ne dae pinine Peter ma rowo mi ja teregdilina ha, pa hor ma ven pi qerena. 4 Pa hor ma velag haragatuwe, pa ja teregdilina ha ma velag levia Peter, ma ven wahe mo pi qerena; 5 pa nia ma taqalun ma gatezateva liona, pa nia mita ne jor linen pah vin; navagi nia tat ven il. 6 Pa Simon Peter ma ven wahe me, ve venuria, pa nia ma ven il li qerena; pa nia mita ne jor linen pah vin, 7 mi ne manman ma toga ji pi qetuna, pa nane taj in gatuwe mi ne jor linen pah, navagi ma loq, pa vin magana. 8 Pa ja teregdilina ha, nia pena ma ven mo me pi qerena, nia naka ven veria il, mita, pa ma dotgavowinae. 9 Na nihe tate lolmeren qa e ne tehte ta nia tan kalraka meguqu da hemera temet. 10 Pa horeata teregdilina ma mule lema mi hor.

Easter i.

19-23

19 Pa ma ravrav li quanne, ne quan vujia tepi *week*, pa ma qur gor ne metecma hemera teregdilina ve toge na nihe ma metegtog hemera te Judea, pa Jesus ma ven me, ma tu mehohe, ma vejia hivihe ta, "Ne temeta ni toga mi kimi." 20 Pa ma vejia pah weina, nia ma vahehe ne limena mi ne gagona. Ne dae pinine hemera teregdilina ne piahe ma dahiv luonanaga nihe mitia ne Lord. 21 Pa Jesus naka vejia wela hivihe ta, "Ne temeta ni toga mi kimi: dawa ne Ma ma jiligia no, da wela peweina noke ve jiligia kimi." 22 Pa ma vejia

pah weina, nia ma menewa rehe, ma vejia hivihe ta, "Gola ne Wu Ruar: 23 da ta kimi van duamvita ne heme hemera, mat duamvita meguqu da hemerane: da ta kimi van gih guro ne heme hemera, ma gih guro meguqu."

S. Thomas.

24-31.

24 Thomas, jijia da hemera henawul tuwaga mahalin varua, ve lov nia wela ta Didymus; nia tatga mehe lumana Jesus ma ven me. 25 Pa hemera teregdilina ma vejia hivia ta, "Kemam mitjia ne Lord." Pa nia ma vejia hivihe ta, "Ta noke van taj ita ne tena-nail pi limena, pa tat harava ne puhuk li tena-nail, pa tat hena-va ne limek li gagona, noke tat dotgavowiae."

26 Pa ne quan levutel ma pah, hemera teregdilina miu gatuwo wela lema, pa Thomas mehe veria. Jesus ma ven me, pa ma qur gor piji ne meteema, pa nia ma tu mehohe, ma vejia ta. "Ne temeta ni toga mi kimi." 27 Da pah weina nia ma vejia hi Thomas ta, "Wa hih me ne puhu, pa wita ne limek; wa rova me ne lime, wa hena li gagok: pa tate dodotwulime, navagi wa dotgavowiae." 28 Thomas ma valguro, ma vejia ta, "Lord mino, mi God mino." 29 Jesus ma vejia hivia ta, "Nike mitjia no, ne dae pinine nike ma dotgavowiae: jirwia hemera taj itjia, navagi ma dotgavowiae."

30 Pa Jesus ma da putun ne vaglala na rehe li nego hemera teregdilina, tate teh nihe jin li tehteh kike; 31 navagi ma teh na pah ki ne dae ta kimi ge dotgavowiae Jesus, ta nia ne Christ, ne Magolan God; pa ta kimi gola ne ah li iena, na kimi na dotgavowiae.

TAVLIEN xxi.

*S. John, ja ma teh
ne Ruoga-wia.*

19-25.

19 Jesus ma vejia hi Peter ta, "Nike venuria no." 20 Pa Peter ma kulo, mitjia ja teregdilina Jesus na lel-

teptep nia ji ve venurihe ; (pa nia pena min ri verena pi gangan, pa ma vejia ta, " Lord, jane van taw nike, nia paie ? ") 21 Pa Peter mitjia, naka vejia hi Jesus ta, " Lord, ja kike tan da vetania ? " 22 Jesus ma vejia hivia ta, " Da ta ne liok van nih tan toga tare no, noke mule ne mok, nevanga nine meke ? nike venuria no. " 23 Ne dae pinine ne vavatemala kike ma ga laqa mi hemera tigtigihe, ta ja teregdilinae tat met meguqu : navagi Jesus tate vejia hivia ta nia tat met, navagi ta, " Da ta ne liok van nih tan toga tare no, noke mule ne mok, nevanga nine meke ? "

24 Ja teregdilina kike, nia pek ve vejia laqa pi ga pah ki : pa kemam na lolmerene ta nopa vavatemala laqa na vovia.

25 Pa ne jiga ha na vehe ve toga, Jesus ma da ji : pa da ta van teh nihe pah iu, noke ve duam ta ne merema dan meguqu tat ter ne tehteh pahue tage teh ia piana.

NE MEGMEGU NOHEMERA TUTUIN.

TAVLIIN i.

Ne Garaga-mule.

1-11

1 Ne tehteh ne movaiin noke ma da ji, Theophilus, pi ga pahne Jesus ma da raka ji, pa ma vervaha, 2 wahe ne quanne mola rakajia liona, lumpana nia mola pah mi ne Wu Ruar ne li vergol hi hemera Tutuin nia mit rakajihe ji ; 3 pa nia, ne ron-memeria me mat pah, ma vabehe ta nia na ah mi ne vaglala na vehe, na nia ma row laqa hivihe ne quan henawul vat, pa ma vetvejia pi ga pah ta hi ne pi gamilin God : pa lumpana nihe miu gatuwe, nia mehe, 4 nia ma vergol ta nihe mit ven riag

da ne Jerusalem, navagi nihe ge toga tare ne jiga lug-lugag ni Ma, ta, "Na pena kimi ma ron ji piana da no: 5 na, na vowia, John ma huhudavaruar e ne pei; navagi tage huhudavaruar kimi e ne Wu Ruar, ne quan tate vehe ve toga qa."

6 Ne dae pinine, lumnana nihe miu gatuwe me, nihe ma ruria ta, "Lord, nike tawe da raka wela ne gamili hi ne Israel lumnanapek?" 7 Pa nia ma vejia hivihe ta, "Tate da gan kimi tage lolmerene ne to, hi ta ne vunonito, ne Ma ma von nihe ji li mena me. 8 Navagi kimi tag ola ne mena lumnanaga ne Wu Ruar viu me rimi: pa kimi tage vejia laqa piak li Jerusalem, mi li Judea dan, mi li Samaria dan, pa wahe ne qalhi-merema pah meguqu." 9 Pa nia ma vejia pah weina, pa nihe vitjitjia qa, pa mola rakajia, pa ne meliga mola da ne metehe. 10 Pa nihe ve tugera qa raina, vitjitjia ve garaga, ita, ne tela vurua ma tu revta nihe, ma hor gurohe ne jiga horhor na lul; 11 pa hor ma vejia ta, "Hemera te Galilea, kimi ve tu, ve tugera raina hi neva? Jesus kike, mola rakajia da kimi raina, tan ven me dawa kimi mitjia ve garaga raina."

S. Matthias.

15-26.

15 Pa li quan pahne Peter ma kalraka meho hequqera tigtigihe, (pa ne vewut tela na luwo miu gatuwe, wa na won vagatuwe ne avaviin henawul rua,) ma vejia ta, 16 "Ra tigtigik, ma wote tage da wunwun ne tehteh ne Wu Ruar ma vejia ji mi ne velen David pin Judas, nia pena ma tunova hemera mola Jesus 17 Na ma luk nia gatuwe mede, pa nia mola ne takeliga me li alnega meg-megu kike. (18 Pa jaki mola ne jag mi ne tuntun hi ne hiwhiw me; pa nia ma ho vili, ma tutga liua, pa ne jinana dan ma rowo. 19 Pa hemera pah ma toga Jerusalem ma ron ji piana: pa ma lov ne jagne mi ne vovatemala mede ta, Akeldama, ta, 'Ne jag i dara.') 20

Na ma teh li tehteh ah pah ta,

‘Nema me ni we,

Pa tat tela ni toge:’

pa ta,

‘Ji tela ni ola lia nona tena-itjitur.’

21 Ne dae pinine, da hemera ma gora vagaret mede lumnana ne Lord Jesus ma venven il me, pa ma roworowo mede, 22 ve da raka pi huhudavaruar ni John, ven wahe ne quan mola rakajia da dega liona,—jijia da hemerane van toga meguqu hi ne vetvejia-laqa gatuwe mi kemam pi nona kalraka-mule.” 23 Pa nihe ma moq ne tela vurua, e Joseph, ve lov wela e Barsabas, pa ne iena ha wela ta Justus, mi Matthias. 24 Pa nihe ma vivda ma vejia ta, “Lord, nike na lolmerene ne tuqe tela pah, wa da lolmeren kemam e jane nike mit rakajia da horo-ata kike, 25 tan ola ne tenona li alnega itjitur ki, mi li tenoga tutuin Judas ma ho ji dan tan ven li jir tenona.” 26 Pa nihe gaka moq ne vaglala mehe pi hor; pa ne vaglala ma qihe Matthias; pa ma luk nia gatuwe mi hemera tutuin henawul mahalin tuwuwi.

TAVLIN ii.

Pentekost.

1-11.

1 Pa ne quan Pentekost ma weh pe me, nihe pah miu gatuwe li veta tuwe. 2 Pa na hau, ne rorin, wa ne ror-va lanwu luwo, miu me da ne raina, pa nema dan nihe ve hag e ma wurava. 3 Pa ne garamiga pah ma row laqa hivihe, ve tewelawala, wa ne lawlawari av; pa ma hag volvol rehe. 4 Pa nihe pah ma wurava ne Wu Ruar, pa nihe gaka vejia raka mi ne vavatema haha, dawa ne Wu ma daiehe tage vejia.

5 Pa lumnana ne hemera takala ma toga vejijia Jeru-salem, hemera te Judea nine ve jir gor ne li, ma gora me da ne vol venia li merema. 6 Pa lumnana ma ronta ne dundunin kike, hemera pah miu gatuwe, pa nihe ma

metmeteg hia meguqu, na ne vol tela mehe ma ronta nihe ve vetvejia, ja mi ne vavatema me, ja mi ne vavatema me. 7 Pa nihe pah ma metmeteg, pa ma duam ta ne vevahaha, ve vejia ta, "Gita, hemera ki ve vetvejia, pa nihe tate da ta hemera te Galilea ia? 8 Pa dega ve ron ji davetaniae, ne vol tela ne vavatema me, nia ma wota ji liona? 9 Hemera te Parthia, te Media, te Elam, hemera ve toga Mesopotamia, mi ne Judea, mi ne Kappadokia, Pontus mi Asia, 10 Phrugia mi Pamphulia, Misraim mi ne tavluga Libua na daldalgat ne Kurene; hemera te Roma wela ve toga vejijia vetak, hemera te Judea mi ne proselut nine, 11 hemera te Krete, te Arabia—dega ve ron nihe ve vevavatema pi megmegu na metogjina pah ni God, mi ne vavatema mede."

TAVLIIN V.

S. Bartholomew.

12-16.

12 Pa ma da ne vevahaha mi ne vaglala na vehe mi hemera mi ne lime hemera Tutuin; pa nihe pah ma toga duam-haragatuwo li gamili ema ruar, ve lov uria Solomon. 13 Pa tat mena tela da hemera ha ma vaharu ne piana tan qul mehe; panavagi hemera ma herga nihe: 14 pa ma putun raka varamat hi ne Lord hemera dogavowiae, hemera na vehe varamat, ne teman mi ne lt-qavina wela; 15 da pewak, ta nihe ma haha laqa hemera ve mumua luwo majala pah, ma hurihe ri teni-epa pah mi ri tepago pah, ta ne mulmulun Peter ve venven tal e, ni molmol guro takala. 16 Pa hemera pah teli metaveniua pah na daldalgat ne Jerusalem, miu gatuwe wela me, ve venga hemera mumua pah, mi hemera ne wu damedandan ve vegavagale nihe ji; pa ma vahvihe pah meguqu.

TAVLIIN vii.

S. Stephen.

55-60.

55 Stephen ma wurava ne Wu Ruar, pa nia ma tu-

gera raina, pa mita ne herherin God, mi Jesus ve tu pi meton God, 56 pa nia ma vejia ta, "Gita, noke na ita ne tuka ve ravalala, pa ne Magolan ne tela ve tu pi meton God." 57 Pa nihe ma lawlaw luwo, pa ma hih won ne dalnehe, ma rurow duam-haragatuwe hivia; 58 pa nihe ma huwta o nia da ne metavenius, ma pula nia e ne vot; pa hemera ma vejia laqa piana ma moq ne hor lululgor mehe iu pi ranon ne lumagav, ne iena ta e Saul. 59 Pa nihe ma pula Stephen e ne vot, pa nia ve lovlov, ve vejia ta, "Lord Jesus, wola ne teik." 60 Pa nia ma jiaqug, ma lov luwo ta, "Lord, tate lukluk ne hia kike tan hemehe." Pa ma vejia pah weina, nia naka metur.

TAVLIIN viii.

Tuesday ti Week Pentekost. 14-17.

14 Pa lumnana hemera Tutuin ve toga Jerusalem ma ron ji ta ne Samaria mat ola ne vavateman God, nihe gaka jiligia hivihe e Piter mi John: 15 pa hor miu wahe, hor gaka virda piahe ta nihe gola ne Wu Ruar: 16 na nia taj iu qa ri ji tela mehe; ma huhudavaruar nihe li ien Lord Jesus, pah peweina. 17 Pa nihe gaka tenvihe, pa nihe mola ne Wu Ruar.

TAVLIIN ix.

S. Paul.

1-22.

1 Pa Saul ve menmenewa qa ne vavatema verhora mi ne miji guro ra teregdilinan Lord, ma ven hi ja moe hemera ve tuntunova pi palpal, 2 merara da nia ne teh-teh hi hemera teli ema-iu-gatuwe pah Damaskus, ta, da ta nia van it hare pahe teli Majala, ta ji leqavina, hi ta ji teman, nia tan veng a nihe na ret wahe Jerusalem. 3 Pa nia ve venven qa, pa ma da ta nia ve revrevta ne Damaskus pe; pa na hau ne nuniga da ne raina ma awawe dalgat nia: 4 pa nia ma ho ri ten, pa ma ronta nalnega ve vejia hivia ta, "Saul, Saul, ne dae hi neva

nike ve vegvagale memeria no?" 5 Pa nia ma vejia ta, "Nike paie, Lord?" Pa nia ta, "Noke Jesus, ja pene nike ve vegvagale memeria nia: 6 wa kalraka, ven li metaveniua, pa tage vahe nike ne jiga nike tawe da." 7 Pa hemera ma venven gatuwe me ma tu, tat elala, ve ron nalnega pa tate ho itjia ji tela. 8 Pa Saul ma kalraka da ne ten; pa lumnaua nia ma waka ne metena nia tate ho ita ji ga meguqu; pa nihe ma tug nia, ma venga nia Damaskus. 9 Pa nia ma toga metaqa ne quan vutel, pa nia tate gangan, tate unun.

10 Pa ne tela teregdilina jijia ma toga Damaskus, ne iena ta e Ananias; pa ne Lord ma vavatema hivia li ga it me, ta, "Ananias." Pa nia ta, "Noke niak, Lord." 11 Pa ne Lord ma vejia hivia ta, "Wa kalraka, ven li majala teli metaveniua, ve lov ta 'Teninir,' pa wa veruraria leman Judas, ne tela te Tarsus, ne iena ta e Saul: na ita, nia ve vivda; 12 pa nia mitjia ne tela ve lov ta Ananias, ve ven il me, ve tonvia tan itjit wela." 13 Navagi Ananias ma valguro ta, "Lord, noke ma ronta da hemera na vohe pin ja nok, pi ga hia luwo nia ma da ji hi hemera ruar meke Jerusalem: 14 pa nia vetak mi ne mena da hemera tuntunova pi palpal tan ret hemera pah ve lovlov ne ie." 15 Pa ne Lord ma vejia hivia ta, "Nike ven, na nia ne la it raka hi no, tan venga ne iek li nego hemera Tog pah, mi ne Kin pah, mi hemera magmagolan Israel: 16 na noke take vahe nia e ne jiga pah nia tan ron memeria ne dae ne iek." 17 Pa Ananias ma ven riag, ma ven lema, pa ma tonvia, ve vejia ta, 'Tigik Saul, ne Lord, Jesus ne, nia pena ma row laqa ji hivike luwo majala nike ma ven tal ji me e, ma jiligia no me, ne dae taw itjit wela, pa taw urava ne Wu Ruar." 18 Pa na hau, ma ho da ne metena wa ne renitjin, pa nia mitjit wela. 19 Pa nia ma kalraka, pa mola ne huhu-davaruar; pa nia ma gangan, pa ma davarakrak nia.

Pa nia ma toga ne quan takala mi hemera teregdilina

ve toga Damaskus. 20 Pa na hau, nia ma vega Jesus lema-iu-gatuwe pah, ta nia ne Magolan God. 21 Pa hemera pah ma ronta nia ma metmeteg mermer e, ma vejia ta, "Pa ja kike, nia tate jane ma da meramero hemera pah ve lovlov ne biaha kike Jerusalem? Pa nia ma ven ji mek tan da pewak, tan venga nihe na ret pi nego hemera tuntunova pi palpal." 22 Navagi Saul ma luvwoluwova ne mena, pa ma vejia ruron nihe hemera te Judea ve toga Damaskus, ve vahehe ne vavatemala tat vahligor ta nia kike ne Christ.

TAVLIIN X.

Monday li Week Easter. 34-43. 34-48.
Monday li Week Pentekost.

34 Pa Peter ma waka ne velen, ma vejia ta, "Na vovwia, noke na it vaglala ta God tate da rih ne nego tela: 35 navagi li vol metaviv ja vurur nia pa ve megmegu nalnega teninir, nia pena na wia hivia. 36 Ne vavato-ma nia ma jiligia hi hemera te Israel, ne ruoga-wia tepi temeta, mi Jesus Christ (nia ne Lord gor ne vol jiga pah)—37 ne vavatemane kimi na lolmeren veria e, pa ma vega li Judea dan, ve da raka Galilea, lumnana ma da pah ne huhudavaruar John ma tortor ji e; 38 Jesus te Nazareth pena, ta God mura nia mi ne Wu Ruar mi ne mena: pa niane ma venven taltal, ve megmegu wia, pa ve vahvia hemera pah ne wu hiwhiw ma da hiaeh, na God ma toga gatuwe me. 39 Pa kemam pek hemera ve vejia laqa pi ga pah nia ma da ji li veniua hemera te Judea, pa li Jerusalem wela; pa nia nihe ma da metjia, ve vahameg ri raga. 40 Niane God ma da kalrakajia da ne miji li quan vutelian, pa ma vanaka tan row laqa, 41 pa tate da ta hi hemera pah, navagi hi hemera van vejia laqa, God mit rakajihe piji, hi kemam pena ma gangan pa munun gatuwe me lumnana nia mat kalraka da ne miji. 42 Pa nia ma vergol kemam

tage tortor hi hemera, pa tage vejia laqa, ta jane God ma von nia ji tan her hi hemera vuah mi hemera pupun, nia pehok. 43 Pa hemera prophet pah ve vejia laqa piana, ta ne vol tela van dotgavowiae nia, tan ola nulul ne hemer da nia, ne dae ne iena."

44 Pa lumnana Peter ve vetvejia ne vavatemala qa ki, ne Wu Ruar ma ho ri hemera pah ve ronta ne vavatemala. 45 Pa hemera teli jiv-vaglala ve dotgavowiae, nihe ma metmeteg mermer o, hemera pena ma ven ji me gatuwe mi Peter, ne dae ma liwa ne hoghog ni Wu Ruar ri hemera tog veria. 46 Na nihe ma ronta nihe ve vetvejia mi ne vavatemala haha; pa ve lovlov manowena God. 47 Pa Peter naka vejia ta, "Ji tela van rit ne pei, da mit huhudavaruar hemera ki, mola piji ne Wu Ruar, daw dega?" 48 Pa nia ma vejia tage huhudavaruar nihe li ien Jesus Christ. Pa nihe gaka gut nia tan toga mehe ne quan takala.

TAVLIIN xi.

S. Barnabas.

22-30.

22 Pa ne roriga piahe ma ven wahe ne dalno hemera teli Lovlaqa Jerusalem: pa nihe ma jiligia Barnabas ni ven Antiokia: 23 pa nia, lumnana nia mat ven wahe, pa mit vaglala ne hoghog ni God, ma girgir piana; pa nia ma varajihe pah tage qulqul mi ne Lord, ve duam-duam mat: 24 na nia ne wugutji tela, pa na wurava ne Wu Ruar mi ne dotgavowiae: pa ma putun hemera na yehe hi ne Lord. 25 Pa nia ma ven Tarsus tan hi-arvia Saul: 26 pa mit hare, nia ma venga nia Antiokia. Pa ma da ta hor miuiu gatuwe mi ne Lovlaqa ne to dan tuwuwi, pa ma vervaha hemera na yehe: pa ta ma lov towtow ra teregdilina ta hemeran Christ ji Antiokia.

[S. James. 27-xii, 3.] 27 Pa li quan pah ki hemera prophet miu wahe Antiokia da ne Jerusalem. 28 Pa jijia da nihe, ne iena e Agabus, ma tu, ma lugag mi ne Wu ta

ne mer luwo van dadaie ne merema dan : pa ma da weina li quwin Klaudius. 29 Pa hemera teregdilina ma duam mat tage jiligia ne hoghog hi heqaratan tigihe ve toga Judea, paie ni ola wa nia vola ni ola : 30 pa nihe ma da meguqu weina, ma jiligia ven hi hemera temeto mi ne limen Barnabas mi Saul.

TAVLIIN xii.

S. Peter

1-11.

1 Pa dawa lumnana pena Herod ne kin ma rova ne limena tan vagale memeria hemera takala teli Lovlaqa. 2 Pa nia ma da metjia James tigin John mi ne hemavot halhal. 3 Pa nia mita ta na wia weina hi hemera te Judea, pa nia naka gih tetera Peter wela.

Pa ne quan pahne ne quan i *bread* metewaha. 4 Pa nia ma gih tetera pah e, nia naka vira guro lema retret, pa mola hi ne vewut *soldier* vuvat, vol vewutjin ne *soldier* vuvat, tag itjituria ; ve duamduam ta ne rowlago ni pah, tan naka tug laqa nia hi hemera. 5 Pa mituria Peter weina lema retret : navagi ne Lovlaqa ma vivda hi God piana. 6 Pa li quan meguqune Herod tan tug laqa nia liona, Peter ma metur meho *soldier* vurua, ma ret nia e neh vot mur vurua ; pa ne tela itjitur takala pi metaema mitjitur nema retret. 7 Pa ita, ne Angel ni Lord ma tu parahae, pa ne nuniga mawawe li herhergor : pa nia ma not ne gagon Peter, ma memeta nia, ve vejia ta, "Wa kalraka hau." Pa neh vot mur ma temalul da ne limena. 8 Pa ne Angel ma vejia hivia ta, "Wa regit nike, pa wa ret ne horhor gor ne teple." Pa nia ma da weina. Pa nia ve vejia hivia ta, "Wa lul guroke ne lul-gor meke, wa ven uria no." 9 Pa nia ma rowo, ma venuria ; pa nia tate lolmerene ta na vovia nine ne Angel ve da nak, pa ma duam ta nia nita ne jiga it me. 10 Pa lumnana hor mat ven wurag ne veta-itjiture ne movaiin mi ne vuruan, hor gaka ven wahe ne

metapiala vot mur ve rowo e li metaveniua; pa ma waka magana hi hor: pa hor ma rowoo, ma ven ret luwo majala-mehmehoema jijia; pa na hau ne Angel naka tuvira da nia. 11 Pa ne lion Peter ma meran, 'nia naka vejia ta, "Lumnanakike noke na lolmeren voviae ta ne Lord ma jiligia ne Angel me me, ma rowva no da ne limen Herod, pa da ne duamduam jiah nohemera te Judea."

TAVLIIN xiii.

Tuesday li Week Easter. 26-41.

26 Hemera, ra tigtigik, ra Magmagolan metaviv Abraham, mi pahe mi kimi vurur God, ma jiligia hivide ne rori ah ki. 27 Na hemera ve toga Jerusalem mi hemera ve luwo gurohe, ne dae nihe tate lolmerene nia mi nalne hemera prophet pah ve lukluk laqa vol quanmaqha, nihene ma da wunwun ne vavatema pahne, mi ne her hivia. 28 Pa nihe tate ho it hare ne tejin ne miji me, pahavagi nihe merara da Pilat tage da metjia. 29 Pa nihe mat da wunwun ne volga pah ma teh ji piana, nihe gaka hur nia iu da ne raga, ma halua nia li qeren temet. 30 Navagi God ma da rakajia da hemera temet: 31 pa hemera ma ven gatuwe me Jerusalem da ne Galilea, mitjia ne quan na vehe, pa nihe pena hemera vejia-laqa piana lumnanak hi hemera. 32 Pa kemam ve venga ne roriga wia hi kimi pi vatavata ma vatavata te hi hemera tuqumede, 33 ta God ma da wunwun piji hi hemera natnatude, ne dae nia ma da kalraka Jesus; dawa ma da ji li ah vuruan wela ta, 'Nike ne Magola mino, dome noke ma da vawota nika.' 34 Pa pi gane, ta nia ma da kalraka nia da hemera temet, pa tan tat mule pi ga²mer wela, nia ma vejia pewak ta, 'Noke tak ola hi kimi non David ga ruar pah mi na vovia.' 35 Na nia ve vejia li ah ha wela ta, 'Nike tat vanaka Ja Ruar meke tan ita ne mer.' 36 Pa David ma megmegu pah ur

ne dotmen God li telwota me, naka metur, pa ma moq
 nia gatuwe mi hemera tuguna, pa nia mita ne mer : 37
 navagi jane God ma horakajia ji, nia tate ho ita ne mer.
 38 Ne dae pinine hemera tigtigik, ge lolmerene wak, ta
 ne dae ja kike, ve vega hi kimi nulul vita ne hiwhiw :
 39 pa ne dac nia wela, ve da vateninir ne vol tela ve dot-
 gavowiae da ne volga pah ; pa da na pahne ne li ni Mo-
 ses tate tataruha meguqu tan da vateninir kimi da nihe.
 40 Ne dae pinine gitjitur, nane mit row me rimi, ma
 vejia ji piana li hemera prophet ta,

41 'Gita, hemera dotvamiane, pa ge metmeteg, pa ge
 lilera,

Na noka ve megmegu ne megmegu li quwimi,

Ne megmegu pena kimi tat dotgavowia meguqu e,
 da ta ji tela van vejia laqa hi kimi piana.'

NE VAVATEMAN S. PAUL HI HEMERA TE ROMA.

TAVLIIN iv.

Ne Quan Jiv-vaglala.

8-14.

8 'Jirwia jane ne Lord tat luk ji hiwhiw hivia.'
 9 Pa ne vavatema lovwiac kike ma vejia hi nalnega jiv-
 vaglala, hi ta hi nalnega tat jiv-vaglala wela ? Na dega
 ve vejia ta, 'Ma luk hi Abraham ne dotgavowiae me ta
 na wote pi alnega teninir.' 10 Pa ma luk vetania?
 lumnana nia ve toga piji li alnega jiv-vaglala, hi ta
 lumnana nia ve toga qa li alnega tat jiv-vaglala ? Tate
 da ta li alnega jiv-vaglala, navagi li alnega tat jiv-vag-
 lala : 11 pa nia mola ne vaglala, nalnega jiv-vaglala

pinine ; ne pul-vaglala nine ta ne dotgavowiae me na teninir lumnana nia ma toga qa li alnega tat jiv-vaglala : tan temen hemera pah ve dotgavowiae, na vowia, da ta nihe van toga li alnega tat jiv-vaglala, ne dae tage luk nalnega teninir hivihe ; 12 pa tan temen nalnega jiv-vaglala hi hemera teli alnega jiv-vaglala, panavagi tate da ta hivihe ia, pa hi hemera pah ve venur ne melpedotgavowiae ni temede Abraham, nia ma togava ji lumnana nia ve toga qa li alnega tat jiv-vaglala. 13 Na ma vatavata hi Abraham mi ne huwin tan ola terteraiin ne merema dan, pa tate vatavata weina ne dae ne li, navagi ne dae ne dotgavowiae na teninir. 14 Na van da ta hemera ve toga li li van ola terteraiin, ji da vaqoqa ne dotgavowiae, pa ji da lera ne vatavata.

TAVLIIN vi.

Triniti vi.

3-11.

3 Kimi tate lolmereme ta dega pah, lumnana ma huhudavaruar dega li Christ Jesus, ma huhudavaruar dega li mijena wela ? 4 Ne dae pinine ma tivig dega gatuwe me mi ne huhudavaruar dega li miji : ne dae ta, dawa ma da kalraka Christ da hemera pupun mi ne herherin ne Ma, dawela peweina dega tage venven ur ne jigara raqa. 5 Na, da ta mat da gatuwe dega me mi ne melpemijena, tage da gatuwe dega me wela mi ne melpenona kalraka-mule ; 6 na lolmerene wak, ta mat woharovarova gatuwe mo ne dadave tela ja mede, ne dae ta ne tarapega hiwhiw ni lera ret, pa ta dawaina dega tat toga ret wela hi ne hiwhiw ; 7 na mat davateninir da ne hiwhiw ja ma met piji. 8 Navagi da ta dega ma pun gatuwe mi Christ, dega ve dotgavowiae ta dega tag uah gatuwe me wela ; 9 na lolmerene ta mat da kalraka Christ da hemera pupun, pa nia tat met wela meguqu ; ne miji tat ho mena guro wela meguqu. 10 Na ne miji nia ma met ji e, nia ma met vagatuwe e hi ne

hiwhiw, pah peweina : navagi ne ahne nia na ah e, nia na ah e hi God. 11 Ne dae pinine ge duamduam pimi ta kimi mat pupun hi ne hiwhiw, navagi na uuah hi God, mi Christ Jesus.

Trinitati vii.

19-23.

19 Noke ve vetvejia daur ne dadave tela, ne dae ne vuag ni kimi na topor : na dawa kimi ma moq ji ne herherumi tage da jiga ret hi nalnega medandan mi nalnega hia, pa nihe mat hia e, dawela peweina lumnanak ge moq ne herherumi tage da jiga ret hi nalnega teninir, pa tage davaruar nihe. 20 Na lumnana kimi ma toga ret hi ne hiwhiw, kimi ma toga wahawaha da nalnega teninir. 21 Pa kimi mola nevan winga li ga pahne kimi vipipmimi piahe lumnanak ? na ne qalhiga pahne ne miji. 22 Panavagi lumnanak, mat da vawahawaha kimi da ne hiwhiw, pa kimi mat da tela megmegu hi God ne dae pinine kimi vola ne winga tage davaruar kimi e, mi ne qalhiga ne ah vagaret. 23 Na ne tuntun ta hi ne hiwhiw ne miji pinine ; navagi ne hoghog God ve tep deg e, ne ah vagaret pinine, li Christ Jesus, ne Lord dega.

TAVLIIN viii.

Trinitati viii.

12-17.

12 Ra tigik, ne wura ve toga rade, tate da ta ne wura mi ne vuag, ta dega ge togatoga daur ne vuag : 13 na da ta kimi van togatoga daur ne vuag kimi tage met meguqu ; navagi da ta kimi mi ne Wu van da met ne megmegu pah teli tarapemi, kimi tag uah. 14 Na hemora pah ne Wu ni God ve tunova nihe, nihe pena ra magmagolan God. 15 Na kimi tat ola ne wu ta hi ne jigara ret wela, tage metegtog e ; navagi kimi mola ne wu ta hi nalnega lavlav, pa mi na pena dega ve lovlov ta, "Abba, Ma." 16 Ne Wu ve vejia laqa veria gatuwe mi ne wu mede ta dega ra magolan God ; 17 pa van

da ta ra magola, pa hemera tag ola terteraiin wela ; hemera tag ola terteraiin da God, mi hemera tag ola terteraiin gatuwe mi Christ ; van da ta dega ve ron memeria gatuwe me, ne dae tage da vaherher dega gatuwe me wela.

Trinité iv.

18-23.

18 Noke na duam wak, ta tat luk meguqu ne ron-memeria pah teli lumnanapek ta na tataraha mi ne herheriga tage vahe deg e jilumnana. 19 Na ne duam-duam-jiah mermer ni vol jiga tow ve toga tare ne dada laqa ra magolan God. 20 Na ma moq hur ne vol taltalega pah jiu li dadavega meramera, tate da ta daur ne dotmehe, navagi ne dae jane ma moq hur nihe jiu, 21 mi ne liolnihnih-jiah ta, tage vanaka wahawaha ne vol taltalega tow pah veria da ne jigara ret ta hi ne lologa mermer, li jigara wahawaha ta hi ne herherin ra magoan God. 22 Na dega na lolmerene ta ne vol taltalega tow pah ve lohe pa ve ron-memeria haragatuwe wahe ne lumnanak. 23 Pa tate da ga iane, navagi dega veria, vola ji ne hawal-towtow ni Wu, na rowia, dega ve lohelohe liode, ve togotoga tare ne lavlav dega, ne tun-mule ne tarapede pinine.

TAVLIIN x.

S. Andrew.

9-21.

9 Da ta nike van vejia laqa mi ne vele ta Jesus ne Lord, pa van dotgavowiae li tupei ta God ma da kalraka nia da hemera pupun, ji vahvike piana : 10 na mi ne tuqena ne tela ve dotgavowiac hi nalnega teninir, pa mi ne velen nia ve vejia laqa hi ne vahvia. 11 Na ne teh-teh ve vejia ta, ' Vol tela ve dotgavowiac nia, ne piana tat ho mimi.' 12 Pa tat luk haha ne tela te Judea mi ne tela te Grekia, na ne Lord tuwuwi ve toga Lord guro hemera pah, pa nia vola qatmaka hi hemera pah ve lov-

lov nia: 13 Na ta, 'Vol tela ve lovlov ne ien Lord, ta-ge vahvia nia piana.' 14 Pa ta van dawaina, nihe tage lov jane nihe tate dotgavowia qa e nia davetania? pa nihe tage dotgavowiao jane nihe tate ronron piana qa davetaniae? pa nihe tage ronta davetaniae van da ta tat tela tan tortor hivihe? 15 pa nihe tage tortor davetaniae, ta van tat jiligihe hiv? dawa ma teh ji ta, 'Na wia tentenia ne rano hemera ve vega ne roriga wia!'

16 Panavagi tate da ta nihe pah ma ronta ne roriga wia. Na Isaiah ve vejia ta, 'Lord, paie ma dotgavowiae node vegvega?' 17 Pa dawaina, ne dotgavowiae ve wet me ne tejin ne ronronta, pa ne ronronta ne tejin ne vavateman Christ. 18 Navagi noke ve vejia ta, Nihe tate ron? Tega ret,

'Ne dadarihe ma rowo li merema dan,

Mi nohe vavatema wahe ne qalhi merema pah.'

19 Navagi noke ve vejia ta, Israel tate lolmerene? Moses ve vejia mo ta,

'Noke take daie kimi tage hamuria e ne jiga tate jir metaviv,

Mi ne metaviv velil noke take daie kimi tage lolhia.'

20 Pa Isaiah na wiena varamat, pa ve vejia ta,

'Hemera tate hiarvia no mit hare no;

Noke ma row laqa hi hemera tate ververur piak.'

21 Navagi pin Israel nia ve vejia wak ta, 'Ne meran dan noke ma vahana ne limek hi ne metaviv rowrowota, mi na vahvahligor.'

TAVLIIN xii.

Epiphani i.

1-5.

1 Noke ve gut kimi, ra tigtigik, ne dae ne lolmagarhina ni God, ta kimi ge moq raka ne tarapemi ne jiga palpal na ah, na ruar, pa na wia hi God, nam megmegu pena ve duamduam urva piana. 2 Pa ge tate dadaur ne merema ki, navagi ne dadavemi nihe ge ha mi ne da

varaqa ne duaman kimi, ne dae ta kimi gak it vaglala nevanga ne dotmen God, na wia, na teninir, ma da urva pah.

3 Pa noka, mi ne hoghog vola ji hi no, **v**e vejia wak hi ne vol tela mi kimi ta nia mit tuq duam luwo levia nane nia na tataruha hiv; navagi nian duamduam tan tuq dotqurqure, dawa God ma hog vol tele ne takeliga dotgavowiae. 4 Na, dawa li tarapi tela tuwuwi ne herheruna na vehe, pa ne herheruna tate megmegu nihe pah pi ga ia tuwuwi: 5 da peweina, dega na vehe, pa dega ne tarapega tuwuwi li Christ, pa ne herherude ververia ia.

Eptphani ii.

6-16.

6 Pa vol dega ne taltale hoghog haha ia, daur ne hoghog mola me hivide; ne dao pinine, ja ve tortor, nian dada weina dawa ma hogta hivia ne dotgavowiae; 7 hi ta ja ve megmegu li alnega kike, nian megmegu jinegara weina; hi ta ja ve verveha, nian verveha jinegara; 8 hi ta ja ve vavatema varakrak, nian vetvejia varakrak; ja ve volvol, nian vol qatmaka; ja ve luwo gor, nian da weina mi ne jinegara; ja ve magaria, nian da makata weina. 9 Ne lolteptep ni toga, tat mena wulima e. Ge norur ne hia; ge qul mermer pi ga wia. 10 Li alnega lolteptep hequqera tigtigide ge verlolteptep kimi; li alnega dotgac ge ver dada rih kimi; 11 li jinegara ge tate merameva; ge loltutun; ge megmegu hi ne Lord; 12 ge girgir li loluihnihi-jiah; ge virih meliga li jigara genawon; ge vivivda jirjir vagaret; 13 ge vol hemera ruar e na pahne ne liohe ve nih; gola urva ra tog pah. 14 Ge lovwine hemera ve vegvagale memeria kimi; ge lovwiac, ge tata vagvagare. 15 Ge girgir haragatuwe mi hemera ve girgir; ge kerkere mi hemera ve kerkere. 16 Ge verduamduam haragatuwe. Ge tate hiarhiar ne jiga luwo pah, panavagi ge tuq daqurqure kimi tage qul-qul mi hemera daqurqure.

Epiphani iii.

16-21.

Ge tate tuq dot-metadure kimi. 17 Ge tate tun ne hia. Ge duamduam mermer tage ddaur naluca dotgae li nego tela pah. 18 Van da ta tate daranha meguqu, dawa kimi na mena hiv, ge toga temeta mi ne tela pah. 19 Ge tate reparepa, ra meratep, navagi ge vanaka ne mawa hi ne lolhia; na m i teh piji ta, 'Na mino ne reparepa; noke take tun, ne Lord God ve vejia.' 20 Navagi van da ta ne melch van daie ne tavlivagal hivike, wa venan nia; ne mera van die, wola hivia tan un: na ta nike van da weina, nike tawe gora vagug ne wuvara ri qetuna. 21 Ne hia mit mena guroka, navagi wa mena gor ne hia e ne wia.

TAVLIIN xiii.

Epiphani iv.

1-7.

1 Ne vol teiga ve toga hur iu vi tena-mena-guro luwo pah; na tat mena ve toga, navagi nane da God me, pa na pahne ve toga God ma von nihe ji. 2 Ne dao pini-ne ta ji tela van daguro ne mena, nia ve tu guro nane God ma von ji: pa hemera van taguro, ji herhia hivihe. 3 Na hemera luwo guro tate herhia pi ga wia, navagi pi ga hia. Pa ne lio ve nih ta nike tat melegtog ja mena? na wia, wa dada ne wia, pa nia tan lovwiseke: 4 na nia ja megmegu ni God hivike ta hi ne wia. Panavagi ta nike van dada ne hia, wa melegtog; na nia tate ter lele ne hemavot: na nia ja megmegu ni God tan herhia hi ji tela van dada ne hia. 5 Ne dae pinine nan kimi meguqu tage toga hur iu, tate da ta ne dae ne lolhia ia, panavagi ne dae ne lolmeren ve toga liode ve vahe dege weina. 6 Pa ne dac na pena wela kimi volola ne som hi hemera lawo; na nihe hemera ve daguria pi alacea megmegu ni God, pa vitjitur gaga na iane. 7 Gola hi vol tela wa na wote tan ola; ne som hi jane nan kimi tag ola ne som hivia; ne tuntun hi jane nan kimi tag

ola ne tuntun hivia ; nurur hi jane nan kimi tag urur nia ; ne dotgae hi jane nan kimi tage dotgae nia.

Advent i.

8-14.

8 Tat tela ne wura me ni toga rimi, navagi na iaki, tage verteptep. Na jane ve lolteptep ne tawenua me mat daur urva ne li. 9 Na, na kike ta, Nike mit toga luntewon, Nike mit wu genawon, Nike mit veneg, Nike mit memaga, tage vejia gatuwe na pahne mi ne vavatemala tuwuwi wak, ta, Wa lolteptep ne tawenua meke dawa nika ve tuq lolteptep nika. 10 Ne lolteptep tat ho dahiae ne tawenua me, ne dae pinine ne lolteptep ve megmegu ur pah ne li.

11 Pa ge lolmerene ne vunoniquan, ta lumnanapek mat nioga tage mieta da ne motruva ; ne dae lumnana ne vahviede mat revta da lumnana dega ma dotgavowia towtow te. 12 Ne quan mat mudol, pa ne meran ni revravtala pe : ne dae pinine dega huwta vita nalnega meligaliga, pa dega hor lia ne heralola i verola tepi meran. 13 Dega venven teninir dawa li meran ; tate da ta mi ne gangan riem, mi ne unun malakalaka, tate mi ne jigara luntewon, mi ne dadavega wowneg, tate mi ne vernaunau mi ne toqe-tutu. 14 Panavagi ge hor guro kimi e ne Lord Jesus Christ ; pa ge tate duamduam vahari pi vuag tage dada ur ne liolnihnih pah ta hi ne piana.

TAVLIIN XV.

Advent ii.

4-13.

4 Pa na pahne ma teh towtow ji ma teh tage verveha dega, ta dega mi ne virih-meliga pa mi ne davarakrak tepi tehteh pah, gaka toga mi ne liolnihnih jah. 5 Pa God, nia pena vola me ne dadavega virih-meliga mi ne davarakrak, ni hogta hi kimi tage duamduam haragatuwe vol kimi uria Christ Jesus : 6 ta mi ne toqe pa mi

ne vala tuwuwi kimi tage lov manowena God mi ne Lord dega Jesus Christ. 7 Ne dae pinine ge verolola urva kimi dawa Christ mola urva kimi, tage da manowena God e. 8 Na noke ve vejia hi kimi ta ma daie Christ tan da tela megmegu hi nalnega jiv-vaglala ne dae ne vowia ni God, tan rep ne vavatemala luglugag pah ma lugag ji hi ra tuqumede, 9 pa ne dae hemera Tog pah, ta nihe ge lov manowena God qi nona lolmagarhina; dawa ma teh piji ta,

‘Ne dae pinine noke take lov manowena nike meho hemera Tog pah,

Pa take hurwiae ne ie.’

10 Pa wela nia ve vejia ta,

‘Ge girgir hemera Tog pah, gatuwe mi hemera mo.’

11 Pa wela ta,

‘Ge lovwiae ne Lord, hemera Tog pah;

Pa ne metaviv pah nihe ge lovwiae.’

12 Pa wela Isaiah ve vejia ta,

‘Ne gurahin Jesse tan toga jilumnana,

Mi jane van kalraka tan luwo guro hemera Tog pah;

Hemera Tog pah tage vaharu ne piahe rin ja pena.’

13 Pa God, nia pena ja Tet-liolnihnih-jiah, ni daie kimi tage wurava ne girgir mi ne temeta dan li dotgavowiae, kimi gaka wurava ne liolnihnih-jiah, li mena ni Wu Ruar.

S. PAUL HI HEMERA TE KORINTH

NE MOVAIN.

TAVLIIN i.

Trinitati xviii.

4-8.

4 Noke ve lovwiae God noke gaga pimi, pi hoghog ni God mola hi kimi li Christ Jesus; 5 ne dae ta li vol jig pah ma da vavaka kimi li nia, li vol vavatemala mi li vol

lolmeren; 6 dawa ma da varakrak ne vavatema-laqa ni Christ liomi: 7 pa ta kimi tate voliava li ji hoghog; ve togatoga jiah ne dada-laqa ne Lord Jesus Christ; 8 pa nia pena tan da varakrak kimi wahe ne qalhiga, da mit nau gatria kimi li qunin Lord dega Jesus Christ.

TAVLIIN iv.

Advent iii.

1-5.

1 Ne tela ni duamduam wak piede, dawa hemera dadaguria ni Christ, mi ra itjitur ne jiga daranha pah ni God. 2 Vetak wela tage hiar da ne tela itjitur tan vahgo. 3 Pa naki na mian meguqu hi no, ta kimi van her piak, hi ta van her piak li quan ne tela ma von ji: na vowia, noke tat tuq her piak meguqu. 4 Na noke tate lolmerene ji ga hia piak; panavagi tate da ta mat da vateninir no dawaina, navagi ne Lord, nia ve her piak. 5 Ne dae pinine ge tate her vakavaka pi ji ga, ne Lord ni mule ne mok, pa nia tan vahalana ne jiga pah teli meligaliga ve toga linara ji, pa tan da laqa ne duama vahari pah teli tuqe tela, pa ne vol tela tan ak ola da God ne lovwiae ta hi ne piana.

TAVLIIN ix.

Septuagesima.

24-27.

24 Kimi tate lolmerene ta hemera ve velag wuwuqo ve velag pah, pa ne tela tuwuwu vola ne tuntun? Ge velag veria peweina ta kimi gola. 25 Pa ne vol tela ve dadagero li vervegol, nia ve tuq vahliguro li vol jiga pah. Pa nihe ve dada weina ne dae tag ola ne wolneg ve mer; pa dega, ta deg ola nane tat ho-mer. 26 Ne dae pinine noke ve velag veria, navagi tate da velavelera; noke ve verola, pa tate da ta ve wuwu ne mahalawora: 27 panavagi noke ve notnot vavuo ne tarapek, pa ve daie tan toga ret: mit dawak devegi, noke ma tortor pah hi hemera, pa tag aka davita no.

TAVLIIN x.

Trinitii ix.

1-13.

1 Ra tigik, noke rowota ta kimi ge toga lelquan pi gak, ta ra tuqumede ma toga vol nihe vi meliga, pa ma ven vol nihe wurag ne lema; 2 pa ma huhudavaruar vol nihe hi Moses li meliga mi li lema; 3 pa ma gangan vol nihe ne hinea wu tuwuwi; 4 pa munun vol nihe ne tunga wu tuwuwi; na nihe mun da ne tetvot wu ma venurihe: pa ne tetvotne Christ pena. 5 Panavagi hemera na vehe varamat da nihe tate wia urva hi God: na ma teovita nihe li veniua won. 6 Pa na pahne ne vaglala hivide, da dega mit liolaihuhi ne jiga hia pah, dawa nihe ma liolaihuhi ji. 7 Wela ge tat urur ne jiga tot-wulwulima, dawa nihe takala ma da ji; dawa ma teh ji ta, 'Hemera ma hag iu tage gangan pa tag unun, pa ma kalraka tage vervegol.' 8 Wela, dega mit toga luntewon, dawa nihe takala ma toga ji, pa ma ho li quan tuwuwi ter vagi henawul rua mahalin vutel. 9 Wela, dega mit dadagere ne Lord, dawa nihe takala ma dadagere ji, pa ma lilera mi ne meta pah. 10 Pa wela ge tat alaverur dawa nihe takala malaverur ji, pa ma lilera mi ja ve dalera. 11 Pa na pahki ma dadaishe ta hi ne vaglala; pa ma teh nihe tage vatano deg e, dega pek, ne qalhi vewut to pah mat weh wunwan me rade. 12 Ne dae pinine, ja ve duam ta nia ve tu ni tuq ituria nia mit ho. 13 Tat mena dadagere ma qihe kimi navagi na iane na wote hi ne dadave tela: na God na vahgo, pa nia tat vanaka tage dadagere kimi na luwo da nane na daranwia hi kimi; panavagi, gatuwe mi ne dadagere, nia tan moq ne tena-rowo dania, ta kimi ge teteqa daranwia.

TAVLIIN xi.

Tuesday li Week Ruar.

17-34.

17 Noke ve gulua kimi wak, navagi noke tate lowwiae

kimi na kimi viuiu gatuwe, pa tate da tage wia piana, navagi tage hia. 18 Pa ne moraiin peniak; kimi viuiu gatuwe li Lovlaqa, pa noke na ron ji ta ve dada raka ne vilawora mehomi; pa noke na dotgavowiae ji takeli vatemane. 19 Pa na vovia meguqu, takala mi kimi tage daur ne li ha da ne jir li, ne dae ta kimi git vaglala paho mi kimi ma da har pijiehe ta na wia. 20 Ne dae pinine, lumnana kimi viuiu gatuwe, kimi tat gan meguqu ne gangan ni Lord: 21 na lumnana kimi ve gangan vol tela vola towtow genaga; pa jijia na meleh, pa jijia munun riem. 22 Aleta! tat ema mi kimi tage gangan pa tag unun liona? hi ta kimi ve dot-tegtega ne Lovlaqan God, pa ve daie pahe tat gehe jiga ne piahe tage mimita kimi? Pa ke vejia vetania hi kimi? Ke lovviae kimi pi gak? Noke tate lovviae kimi. 23 Na noke mola da ne Lord nane noke mola veria hi kimi, ta ne Lord Jesus, li quanne ma taw nia liona, mola ne bread; 24 pa nia ma lovvia pah e, naka tuqa tala, pa ma vejia ta, 'Na kike ne tarapek, ve toga hi kimi: ge da wak mi ne duam-mule no e.' 25 Da peweina ne la wela, lumnana ne gangan mat pah, ve vejia ta, 'Ne la kike ne vatavata raqa li derek: ge dada gaga wak lumnana kimi van un da nia, mi ne duam-mule no e.' 26 Na gaga lumnana kimi van gangan ne bread ki, pa van un da ne la, kimi ve vega ne mijen Lord, nian mule ne mok. 27 Ne dae pinine da ta ji tela van gan meramere ne la ni Lord, tage herhia hivia pi tarapen Lord mi ne derena. 28 Navagi ne tela ni tuq dadagere, pa nian gan weina da ne bread, pa nian un weina da ne la. 29 Na jane ve gangan, pa vunun, nia ve gangan pa vunun ne herhia hivia, da ta nia van taj it vaglala ne tarapen Lord. 30 Pa hemera na vehe mi kimi na toptopor, na mumua, pa takala tate manman na metmetur, ne dadaiin pinine. 31 Na ta dega van tuq itjit vaglala dega, tat herhia hivide; 32 navagi van da ta van her hivide, ne Lord pena

ve nau vatano dega weina, da mit her gatria dega gatuwe mi ne merema. 33 Ne dae pinine, ra tigik, lumnana kimi viuiu gatuwe hi ne gangan, ji tela ni toga tare jijia, ji tela ni toga tare jijia. 34 Da ta ji tela van meleh, nian gan lema ne; da kimi mij iu gatuwe hi ne herhia. Pa jiava van toga qa, noke van ven hi kimi nok aka gurva.

TAVLIIN xii.

Trinité x

1-11.

1 Ra tigik, noke rowota ta kimi ge toga lelquan pi hoghog wu pah. 2 Kimi na lolmerene ta lumnana kimi ma toga hemera tog, ma tunova telava kimi hi ne jiga tot-wulwulima pah, na luta, dawa van tunova daranwia kimi. 3 Ne dae pinine noke ve daie kimi tage lolmerene ta tat tela, da ta nia van vavatema mi ne Wu ni God, tan vejia ta, 'Jesus Anathema;' pa wela, tat tela tan vejia ta, 'Jesus ne Lord,' navagi li Wu Ruar.

4 Pa ne hoghog haha ve toga, navagi ne Wu tuwuwi ia; 5 pa nalnega dadaguria haha ve toga, navagi ne Lord tuwuwi ia; 6 pa nalne megmegu haha ve toga, navagi God tuwuwi ia ve megmegu ne jiga pah lio tela pah. 7 Pa ve vaho ne vol tele ne Wu Ruar tan rakrak e. 8 Na vola hi jijia ne vavatoma metadur, pa ne tejin ne Wu; hi jijia ne vavatema lolmeren, pa dauria ne Wu tuuwine; 9 hi jijia ne dotgavowiae, pa li Wu tuuwine; hi jijia ne hoghog tan vahvia ra mumua, li Wu tuuwine; 10 hi jijia tan dada ne vevabaha pah; hi jijia nalne prophet; hi jijia tan lolmerene ne wu pah; hi jijia tan vetvejia mi ne vavatema haha; hi jijia tan vejia lia ne vavatema haha; 11 panavagi ne Wu tuwuwi pena ve megmegu na pah ki, ve hog vol tele daur ne dotmena.

Quinquagesima.

TAVLIIN xiii.

1 Da *ta* noke van *vetvejia* mi ne *taltale* vavatema ni ne tela pah mi ne Angel pah, navagi ne lolteptep tatga mino, noke ma da *dedari brass*, hi nalue *vederanhur*. 2 Pa van da *ta* noke mi ne mena *take* vavatema luglugag, pa da *ta* noke van *metadur* pi vol *jiga* daranha; pa pi lolmeren dan: pa da *ta* noke mi ne *jir* dotgavowiac, pa na mena *take* vatur *lia* ne *tiwe* pah e, navagi ne lolteptep tatga mino, noke ne tatga meguqu. 3 Pa da *ta* noke van hog ne lola mino pah *tage* veran hemera *dada-robroh* e, pa da *ta* noke van *vanaka* ne tarapek *ta* hemera ge torva lera, navagi ne lolteptep tatga mino, tat *jiga* tan row me hi no piana.

4 Ne lolteptep na virih-meliga *vapero*, na lolwia; ne lolteptep tate hamur; ne lolteptep tate tuq herga, tate tuq dotgae. 5 tate tuq dada *meramerc*, tate *hiarhiar* nonaga, tate lolhia *hau*, tate lukluk ne hia; 6 tate *gir-gir* li alnega hia, navagi ve *girgir* haragatuwe mi naluegavowiac ne vol *jiga* puh, ve *liolnihuih* *jiah* ne vol *jiga* pah, na virih-meliga li vol *jiga* pah. 8 Ne lolteptep tat ho lera meguqu: navagi ji vavatema luglugag van toga, ji lera *jilumnana*; ji vavate ra *haha* van toga, ji pah *jilumnana*; ji lolmeren van toga, ji da vita *jilumnana*. 9 Na dega na lolmeren *teketakeliin*, pa dega ve *vejia* luglugag *teketakeliin*: 10 navagi *lumnana* na ma da urva pah van weh me, tag aka di vita na ve toga *teketakeliin*. 11 *Lumnana* noke ne *natmera*, noke ma *vetvejia* wa ne *natmera*, noke ma *duamduam* wa ne *natmera*, noke ma *vahvahari* wa ne *natmera*: *lumnanak* noke mat temeto, pa noke mat moq vita *naluega* teli *natmera*. 12 Na, *lumnanak* dega na *itjita* dawa li *jijira*, na daranha; navagi *jilumnana* *negode* pi *negode*: *lumnanak* noke na lolmeren *teketakeliin*; navagi *jilumnana* noke *take* lolmeren urva, dawa ma lolmeren urva piji e no.

13 Pa lumnanak, ne dotgavowiao, ne liolnihuih-jiah, mi ne lolteptep, nihe vutelki ve toga qa; pa na luwo mehe ne lolteptep.

TAVLIIN XV.

Triniti xi.

1-11.

1 Noke ve daie kimi, ra tigik, tage lolmerene ne ruogawia noke ma vega ji hi kimi, pa kimi mola veria, pa ve tu qa liona, 2 pa ve vahvia wela kimi e, van da ta kimi ve gih qa e nane noke ma tortor hi ki ni, da ta kimi tate dotgavowia lele. 3 Na noke ma vega hi kimi nane noke mola veria, ta Christ mat met pi ga hemedz, daur ne tehteh pah; pa ta ma halna nia; 4 pa ta ma da kalrakajia ji li quan vutelian, daur ne tehteh pah; 5 pa ta nia ma rowlaqa hi Kephas; da pah weina hi hemera henawul mahalin vurua; 6 da pah woina nia ma rowlaqa hi ra tigtigihe na vehe da ne won vagatevalima, miu gatuwe, pa da nihe hemera na vehe ve toga qa, pa takala mat metur; 7 da pah weina nia ma rowlaqa hi James; da pah weina hi ra tutuin pah; 8 pa ne pah-pahvuiin, dawa hi ne tela ma wota lau, nia ma rowlaqa hi no wela. 9 Na noke ja riri mi ra tutuin pah, pa noke tate tatarihia tage lov no ta ja tutuin, ne dao noke ma vegragale ne Lovlaqan God. 10 Panavagi ne dac ne hoghog noke ve toga pe dawa noke ve toga ji: pa taj ita ta ne hoghog nia ma hogta hi no ma qoqa; navagi noke ma megmegu levia nihe pah: pa tate da ta noke, navagi ne hoghog ni God ma toga mino. 11 Pa van da ta noke, hi ta nihe, kemum ve tortor weina, pa kimi ma dotgavowiao woina.

S. PAUL HI HEMERA TE KORINTH

NE VURUAN.

TAVLIIN iii.

Trinitati xii.

4-9.

4 Kemam ve vaharu ne pimam ri God, li Christ: 5 pa tate dawa ta kemam na tataruha magamam tage duam pi jiga ta na dae kemam, panavagi namamga tataruha, nia da God me; 6 pa nia wela ma daie kemam tage, tataruha, kemam pek ve megmegu pi vatavata raqa; tate da ta na teli tehte, navagi na teli wu: na ne tehte ve da met, navagi ne wu vola ne ah me. 7 Pa van da ta nalne megmegu tepi miji ma teh, pa ma tot jiu li vot, ma ven me mi ne herheriga, pa ne dae pinine ra magolan Israel taj itjita vaperi ne negon Moses ne dae ne herheri negona; pa ne herherigane tan ho lera lumanane: 8 pa nalne megmegu tepi wu, nia tat toga mi ne herheriga na luwo levia? 9 Na van da ta nalne megmegu tepi herhia van toga mi ne herheriga, nalno megmegu tepi alnega teninir tan rowlevia varamat e ne herheriga.

TAVLIIN iv.

S. Matthew

1-6.

1 Kemam mola nalno megmegu kike, pa mat magaria dega, ne dae pinine ne pimam tate tertere: 2 navagi kemam mat kevta ne jiga linara pah vipipmimi e, tate gelgel ur nalnega galgal metadur, tate dadawulima pi vavatemam God; pa kemam ve vahe nalnoga vovia, pa dawaina kemam ve daie ne vol tela tan duamduam reron li tuqena pimam, li negon God, ta kemam na wia. 3 Pa van da ta ve lul gor namam ruoga-wia, ma lul guro li hemera ve lililera pe: 4 na ne god teli merema kike

ma da metaqa ne duama nohemera tate dotgavowiae, da ne nune ruoga-wia tepi herherin Christ—nia pena ja ve toga daur ne dadaven God—mit ravnala rahe. 5 Na kemam ve tortor, tate ta kemam, navagi ta Christ Jesus ne Lord, pa ta kemam hemera megmegu hi kimi ne dao Jesus. 6 Na God, niane ma vejia ji ta, 'Ne meran tan awawe da ne meligaliga,' nia pena mawawe piji li tuqemam, tan ola me ne nunega tepi lolmerene ne herherin God li negon Jesus Christ.

TAVLIIN vi.

Lent i.

1-10.

1 Kemam ve megmegu haragatuwe me, ne dac pinine kemam ve gut kimi ta kimi mit ola lel ne hoghog ni God. 2 (na, nia ve vejia ta,

'Lumnana wia noke ma ronta nike,

Pa li quan vahvia noke ma lukua nike:')

gita, lumnanapek na wia; gita, lumnanapek ne quan vahvia :) 3 pa kemam tat da jiga ji tela tan tutgae, da mit nau pi namam alne megmegu; 4 pa mi namam jigara dan kemam ve daie hemera tage duamduam pimam ta hemera megmegu ni God; mi ne virih-meliga varamat, li jigara genawon, li jigara dadarobroh, li jigara lolwon, 5 ta van notnot kemam, ta van tonvita kemam lema retret, li rowtugor, li megmegu, li mimieta guro, li rav-raviav; 6 li alnega mahinahina, li lolmeren, li dadave lolmelunlun, li lolwia, li Wu Ruar, li lolteptep tat mena wulwulima e, 7 li vavatema tepi alnega vovia, li mena ni God; mi ne heralola i verola tepi alnega teninir pi metovemam mi pi galowavemam, 8 mi ne manowena, mi ne dot-legtega, da ta hemera van lovhiac kemam, hi ta van lovwiac kenam; dawa hemera wulwulima, panavagi na vovia; 9 dawa ta tate lolmerene kemam, navagi ma lolmeren urvae kemam; dawa ta kemam ve metmet, pa ita, kemam vuah; dawa ve not-

not vatano kemam, navagi tate da metjia kemam ; 10 dawa na lolwon, navagi ve girgir ret ; dawa hemera dadarohroh, navagi ve daie hemera na vehe tage vavaka ; dawa ta tat mena lola mi kemam, navagi ne volga pah namamga ia.

TAVLIIN xi.

Sexagesima.

19-31.

19 Kimi ve lolmelunlun ra velil, na kimi na metadur. 20 Na kimi ve lolmelunlun ne tela, da ta nia van tunova kimi li jigara ret, ta van ganwun kimi, ta van rowwa kimi, ta van tuq herga nia, ta van tutut ne negomi. 21 Noke ve vejia dawa ve tuq dot-tegtega no, dawa ta kemam ma topor ji. Panavagi da ta ji tela mi ne varataqa pi jiga (noke ve vejia li dadavega velil), noke na varataqa veria. 22 Nihe hemera Hebrew ? noke veria. Nihe hemera te Israel ? noke veria. Nihe ne huwin Abraham ? noke veria. 23 Nihe hemera dadaguria ni Christ ? (noke ve vejia wa ne tela loltelava) noke ve row levihe. Li megmegu noke ma megmegu levihe ; noke ma toga lema retret vagavehe da nihe ; ma notnot no, tat lukluk meguqu e ; li mijewet vagavehe. 24 Hemera te Judea ma notnot no vagatevalima mi ne notnot henawul tel mahalini liivat. 25 Vagatel ma notnot no mi ne moner, vagituwe ma pula no e ne vot, vagatel neka ma hiava no, noke ma toga ne quan mi ne meran tuwuwi dan li lema ; 26 li eleven teha vagavehe, li mijewet li pei row pah, li mijewet da hemera venveneg, li mijewet da hemera taweniua mino, li mijewet da ra Tog, li mijewet li metaveniua, li mijewet li veniua won, li mijewet mi hemera tigtigide wulwulima ; 27 li megmegu, mi li megmegu ne memeria piana, li mimieta gor vagavehe, li melch mi ne mera, li ravraviav vagavehe, li mela mi li jigara darohroh ar lola horhor. 28 Pa wela tate da ga vaw ia me, navagi nane ve toga ve movetjia no vol

quan, ne duamduam loqloq pi lovlaqa pah pinine. 29 Paie van topor, pa noke tat topor veria? van da tutga paie, pa ne liok tat tun veria piana? 30 Van da ta na mino meguqu take tuq lov manowena no, noke take tuq lov manowena no pi ga pahne ta hi ne dadavek na topor. 31 God mi Man Lord Jesus, ve lovwiac nia vagaret, nia na lolmerene ta noke tate vetveja ne wulima.

S. PAUL HI HEMERA TE GALATIA.

TAVLIIN iii.

Trinitti xiii.

61-22.

16 Pa ma vejia ne vavatema luglugag pah hi Abraham. pa hi ne huwin. Na tate vejia ta, 'Hi ne huw nike pah,' dawa ta pi hemera na vehe; navagi dawa ta pi tuwuwi, ta, 'Pa hi ne huw nike,' pa nia Christ pena. 17 Pa noke ve vejia wak ta, God ma davarakrak tcwtow ji ne vatavata; pa ne li vergol, ma da raka ne to won vagavat ne avaviin henawul tel tugur da ne vatavata, tat da vita ne vatavata, ta ne vavatema luglugag ni lera. 18 Na van da ta ne jiga tag ola terteraiin ma row ne da ne li, nia tate row me da ne vavatema luglugag: navagi God mat hog Abraham e mi ne vavatema luglugag. 19 Pa ta van dawaina, neva ne li? Ma putun ne dae ne malag pah, tan toga wahe ni ven ne mok, nia pena ma lugag ji hivia: pa ma von mi ne vele Angel pah, pa mi ne limen ja tuhiv. 20 Pa ne tela ve tuhiv, tate dawaina hi ji tela tuwuwi ia; panavagi God, nia tuwuwi magana. 21 Pa ta van dawaina, ne li ve tuguro ne vavatema luglugag pah ni God? God ni daguro: na, ta van da ta mat ola me ne li na mena tan vahvia, na vowia, nalnaga teninir naka row me da ne li. 22 Panavagi ne tehteh ma qur guro ne vol jiga pah vi hiwhiw, ne dae tag ola hi pahic ve dotgavowiae ne jiga luglugag tepi dotgavowiae Jesus Christ.

TAVLIIN iv.

*No Sunday pi kile
Quan Christmas.*

1-7.

1 Pa noke ve vejia hi kimi ta lumnana ja van ola ter-
teraiin ve toga natmera qa, na vovia nia na luwa guro
hemera pah, navagi nia tate ha da ne tela megmegu; 2
pa nia ve toga hur iu hi hemera ververveha mi hemera
itjituria, wahe ne quan ne ma me ma lugag jihiv. 3
Da peweina dega veria, lumnana dega ma toga natmera
qa, dega ma toga ret vi tet-merema pah: 4 panavagi
lumnana mat nioga, God naka jiligia ne Magola me, ve
wota mi ne leqavina, ve wota hur iu hi ne li, 5 tan tun-
mule hemera ve toga vi li, ne dae ta dega gola nallega
lavlav ta hi ne magola pah. 6 Pa kimi mat da magola,
ne dae pinine God ma jiligia ne Wu ni Magola me li
tuqede ve lovlov ta 'Abba, Ma.' 7 Ne dae pinine nike
tate toga ne tela megmegu lumnanak, navagi ne magola;
pa ta van magola, nike ma da ja van ola terteraiin, ne
dae God.

Lent iv.

21-31.

21 Ge vejia hi no, kimi ne liomi na nih tage toga vi
li, kimi tate ronronta ne li? 22 Na ma teh ji ta ne ma-
gola vurua ma wota ji hi Abraham, jijia mi re jiga ret,
jijia mi ne leqavina vahget. 23 Pa ne magola mi re jiga
ret ma wota daur ne vuag: navagi ne magola mi ne le-
qavina vahget, na wota ne dae ne vatavata. 24 Pa na
pahki na alahiv: na ne leqavina vurua ki na dawa ne
vatavata vurua: jijia me da ne tawe Sinai, ve vauwta
ne magola hi ne jigara ret, Hagar pena. 25 Pa Hagar
ki, nia ne tawe Sinai, ve toga Arabia, pa na tatariha pi
Jerusalem ve toga lumnanak: na nia mi ne magola me
pah ve toga ret. 26 Navagi ne Jerusalem raina na
toga wahawaha, pa rema mede pinine. 27 Na ma teh
ji ta,

'Wa girgir re jiga ruqa, tate vauvauwta ne magola;

Wa gawalul raka, nike, tate hag qa :

Na ne magola mi re jiga ve toga magana na vehe levia
ne magola mi re jiga ve toga mi ne teman.'

28 Pa dega, ra tigik, na dawa Isaak, ra magola daur
ne vatavata. 29 Pa dawa lumnane ja ma wota ur ne
vuag ma vegvagale memeria ja ve wota ur ne Wu, da-
wela peweina lumnanak. 30 Pa ne tehteh ve vejia ta
davetania? 'Da vita re jiga ret mi ne magola me; na
ne magolan re jiga ret tat ola terteraiin gatuwe mi ne
magolan ne leqavina vahget.' 31 Ne dac pinine, ra ti-
gik, dega tate da magolan re jiga ret, navagi ni ne leqa-
vina vahget.

TAVLIIN V.

Trinitit xiv.

16-24.

16 Pa noke ve vejia ta, Ge venven ur ne Wu, van da
weina kimi tat dada ret ne liolnihnih i vuag. 17 Na
ne vuag ve liolnihnih gor ne Wu, pa ne Wu gor ne vuag,
ne dac hor kike ve tuguro, jijia gor jijia; ta kimi tat da
na pahne ne liomi ve nih. 18 Panavagi van da ta ne
Wu ve tuntunova kimi, kimi tate toga hur iu vi li. 19
Pa na it vaglala ne megmegu pah ta hi ne vuag; na pah
ki; ne jigara luntewon, ne rahapigira, ne liolnihnih hia,
20 nalnega urur ne jiga tot-wulwulima, ne valval, ne ver-
nornorur, ne vervahligor, ne hamhamur, ne lolhia, ne
rowrowhaha, ne vilavilawora; 21 nitjit raka ne li ha
da ne li vovia, ne toqe-tutu, ne unun malakalaka, ne
gangan riem; mi ne vol alnega pah weina; pi ga pahne
noke ve vejia urva hi kimi, dawa noke ma vejia urva piji
hi kimi, ta pahe ve venven ur nalnega weina tat ola me-
guqu ne gaminlin God. 22 Panavagi ne win Wu, ne
lolteptep, nipdahiv, ne temeta, ne lolmelunlun, ne lolwia,
ne dadavega wia, ne dadavega vahgo, 23 ne dadavega
tuq daqurqure, mi ne tuq ritrit guro: tat mena li ve
dager na pahne. 24 Pa hemeran Christ ma woharova-

rova ne vuag piji, mi ne dotmena mi ne liolnihnih pah ta hi ne piana.

TAVLIIN vi.

Trinitti xv.

11-18.

11 Gita ne tehteh lilava noke ma teh ji e hi kimi mi ne limek meguqu. 12 Pahe ne liohe na nih tage vagareh li vuag nihe ve da ar tou e kimi tage jiv-vaglala kimi, pa ne dae na ia kike, da mit vegvagale memeria nihe pi wolwol ni Christ. 13 Na hemera vola ne jiv-vaglala, nihe pena tate daur ne li, navagi ne liohe na nih tage jiv-vaglala kimi, nihe gaka tuq herga nihe pi vuag ni kimi. 14 Panavagi na kike ni toga teha da no, take tuq herga no, navagi pi wolwol ni Lord dega, Jesus Christ; pa mi na pena mat wolarovarova ne merema hi no, pa noke hi ne merema. 15 Na van da ta van jiv-vaglala hi ta van tat jiv-vaglala, nane ne tatga; navagi ne jiga gaka tow raqat. 16 Pa ne temeta mi ne magarhina ni toga ri pahe ve venven ur ne li kike, pa ri Israel ni God,

17 Pa da ne lumnanak tat tela ni vegvagale no: na noke ve togava ne vaglala pah ni Jesus ma luhia ri tarapek.

18 Ne hoghog ni Lord dega Jesus Christ ni toga mi ne temi, ra tigik. Amen.

S. PAUL HI HEMERA TE EPHESUS.

TAVLIIN ii.

S. Thomas.

19-22.

19 Kimi tate toga lumnanak wa ra tog, hi ta dawa hemera ve toga vajijia marano, navagi kimi ra taweniua mi hemera ruar, pa teli meran God, 20 ma rak kimi wa nema, ri tejiu ra tutuin mi ra prophet pah nine, pa Christ Jesus, nia veria ne tetvot tepi nira hiv; 21 pa

li nia pena ve hera urva ne vol oma, nia naka luluwo ret ve da oma ruar li Lord; 22 pa li nia wela ve rak haragatuwe kimi veria tage da emm God li Wu.

TAVLIIN iii.

Epiphani.

1-12.

1 Ne dao nak noke, Paul, ne telan Jesus Christ, ve toga ret pimi, hemera tog,—2 van da ta kimi ma ron piji ta ma hogta vetania me hi no ne hoghog ni God ne, mola me hi no take vol kimi e: 3 ta mi ne vaho no e ne jiga daranha, ma daie no take lolmerene, dawa noke ma teh vamudol towtow ji, 4 pa lumnana kimi van luk ne tehtehne kimi tag ak it vaglala nak lolmeren pi jiga daranha ni Christ: 5 pa li telwota ha, tate dadaie ra nanat tela tage lolmerene, dawa ma vahe ra tutuin ruar mi ra prophet me lumnanak e li Wu; 6 na kike, ta ra Tog pah tag ola terteraiin haragatuwe veria jilumnana, pa ta nihe veria ne vetvet tarapiga haragatuwe, pa ta nihe vola haragatuwe veria ne jiga luglugag li Christ Jesus, ne dao ne ruoga-wia: 7 pa ma von no take megmegu hiv daur ne hoghog ni God ne, mola ji hi no, dawa ne mena me ma megmegu hiv. 8 Pa mola ne hoghog ki hi no, na riri da ja riri mi hemera ruar pah, ne dao take vega hi ra Tog pah ne ter-merameran Christ, ne tela tat duam gatria urva piana; 9 pa take daie hemera pah tag it vaglala ta ve hog vetania ne jiga daranhane ma toga linara nemeko li God, ja ma tow ne vol taltalega pah; 10 pa hi nak, ta ne Loqlaqa ni daie hemera luwo mi hemera mena ve toga raina tage lolmerene non God alnega metadur na haha, 11 daur ne dotmena na ja nemeko, nia ma duam mat e li Christ Jesus, ne Lord dega: 12 pa li nia pena dega na varataqa, pa ve venven revta, ve vaharu ne piade, ne dae dega na dotgavowiao nia.

Trinitti xvi.

13-21.

13 Noke verara ta kimi mit ipiptere ne dae nak ron-
memeria pimi, ne manowena ni kimi pena. 14 Ne dae
pinine noke ve jija ne quguk hi ne Ma, 15 pa da nia
ne vol metaviv ve toga raina mi ne viena vola ne hiaha,
16 tan hogta me hi kimi, daur ne ter-meramera tepi
herherina, ta kimi ge rakrak e ne mena, ne dae ne Wu
Ruar ve toga li lio tela, 17 ta Christ ni togatoga li
tuqemi mi ne dotgavowiae; tan dawak, ta kimi, ve toga-
toga ma gagreh mi ne tejin li lolteptep, 18 gaka rak-
rak tag it vaglala gatuwe mi hemera ruar pah ta na
levulava vetania, na pero vetania, na haghag vetania, na
qua vetania, 19 pa tage lolmerene ne lolteptep ni Christ,
tat tela ji duamduam gatria piana, kimi gaka wura li
dadaven God na wurawura.

20 Pa hi ja pena, na mena tan megmegu levia vara-
mat da na pahne kemam van erara, hi ta van duamduam
piana, daur ne mena ve megmegu liode, 21 hivia pena
ne manowena li Lovlaqa mi li Christ Jesus, vol telwota
pah, van toga vagaret. Amen.

TAVLIIN iv.

Trinitti xvii.

1-6.

1 Ne dae pinine, noke ne tela ret li Lord, ve gut kimi
tage venven tatariba pi lov-laqane ma lov laqa kimi e;
2 mi ne dadavega tuq daqurqure, mi ne tuq duamduam
qurqure, mi ne virih meliga, ve verlolmelunlun kimi li
lolteptep; 3 ve duamduam mermer tage jirgor ne qul-
qul ni ne Wu, li gau-temeta. 4 Ne tarapega tuwuwi
ve toga, mi ne Wu tuwuwi, dawa ma lov laqa wela
kimi mi ne liolnihuih-jiah tuwuwi tepi lovlovlaqan
kimi: 5 ne Lord tuwuwi, ne dotgavowiae tuwuwi, ne
hubudavarnar tuwuwi, 6 ne God mi ne Ma tuwuwi mi
hemera pah, na luwo gor ne vol taltalega pah, na meho
ne vol taltalega pah, na togatoga lio vol taltalega pah.

8. Mark.

7-16.

7 Panavagi ma hogta volvol hivide ne hoghog daur ne vetga-towtow tepi hoghog ni Christ. 8 Ne dae pinine nia ve vejia ta,

'Lumnana nia ma garaga raina nia ma rowva ne rowrowva,

Pa ma hog ne tela pah e ne hoghog pah.'

9 (Pa na kike ta 'Nia ma garaga,' nevanga navagi ta nia miu wela li veta dedet pah teli merema? 10 Nia miu, pa nia tuwuwi pena ma garaga mule teha vin ri veta raina pah, tan da vawura ne taltalega pah.) 11 Pa nia mola hi takala tage da tutuin; takala tage da prophet; takala tage vega ne ruoga-wia; takala tag it-jitur, pa tage verveha; 12 hi ne dada urva hemers ruar, hi ne megmegu pi alnega, hi ne rak raka ne tarapen Christ: 13 dega pah ge ven wahe nok pi alnega qulqul tepi dotgavowiae, pa tepi lolmerene ne Magolan God, pa pi dadave temeto, pa tage lilava pah dawa na tataruha pi tarapega wurawura ni Christ: 14 dega mit togatoga qa dawa ne ququ-magola, ve tug taltal dega, pa ve pora taltal dega mi ne vol lan i alnega verveha na haha, ne tela pah van wulwulia deg o, li alnega galgal metmetadur, daur nalnega loqloqja ve da telava dega; 15 panavagi ve vetvejia ne vowia li lolteptep, dega tage lilava li vol jiga pah hivia, ne qetu tarapiga, Christ pena; 16 pa da nia ve hera ne tarapiga dan, pa ve dia gatuwe mi nane ne vol tena-hoquha vola putun hiv, dawa ne vol vetvetjin ve megmegu urva veria piana, ve tuq d luwo ne tarapiga hi ne tuq davarakrak nia li lolteptep.

Trinitti xix.

17-32.

17 Ne dae pinine, noke ve vejia pa ve vavatema li Lord ta da ne lumnanak kimi mit venven qa dawa ra Tog ha ve venven, ve duamduam marano, 18 ma da

vaquan ne liohe, ma da vateha nihe da ne ahven God ne dae nohe lolquan, ne dae ne tuqehe na tugo; 19 pa nohe duama wia na lera pet, ma tuq vanaka nihe hi nalnega tate wia tage megmegu riem pi vol alnega medandan. 20 Pa kimi tate lolmerene Christ weina; 21 van da ta kimi ma ronta nia, pa ma vorveha kimi li nia, dawa ne vovia ve toga li Jesus: 22 Pa ge moq vita ne dadave tela ja tepi jigara towtow ve mer lera daur ne liolnihnih pah teli alnega wulwulima; 23 pa ge tuq da varaqa kimi li wu tepi teimi, 24 pa ge hor ne dadave tela raqa ma tow ji dauria God, li alnega teninir, li alnega ruar, li alnega vovia.

25 Pa ne dae pinine ge da vita ne wulwulima, pa ge vejia ne vovia, vol tela mi ne teweniua me, na vol dega ne vetvet piade ia. 26 Ge lolhia, pa tate da ta mi ne hia piana: ge tate vanaka nelo tan ror ri nam lolhia; 27 pa wela ge tat olola ne mawa hi Satan. 28 Ja ma venveneg ji nia mit veneg wela: navagi nian megmegu ji ga wia mi ne limena, nona ji lola naka toga tan hog ne tela darohroh e. 29 Ge tate vanaka ne hevhevi vavatema ni rowo da ne velemini, navagi na iane van wia hi ne davarakrak dawa na wote hiv, tan ola ne hoghog hi hemera ve ronronta. 30 Pa ge tate dada valolwon ne Wu Ruar ni God, mat pur-vaglala kimi li nia wabe ne quan vanaka wahawaha dega. 31 Ge davita da kimi ne vol toqe-kilekilewag, mi ne lolhia, mi ne vervahligor, mi ne vernaunau, mi ne toqe-tutu; 32 pa ge verdawiae volvol kimi, ve lalmagarhina, ve verduamvita kimi, dawa God wela, li Christ, ma duamvita kimi.

TAVLIIN V.

Lent: III.

1-14.

1 Pa ge togotoga dadaur ne dadaven God, dawa ra magola meratep, 2 pa ge venven li alnega teptep dawa

Christ veria ma tep kimi, pa ma tuq vanaka piade, ne jiga moq pi negon God, mi ne jiga palpal, tan dawa ne jiga qunaquna wia. 3 Pa ne jigara luntawon, mi nal-nega medandan, mi ne mememaga, ge tate ho vavatema ne iega pahne, dawa na woto hi hemera ruar; 4 nal-nega mermerut wela, mi ne vetvejia velil, mi ne hem-hemra marano, na pahne tate wia ta kimi ge da; panavagi raka varamat ne lolovwiae. 5 Na kimi na lolmeren urva e ta tat tela ji ola jilumnana ne gamilin Christ mi God, nia van toga luntawon, hi ta van rahapigira, hi ta na mememaga, nia pena vurur ne jiga wulwulima. 6 Ge tate vanaka ji tela tan wulia kimi mi ne vavatema qoqa; na ne dae na pahne ne lolhia ni God viuiu me ri ra nat alnega rowrowota. 7 Ne dae pinine ge tat olola qulqul mehe; 8 ne dae, na ja, kimi ma da quan, navagi lumnanak kimi ma da meran li Lord: ge venven dawa ra nat meran; 9 (na ne win meran vin li alnega wia, li alnega teninir, li alnega vovia dan;) 10 ge dadagere tag it vaglala nane na wia hi God; 11 pa ge tate qulqul pi megmegu pah teli meliguliga wela, ne wunin tat menaga, navagi ge nau gatrihe; 12 na ne jiga pah nihe ve dada miji, na hia meguqu tage vejia piana. 13 Pa ta van nau gatria ne vol jiga, ne meran naka daiehe tage row laqa, pa ne jiga ve row laqa na meran pinine. 14 Ne dao pinine nia ve vejia ta, "Wa mieta, ja ve metmetur; pa wa kalraka da ra temet, pa Christ tan awawe guroke."

Trinitati xx.

15-21.

15 Ne dae pinine gituria kimi, kimi ge venven dave-tania; ge tate dadawa ra velvelil, navagi dawa ra metadur; 16 ve tuntun metadur ne vunoni quan, ne dae ne quan pahki na hia. 17 Ne dae pinine ge tate velvelil; panavagi ge duam metadur pi dotmen God ta na dave-tania. 18 Pa ge tate hihia e ne wine na pena ne tet-

rowtugor; navagi ge nuwava ne Wu; 19 ve vervava-tema ia kimi mi nah lovviae pah, mi nah ruar pah, mi nah pah ta hi ne Wu; ve hurhur, pa ve dada wa nalne wetetemet wia mi ne tuqemi hi ne Lord; 20 velovlov-wia gagae God, ne Ma pena, pi vol jiga pah, li ien Lord dega Jesus Christ; 21 ve ver tuq moq hur kimi iu hi kimi li alnega urur Christ.

TAVLIIN vi.

Trinitii xxi.

10-20.

10 Pa ne pahpahvaiin niak, ge tuq davarakrak kimi li Lord, pa li tou tepi mena mc. 11 Ge hor gor kimi e ne heralola i verola pah ni God, ta kimi ge tu mermer gor ne galgal metadur ni Satan. 12 Na dega ve vervil, tate da ta mi ne vuag mi ne dara, navagi mi hemera luwo, mi hemera mena, mi hemera teli alnega meligaliga kike ve luwo gor ne merema, mi ne vewut wu hiwhiw pah ve toga tavli tuka me. 13 Ne dae pinine ge ho raka ne heralola i verola pah ni God, ta ge tu guro daranwia e li quan hia, pa ma da wunwun pah, tage tu jirjir. 14 Ne dae pinine ge tu, ma ret gor ne tuqemi e nalnega vovia, pa ma hor gor ne qureriemi e nalnega teninir, 15 pa ma hor gor ne teplemi e nane ve da vatogin, ne ruoga-wia tepi temeta pinine; 16 ge ho raka wela ne hohoguro, ne dotgavowiae pinine, mi nane kimi tage da lele ne liuwa lawalawa pah ni ja hiwhiw. 17 Gola ne metawudit hi ne verola wela, nalnega ah pinine; mi ne hemavot halhal i verola ni Wu, ne vavateman God pinine: 18 mi nalnega vivda, mi ne gutgut, ge vivda gaga li Wu, pa ge mimieta gaga hi na pena mi ne jinegara mi ne gutgut mermer pi hemera ruar pah, 19 pa piak veria tan hogta me hi no ne vavateina lumnana noke ve waka ne vele, take vega mi ne varataqa nalnega daranha tepi ruoga-wia, 20 pa noke ve toga ne tutuin ma ret mi neh-vot-mur ne dae na pena; pa

take vavatema mi ne varataqa, dawa namino meguqu
take vavatoma.

S. PAUL HI HEMERA TE PHILIPPI.

TAVLIIN i.

Trinité xxii.

3-11.

3 Noke ve lovviao God noke li nak vol duamduam pimi, 4 gaga li nak vol gutgut pimi pah, ve gutgut mi nipdahi, 5 ne dao kimi ma qulqul haragatuwo mino li megmegu tepi ruoga-wia, da ne quan movaiin wahe me o ne lumuanak; 6 na noke na duamduam mermer pi ga kike, ta jame, ma da raka ne megmegu wia liomi, nia pena tan da wunwun pah nane, wahe ne quan in Jesus Christ: 7 dawa na mino meguqu *take* duamduam wak pimi pah, na noke ve ter kimi li liok, ne dao li nak jigara ret, mi li vavatema ho-guro pi ruoga-wia, pa li ga vatur nia wela, kimi mola ne hoghog haragatuwo mino. 8 Pa God na lolmereno ta ne liok na nih mermor kimi pah li lolmagarhina ni Christ Jesus. 9 Pa noke ve vivda wak ta nam lolteptep ni lah bihih ne lolmeren mi ne lolmetadur levia da ne lumnana towtow, 10 ne dao ta kimi git vaglala ne jirga wia varamat, kimi gaka loltawaha, pa tat ho tutga wahe ne quin Christ; 11 na wurava ne win aluega teninir ve wet me da Jesus Christ, tage lov minowena pa tage lovviae God o.

TAVLIIN ii.

Lenté vi.

5-11.

5 Ne duama wak ni toga liomi dawa ma toga ji li Christ Jesus wela: 6 Na nia ma toga nemeko mi ne dadaven God, pa nia tate duam tan hiar tan toga tata-riha mi God, 7 panavagi nia ma tuq da vaqoqa nia, pa ma hor ne dadave tela megmegu, ma da tela; 8 pa mat da ne tarapena wa ne tarapi tela, ma tuq daqurqure,

pa nia ma *menah* wabe meguqu e ne miji, na vowia, ne miji ri wolwol. 9 Ne dae pinine God ma da valuwo nia varamat, pa mola hivia ne hiahane na luwo levia ne vol hiaha ; 10 ta li ien Jesus vol qug tage jiaqug ; ne quguga pah te ri tuka mi teli ten, mi te viena ; 11 pa ta ne vol garamiga tan vejia laqa ta Jesus Christ ne Lord, ne dae tage da manowena God ne Ma e.

TAVLIIN iii.

Trinitii xxii.

17-21.

17 Ra tigik, ge dada uria no haragatuwe, pa gitjituria pahe ve venven dawa kimi na itjia kemam, ne vaglala hi kimi. 18 Na hemera na vche ve venven, noke ma vejia vagavehe piji hi kimi piahe, pa ve vejia lumnanak mi ne kari ta nihe ra tavlivagal hi ne wolwol ni Christ : 19 pa ne qalhi hemerane ne lililera, ne god nihe ne tuqehe, ve tuq herga nihe pi ga pahne ne piahe tage mimi e, ve duamduam ia pi ga pah teli ten. 20 Na ne tetveniua mede ve toga raina, pa dega ve toga jiah ja Vahvia ve ven me da ne vetane, ne Lord Jesus Christ. 21 Pa nia tan rak varaqa ne tarapi dadavede daqurqure, tan tatariha pi tarapi herherina, dawa nia ve megmegu mi ne mena ve toga me tan moq hur ne val taltalega pah iu e hivia.

TAVLIIN iv.

Advent iv.

4-7.

4 Ge girgir gaga li Lord ; noke take vejia wela ta, Ge girgir. 5 Ne tela pah nihe lolmerene nam lolmelunlun. Ne Lord na revta pe. 6 Ge tate duamduam loqloq pi jiga ; navagi li vol jiga pah, mi ne vivivda, pa mi ne gutgut, pa mi ne lovlovwiae, ge vejia laqa hi God na pahne kimi verara dania. 7 Pa ne temcta ni God, tat tela ji duamduam gatria piana, tan itjitur ne liomi mi nam duama pah li Christ Jesus.

S. PAUL HI HEMERA TE KOLOSSE.

TAVLIIN i.

Trinitii xxiv.

3-12

3 Kemam *ve* lovwiaie God *ne* Ma mi Lord dega Jesus Christ, *ve* vivivda gaga pimi, 4 na kemam mat ron *pi* nam dotgavowiaie li Christ Jesus, pa *pi* nam lolteptep hi hemera ruar pah, 5 *ne* dae nane *ve* toga raina, hi kimi, *ne* liomi na nih jiah hiv, pa kimi ma ron towtow ji piana li vavatema i alnega vovia tepi ruoga-wia, 6 ma ven *me* hi kimi; dawa nia *ve* toga we'a li merema dan *ve* lahlah *ne* wunin pa *ve* lilava, nia *ve* dawcina li liomi we'a, ma da raka ji li quan kimi ma ronta pa ma lolmerene *ne* hoghog ni God li alnega vovia; 7 dawa kimi ma ron lolmerene da Epaphras ja megmegu haragatuwe mi kemam, na meratep, pa nia ja daguria vahgo ni Christ pimam; 8 nia pena ma vejia veria hi kemam *pi* nam lolteptep li Wu.

9 *Ne* dae pinine kemam veria, da *ne* quan kemam ma ron ji piana, tate da mat *ne* vivivda mi *ne* gutgut pimi, ta ge wurava *ne* lolmerene *ne* dotmena li vol dadavega metadur, mi li jir lolmeren tepi Wu, 10 tage venven dawa na wote hi *ne* Lord, *ve* dada *ne* jiga wia pah, *ve* lahlah *ne* wunin li vol megmegu wia, *ve* lilava vagaret li lolmerene God, 11 ma da varakrak kimi mi *ne* vol mena daur *ne* tou tepi herherina, wahe *ne* jir alnega lolmelunlun mi na virih meliga mi nipdahiv; 12 *ve* lovwiao *ne* Ma, nia pena ma daie dega tage tataraha tag ola veria *ne* takeliga vola terteraiin mi hemera ruar *ve* toga li Meran.

TAVLIIN iii.

Easter.

1-7.

1 Ne dae pinine, van da ta mat da kalraka kimi hara-gatuwe mi Christ, ge hiar ne jiga pah ve toga raina, li vetane Christ ve tog e, ve hag pi meton God. 2 Ge duamduam pi ga pah ve toga raina, tate da ta pi ga pah ve toga li ten. 3 Na kimi ma met ji, pa ne ahvemi ve toga linara mi Christ, li God. 4 Lumnana van da laqa Christ, ne ahvide nine, tage da laqa kimi veria haraga-tuwe me li herherina.

5 Ne dae pinine, ge da met ne vetvetjimi ve toga qa ri ten; ne jigara luntawon, ne jigara medandan, ne lolhia, ne lolnihuih hia, mi nalnega urur ne jiga wulwulima, 6 pa ne dae na pahne ne lolhia ni God viuui me ri ra nat alnega rowrowota; 7 pa li alnega pahne kimi ma venven ji na ja, lumnana kimi ma toga qa li ga pah ki. *Epiphani v.* 12-16.

12 Ne dae pinine, dawa hemera God ma da rih jihe, na ruar, na meratep, ge hor ne lolmagarhina, ne lolwia, ne dadavega tuq daqurqure, ne dadavega melunlun, ne virih meliga; 13 ve verlolmelunlun kimi, ve verduamvita kimi, van da ta ji tejin ve toga mi paie tan lolhia ji tela ha piana; dawa ne Lord ma duamvita veria kimi, ge da wela peweina: 14 pa raka varamat da na pah ki ge hor ne dadavega lolteptep, neh ret-gatuwe nalnega wia varamat pah pinine. 15 Pa ne temeta ni Christ ni luwo guro li tuqemi, ma lov laqa kimi hi na pena li tarapega tuwuwi; pa ge lolwia wela. 16 Ne vavate-man Christ ni toga hihih li liomi, li alnega metadur dan; pa ge ververveha, ge vervatano kimi mi nah lov-manowena pah, mi nah lovviae pah, mi nah pah te hi ne Wu; ve hurhur hi God mi ne hoghog li tuqemi. 17 Pa jiava kimi van da, van da ta ne vavatema, hi ta ne megmegn, ge da pah li ien Lord Jesus, ve lovlovviao God ne Ma li nia.

S. PAUL HI HEMERA TE THESSALONIKA.

NE MOVAIIN.

TAVLIIN iv.

Lent ii.

1-8.

1 Pa ne pahpahvaiin, ra tigtigik, kemam ve gut pa ve meh kimi li Lord Jesus ta, dawa kimi mola da kemam nalnegane kimi tage venven ur, pa tage da ne jiga pah na wia hi God e, pa kimi ve venven veria weina,—ta kimi ge jioh raka vin liona. 2 Na kimi na lolmerene ne li vorveha kemam mola hi kimi li Lord Jesus ta na davetania. 3 Na na kike ne dotmen God, nane tan da varuar kimi, ta kimi ge tuq ritjia kimi da ne jigara luntawon; 4 ta vol tela mi kimi ni lolmeren tan itur ne la me li alnega ruar, pa ve dotgac, 5 tate da ta li liolnihnih hiwhiw, dawa ra Tog pah, (ne liohe na quan da God;) 6 ta tat tela ni wulia guro, hi ta ni rowo gor tigina li gane; na ne Lord, nia ja Reparepa li ga pah ki, dawa kemam ma dit towtow pa ma vejia laqa hi kimi. 7 Na God ma lov laqa dega, tate da ta hi nalnega medandan, navagi li alnega da varuar. 8 Ne dao pinine, da ta ji tela van kevta, nia tat kevta ne tela, navagi God, nia pena vela nona Wu Ruar hi kimi.

S. PAUL HI TIMOTHEUS

NE VURUAN.

TAVLIIN iv.

S. Luke.

5-15.

5 Pa nike, wa tuq vahliguroke li vol jiga pah; toga mi ne virih meliga, wa megmegu na pe ve wote hi ne tela ve vegrega ne ruoga-wia; wa da urva pah nane ma von nike piana. 6 Na ve moqmoq raka no pe, pa ne

vononiquinik take ven ha liona mat weh me. 7 Noke mat verola li jir verola wia, noke mat velag wahe ne qalhi veta velvelag ta hi no, noke ma jir gor ne dotgavowiae: 8 pa lumnanak ma guan piji ho no ne wolneg ta hi nalnega teninir, ne Lord, ja ve tun teninir, tan ola hi no li quan koke; pa tate da ta hi no magik, panavagi hi hemera pah ne liobe ma nihnih nona rowrow laqa me.

9 Wa hiar tage ven vakavaka me hi no: 10 na Demas mat ven vita no, ne liona na nih ne merema kike, pa nia ma ven Thessalonika: Creskens ma ven Galatia; Titus ma ven Dalmatia. 11 Luke magana ve toga qa mino. Wa lav Mark veria, wa venga nia me: na nia tan lukua urta no ni alnega megmegu. 12 Tuchikus noke ma jiligia Ephesus. 13 Ne lulul gor noke ma ven vita ji Troas mi Karpos, wola wela me lumnana nika ve ven me, mi ne tehteh pah, raka varamat na pahne ma teh ji li vin *sheep*. 14 Alexander, ja megmegu mi ne copper, ma dadahia varamat ji e no; ne Lord tan tun nia daur ne megmegu pah me: 15 pa nika wela, wa tuq iturike da nia; na nia ma tu mermer guro namam vavatemala pah.

NE TEHTEH HI HEMERA HEBREW.

TAVLIIN i.

Christmas.

1-12.

1 God, nia pena ma vejia lumnana ja hi ra tuqumede li ra prophet pah mi ne vavatemala haha, mi li veta haha, 2 ma vejia hvide li quan tugur pahki li Magola me, nia ma von nia tan ola terteraiin ne lologa pah, pa nia ma tow raka ne merema pah e nia wela; 3 pa nia kike re nune herherina, pa na tatariha moququ mi ne jir dadavena, pa ve tep raka ne taltalega pah mi ne vavatemala i mena mo; pa ma megmegu pah ne davamehmeh da ne

hiwhiw pah, nia naka hag iu pi meton ja Luwo gor te raina; 4 ma daie tan wia tentenia da ne Angel pah, dawa nia mola ne hiaha na wia varamat da nihe. 5 Na hi paie mi ra Angel pah nia ma ho vejia wak ta,

'Nike ne Magola mino;

Nedome noke ma da vawota nike.'?

pa wela,

'Noke take da Ma bivia,

Pa nia tan da Magola hino.'?

6 Pa lumnana nia ve venga ja wota-mo li merema wela, nia ve vejia ta, 'Ne Angel pah ni God, nihe tag urur nia.' 7 Pa pi Angel pah nia ve vejia ta,

'Ja ve daie ne Angel pah me tage da lan pah,

Mi hemera ve daguria tage da lawlawav :'

8 pa pi Magola ta,

'Ne tena-laghag meke, God, van toga ret;

Pa ne jiw i alnaga teninir, ne jiw tepi gamili nine.

9 Ne lio ma nih nalnaga teninir, pa nike ma norur nalnaga malmalag;

Ne dac pinine, God, God nike, mura nike

Mi ne tuni ipdahiv levia hemera ve toga gatuwe meke.'

10 Pa ta,

'Nike Lord, li tejin ma moq urva ne tet merema ji,

Pa ne tuka pah ne megmegu ni lime:

11 Na pahne tage lilera; pa nike ve toga:

Pa nihe pah ji ja wa ne jiga horhor;

12 Pa dawa ne lulgor nike tawe loq nihe,

Dawa ne jiga horhor, pa nihe tage ha:

Pa nike ve toga tenegatuwe ia,

Pa ne to pah meke tat ho lera meguqu.'

TAVLIIN ix.

Lent v.

11-15.

11 Navagi Christ mat ven me, ja palpal luwo ta hi ne jiga wia pah pah tage weh me jilumnana, pa mi nema

lola taltal na luwo pa na wia levia, tate rak mi ne limo tela, tate daur nalnega rakrak kike, 12 pa tate da ta mi ne dere *goat* pah mi ne nat *cow* pah, navagi mi ne derena meguqu, nia ma ven il li veta ruar, vagatuwe, pah peweina, na nia mat ola hare ne tuntun-mule van toga ret. 13 Na van da ta ne dere *goat* pah mi ne *bull* pah mi ne wuwa *cow* tararin, ma ditna ri hemera ma merut ji, na mena tan davaruar hi ne da vamehmeh ne vuag: 14 pa tate da raka varamat ta ne deren Christ, (nia pena ma tuq moq raka nia, mi ne Wu ve toga ret, hi God, pa tat menaga hia me,) nia mena tan wolvita ne megmegu ve metmet da ne liomi, kimi tag aka megmegu hi God na ah? 15 Ne dae pinine nia ja Tuhiv hi ne vatavata raqa; ne tejin ta hemera God ma lov laqa nihe ji, nihe gola ne vavatema luglugag pi ga vola terteraiin van toga ret, ne dae ne miji mat toga tan won pi mal-malag pah ma da ji gor ne vatavata ne movaiin.

Wednesday li Week Ruar. 16-28.

16 Pa ji vatavata-miji van toga, jane ma da ne vatavata ji tan met meguqu. 17 Na ne vatavata-miji ve tu van da ta ne miji van toga, na ne mena tatga liona lumnana jane ma vatavata ji na ah qa. 18 Ne dae pinine ma da varuar ne vatavata ne movaiin; pa tate da ta ne dara tatga e. 19 Na lumnana Moses mat vejia pah ne vol li vergol hi hemera, nia mola ne dere nat *cow* pah, mi ne dere *goat* pah, mi ne pei mi ne lu *sheep* na mimi, mi ne *hyssop*, pa ma ditna gor ne tehteh mi hemera pah wela e, 20 ve vejia ta, 'Na kike ne dara tepi vatavata God ma vergol to hi kimi.' 21 Pa wela nia ma ditna nema lola taltal mi ne heralola i megmegu pah e ne dara. 22 Pa na revta take vejia ta, daur ne Li ve da vamehmeh ne lologa pah e ne dara; pa da ta ne dara van tat row, ne lulvita tat toga.

23 Ne due pinine na wote tage da vamehmeh ne lo-

loga pahne ma rak ji daur ne lologa pah ve toga raina e na pah ki: panavagi ne lologa pah ve toga raina e ne palpal pah na wia levia na pah ki. 24 Na Christ tate ven il li veta ruar ma rak e ne lime tela; panavagi li jir raina meguqu, tan tu laqa lumnanak pi negon God piade. 25 Pa wela, tate wote tan tuq vanaka raka vagavehe; dawa ja palpal luwo ve ven il vol to mi ne dara tate da ga me; 26 na van da ta nia ma dawaina, nia ma ron memeria vagavehe da ne tet merema nemeko: panavagi lumnanak vagatuwe ia, lumnana van da wunwun ne meroma, ma da laqa nia me tan moq vita ne hiwhiw mi nonaga palpal. 27 Pa dawa ma vejia pi tela pah, ta nihe ji pun vagatuwe, da pah weina ne herher; 28 da pewaina Christ veria, mat moq raka nia vagatuwe tan teteqa ne heme hemera vehe, tan row laqa vagaruan me, pa tate da ta ne dae ne hiwhiw, hi hemera ve toga jiah nia, hi ne vahvihe.

TAVLIIN x.

Ne Quan i Mijen Jesus Christ. 1-25.

1 Pa pi ga wia pah van weh me jilumnana, ne melmeluhe ia ve toga li li, tate da ta ne jirga meguqu, ne dae pinine mi ne palpal pahne vol to nihe ve palpal gaga e, nihe tat da urva meguqu hemera ve venven revta piahe. 2 Van tate da weina ma palpal mat piji, ne dae hemera urur tate tuq her gatrihe pi hiwhiw wela, ma da vamehmeh nihe piji dan. 3 Panavagi li ga palpal pahne ve duamduam mule pi hiwhiw vol to. 4 Na tate wote meguqu ta ne dere bull mi ne goat pah ni olaha ne hiwhiw. 5 Ne dae pinine lumnana nia ve ven me li merema, nia ve vejia ta,

‘Ne palpal mi ne jiga moq raka ne lio tate nih,

Navagi nike ma da urva ne tarapiga hi no;

6 Ne jiga palpal ve torva dan, mi nane pi hiwhiw,
nike tate dotmeve:

7 Nok aka vejia ta, Ita, noke mat ven me.

(Li tehteh vih ma teh jiu piak)

Take da ne dotme, God.'

8 Nia ve vejia weina ta, 'Ne palpal pah mi ne jiga moq raka pah, mi ne jiga palpal ve torva dan, mi na pahne pi hiwhiw, ne lio tate nih, pa nike tate dotmevehe,' (pa ve moq raka na pahne ur ne li,) 9 nia naka vejia ta, 'Ita, noke mat ven me take da ne dotme.' Nia volaha ne movaiin tan da vat u ne vuruan. 10 Pa mi ne dotmena pena mat da varuar dega ne dae ne tarapen Jesus Christ ma moq raka vagatuwe. 11 Pa na vovia vol tela palpal ve tu quan pah, ve megmegu pa ve moqmoq raka vagavehe ne palpal pahne, tate wote meguqu tag olaha ne hiwhiw; 12 panavagi nia, lumnana nia mat moq raka pah ne palpal tuwuwi van toga ret pi hiwhiw, naka hag iu pi meton God; 13 da ne lumnanak ve toga jiah, ra tavliqagal me ge da tena-togatoga i ranona nok. 14 Ne dac mi na tuwuwi pena nia ma moq raka ji, nia mat da urva pah hemera ma da varuar nihe piji. 15 Pa ne Wu Ruar veria ve vaho deg e: na lumnana nia ma vejia pah wak ta,

16 'Na kike ne vatavata noke take vatavata mehe

Pi kilo quan pahne, ne Lord ve vejia;

Noke take moq ne li pah mino ri tuqche,

Pa li liohe noke take teh nih iu;'

nia naka vejia ta,

17 'Pa pi hiwhiw pah mehe, mi pi malmalag pah mehe, noke tat duamduam mule wela piana, ni toga, ni toga.'

18 Pa van da ta ne lulvita na pahki van toga, tat palpal wela meguqu dae ne hiwhiw.

19 Ne dac pinine ra tigik, dega na varataqa tage ven il li veta ruar mi ne deren Jesus, 20 mi ne majalane nia ma da varuar biyide wurag nepa herher-gor, ne majala na raqa pa na ah, ne vuag me pinine; 21 pa ne

dae ja jir palpal luwo ve toga gor neman God, 22 dega ven revta mi ne toqe-vowia pa mi ne dotgavowia dan, ma ditna gor ne liode da ne duama ve tuq her gatria dega pi ga hia, pa ma huhu ne tarapode mi ne pei mahinahina, 23 dega gih mermer e ne ravatema lıqa pi node liolnihuih jiah, da mit mokamoka; na jane ma lugag ji, nia na rahgo : 24 pa dega verduamduam vahari piade, tage varajia dega hi ne lolteptep mi ne megmegu wia pah, 25 tate da tage da vita ne goragora gatuwe ia dega, daur nalne hemera takala, panavagi ve ver-varajia dega : pa raka varamat ne dae dega na it vaglala ta ne quan ve row pe me.

S. JAMES HI HEMERA PAH.

TAVLIIN i.

S.S. Philip mi James.

1-12.

1 James, ne tela megmegu ni God mi ne Lord Jesus Christ, hi ne metaviv henawul tuwaga mahalin vurua ve toga teketekara, ne pimi van dahiv!

2 Ge duamduam, ra tigtigik, ta kimi tage toga mi ne girgir luwo, van da ta van dadagere vagavehe kimi, 3 mi ne lolmerene wak, ta van dadagere nam dotgavowiae ji da raka ne virih meliga. 4 Pa nam alnega virih meliga nian megmegu urva pah, ta kimi gaka wia urva, gaka togin, tatga te lera da kimi.

5 Pa ji tela da kimi van tat metadur, nian erara da God, na nia vola qatmaka hi hemera pah, pa tate nau-nau; pa ji ola hivia. 6 Navagi nian erara mi ne dotgavowiae, tate ho duam varuarua : na ja ve duamduam varuarua na dawa ne rup i lema, na pekileta e ne lan, na himtawetawe. 7 Ja pena mit duam tan ola ji ga da ne Lord; 8 nia na tuqot-lirua, na mokamoka li non eleven pah.

9 Pa tigide *ve* toga hur iu ni tuq dotgae pi tenona na luwo: 10 pa ja vavaka, ne dae ma daie tan toga hur iu: na dawa ne tewah volia nia tan lera. 11 Na nelo *ve* kalraka mi ne hauhauvain, naka hau ruqaruqa ne velia, pa ne tewahin *ve* ho, pa ne tarapena wia *ve* lera: da wela peweina ja vavaka tan ron li non eleven pah.

12 Jirwia *jane ve* virih meliga lumnana van dadagere nia: na ma dadagere pah nia ta na wia, nia tan ola ne wolneg i ah, ne Lord ma vatavata te hi pahe ne liohe na nih mermer nia.

Easter iv.

17-21.

17 Ne vol hoghog wia, *me ne* vol wugut jiga *ve* hogta *me ve* row *me da ne* raina, viu *me da ne* Ma, ja Tet-nunega pah, pa nia tat ha vagaret meguqu, pa wela nia tat da ne melmeluga tan ho ha mi ne venven taltal. 18 Mi ne vavatema tepi alnega wovia nia magana ma da rawota dega, ta dega ge dawa ne hawal-towtow da ne lologa pah nia ma tow ji.

19 Kimi na lolmerene, ra tigik meratep. Navagi ne vol tela ni vakavaka tan ronronta, ni da melunlun tan vavatema, ni da melunlun tan lolhia: 20 na ne lolhia mi ne tela tate megmegu nalnga teninir ni God. 21 Ne dae pinine ge moq vita ne vol alnega medandan mi ne hiwhiw na wurahughug, ta kimi gak ola lolmelunlun ne vavatema ma riw ji, na mena tan vahvia ne teimi.

Easter v.

22-27.

22 Pa ge dadaur ne vavatema, ge tate da ta kimi ge ron marano, *ve* tuq dawulia kimi. 23 Na ta paie van ron ne vavatema pa tate dada wia, nia na dawa ne tela vitjita ne tarapi negona li jijira: 24 na nia *ve* tuq itjia, pa *ve* ven ha, pa na hau ne liona *ve* quan e ta nia na davetania. 25 Navagi ja vitjia ne jir li, ta hi nal-noga wahawaha, pa *ve* toga weina, pa tate da tan ron,

naka temlega, navagi ve dada pa ve megmegu plane, ji dawiaa ja pena li nona megmegu. 26 Ji tela van duam ta nia ve dadaur nalten God, pa nia tate quana gor ne garamena, navagi ve tuq dawulia ne tugena, ja pena ve dada lele. 27 Ne jir alnega wovia, na mahinahina li negon God mi Ma mede, na kike, ta ne tela ni vengere ra melia mi hetela metvita li nohe jigara melmelial, pa tan tuq ituria ne toga mehmeh da ne merema.

S. PETER HI HEMERA PAH.

NE MOVAIN.

TAVLIIN II.

Easter III.

11-17.

11 Hemera moratep, noke ve mah kimi dawa hemera ve toga vejijia, pa ve venven taltal, ta kimi ge tuq ritjia kimi da ne liolnihnih pah teli vuag, ve verola mi ne teimi; 12 ge togatoga urva mi hemera Tog pah; ta lumnana nihe ve vavatoma hiae kimi ta hemera ve da hiae, pa ne dae nam megmegu wia nihe vitjita, nihe tage lov manowena God li quana vengere.

13 Ge toga menah pi vol alnega ne tela ve von ji, ne dao ne Lord: van da ta ne kin, ja jir luwo pena; 14 hi ta ne governor, hemera pena nia ma jiligihe ji tage her gatria hemera ve dada ne hia, pa tage lovviae hemera ve toga urva. 15 Na nane ne dotmen God, ta mi ne megmegu wia kimi tage da ruruan ne lelquan nohemera velil; 16 dawa hemera ve toga wahawaha, pa tate da ta nam jigara wahawaha ni guagua gor nalnega hiw-hiw, navagi dawa hemera ret ni God. 17 Ge dotmeve ne tela pah. Ge lolteptep hemera tigtigide. Gurur God. Ge dotmeve ne Kin.

Easter II.

19-25

19 Na kike ne wugutjiga ta ne tela ni toga lolmelun-

lun li jigara lolwon, *ve* ron *memeria*, *ne* *tejin* *tatga*, *ne* *dae* *nona* *duama* *jirjir* *hi* *God*. 20 *Na* *tage* *lovwia* *vetaniae* *kimi*, *ta* *kimi* *van* *da* *loqja* *pa* *ve* *wohawoha* *kimi* *piana*, *pa* *kimi* *gaka* *virih-meliga*? *Navagi* *da* *ta* *kimi* *van* *da* *ne* *wia*, *pa* *ve* *ron* *memeria* *piana*, *pa* *kimi* *gaka* *virih-meliga*, *na* *pena* *na* *wia* *hi* *God*. 21 *Na* *ma* *lov* *laqa* *kimi* *hi* *na* *pena*; *ne* *dae* *Christ* *ma* *ron* *memeria* *veria* *pimi*, *pa* *ma* *moq* *ne* *melpena* *hi* *kimi* *ta* *kimi* *ge* *venven* *ur* *ne* *melpena*: 22 *na* *nia* *tate* *ho-da* *ne* *hiwhiw*, *tate* *ron* *meguqu* *ne* *wulwulima* *da* *ne* *velena*: 23 *ma* *hemra* *nia*, *pa* *nia* *tate* *hemra* *vol*; *ma* *ron* *memeria*, *pa* *nia* *tate* *vavatema* *verhora*; *navagi* *ma* *tuq* *vanaka* *hi* *ja* *ve* *her* *teninir*: 24 *pa* *nia* *veria* *ma* *horaka* *ne* *hemede* *li* *tara-pena* *ri* *raga*, *ta* *dega* *ge* *pun* *da* *ne* *hemede* *pah*, *pa* *tag* *ak* *uah* *hi* *nalnega* *teninir*; *pa* *mi* *ne* *tena-niag* *mo* *ma* *vahvia* *kimi* *ji*. 25 *Na* *kimi* *ma* *da* *tage* *telava* *wa* *ne* *sheep*; *navagi* *lumnanak* *kimi* *mat* *haloq* *hi* *ja* *jir* *Itjitur* *mi* *ne* *Bishop* *gor* *ne* *teimi*.

TAVLIN iii.

8-15.

Trinitii v.

8 *Ge* *duamduam* *haragatuwe*; *ge* *lomagarihina*; *ge* *verlolteptep* *dawa* *ra* *tigtigihe*; *ge* *lolumelunlun*; *ge* *tuq* *duamqurqure*; 9 *tat* *olola* *mule* *ne* *hia* *hi* *ne* *hia*, *hi* *ta* *ne* *vavatema* *hia* *hi* *ne* *vavatema* *hia*, *navagi* *na* *ha* *meguqu*, *ne* *lovlovwiae*; *na* *ma* *lovlaqa* *kimi* *hi* *na* *kike*, *ta* *kimi* *gola* *jilumnana* *ne* *jiga* *dawiae*. 10 *Na* *ta*,

‘*Ji* *tela* *ne* *liona* *van* *nih* *ta* *ne* *ahvena* *ni* *wia* *hivia*,

Pa *tan* *ita* *ne* *quan* *wia* *pah*,

Nian *quna* *gor* *ne* *garamena* *da* *ne* *hia*,

Mi *ne* *nuhuna* *da* *mit* *vavatema* *wulwulima*:

11 *Pa* *nian* *haloq* *mule* *da* *ne* *hia*, *pa* *nian* *dada* *ne* *wia*;

Nian *hiar* *ne* *temeta*, *naka* *venur*.

12 *Na* *ne* *meten* *Lord* *ve* *toga* *ri* *hemera* *teninir*,

Mi *ne* *dalnena* *hi* *nohe* *vivda*.

Panavagi ne negon Lord ve toga ri hemera ve dada ne hia.'

13 Pa paie nine tan dahiae kimi, ta kimi van loltutun pi ga wia? 14 Panavagi ta kimi van toga mi ne memeria ne dae ne jigara teninir, jirwia kimi pinine: pa ge tate metegtog nohe herhia, pa ge tate matmatjikajika: 15 panavagi ge da varuar Christ, ne Lord, li tugemi.

Saturday li Week Ruar. 17-22.

17 Na wia levia van da ta ne dotmen God van da weina, ta kimi ge ron memeria pi megmegu wia, da ne pi megmegu hia. 18 Na Christ ma ron memeria vagatuwe pi ga hemo hemera pah, nia, ja teninir, lia hemera tate teninir, tan tunova dega hi God: na ma da metjia li vuag, pa ma vahvia li teina: 19 pa li ga pena wela nia ma ven, ma tortor hi ne tei hemera ve toga li veta retret, 20 nihe pena ma malag ji na ja, lumnana ne lol-malunlun ni God ma togotoga tare li qunin Noah, lumnana ve rakrak neka qa, ma vahvia ne tela na manman, ta ne tela levutal, liona mi ne pei: 21 pa na welane, da peweina meguqu, ve vahvia kimi lumnanak, ne huhudavaruar pinine, tate da ta ve moq vita ne merut ta hi ne vuag, navagi ne ververur ne duama wia hi God, ne dae ne kalraka-mule ni Jesus Christ; 22 niane mat garaga raina, pa ve toga pi meton God; mat moq hur ne Angel pah, mi nalnega vergol pah, mi ne mena pah iu hivia.

TAVLIIN iv.

Ne Sunday pi kile Quan 7-11.
Garaga-mule.

7 Pa ne qalhi jiga pah na revta pe, ne dao pinine ge toga loltawaha, pa ge tuq vahligor kimi hi ne vivivda: 8 raka varamat ge verlotteptep mermer kimi, na ne lotteptep ve qur gor ne malag na vehe: 9 ge vervah kimi, tat alaverur: 10 daur ne hoghog vol tela mola ji, ge

megmegu e mehomi, dawa hemera vitjitur urva ne hoghog haha ni God; 11 ji tela van vavatema, ni da woina dawa ne vavatema ruar ni God; ji tela van megmegu, ni dawaina dawa mi ne mena God vola ji hivia; tage da manowena God li vol jiga pah, mi Jesus Christ, na me ne herheriga mi ne mena gor tat pah vagaret. Amen.

TAVLIIN v.

Trinitti III.

5-11.

5 Da pewaina, hequgera wuriri, ge tuq moq hur kimi iu hi hemera lilava. Na vowia, kimi pah, ge regit kimi e nalnega tuq-daqrure, tage verdadaguria kimi; na God ve tuguro hemera ve tuq duam luwo nihe, pa vola ne hoghog hi hemera ve tuq daqrure. 6 Ne dae pinine ge tuq daqrure kimi vi limen God na mena, ta ni horakajia kimi li quan van wote hiv, 7 mi ne moq-moq nam duama wihwih pah raina, na nia na duamduam pimi. 8 Ge tuq vahligor kimi, ge mimieta Satan, ne tavlivalgal hi kimi, na dawe ne lion ve ou, ve venven taltal ve hiarhiarvia ne tela tan ganwun nia: 9 ge tuguro, ve toga jirjir li nam dotgavowiae, mi ne lolmerene ta ve dada memeria weina ra tigimi veria ve toga mere-ma. 10 Pa God, ja Tet-hoghog pah, nia pena ma lov-laqa kimi hi ne herherina vagaret li Christ, lumnana kimi mat ron-memeria vamudol, tan aka da urva, da jirjir, da varakrak kimi. 11 Pa hivia pena ne mena guro dan ni toga vagaret. Amen.

S. JOHN HI HEMERA PAH.

NE MOVAIIN

TAVLIIN i.

S. John, ja ma teh
ne Ruoga-wia.

1-10.

1 Nane ma toga ji da ne tejin, nane kemam ma ronta ji, nane kemam mita ji mi ne metemam, nane kemam

mijita ji, pa ne limemam ma gihgih te, ta hi ja Vavate-
 me Ah 2 (pa ma da laqa ne ah, pa kemam mita, pa
 ve vavatema laqa, pa ve vejia ulul ne ah hi kimi, ne ah
 vagaret ma toga ji mi ne Ma, pa ma vabe kemam e);
 3 nane kemam mita ji, pa ma ronta ji, kemam ve vejia
 laqa hi kimi wela, ta kimi ge qulqul haragatuwo veria
 mi kemam; na vowia, namam qulqatuwe, ne qulqatuwo
 mi ne Ma, mi ne Magola me Jesus Christ: 4 pa ke-
 mam ve teh na pah ki, ne dae ta namam ipdahiv ni
 wura meguqu.

5 Pa na kike ne vavatema kemam ma ron ji da nia,
 pa ve vejia laqa hi kimi, ta God, nia ne meran, pa ne
 meligaliga tat menaga meguqu liona. 6 Pa ta dega
 van vejia ta dega ve qulqnl me, navagi ve venven li me-
 ligaliga qa, dega ve wulwulima, pa dega tate dada ne
 vowia: 7 panavagi ta dega van venven li meran, dawa
 nia ve toga li meran, dega ve verqulqul mede, pa ne
 deren Jesus, ne Magola me, ji davamehmeh dega da
 node ga hia pah. 8 Pa ta dega van vejia ta tat mena
 hiwhiw mede, dega ve tuq dawulia dega, pa ne vowia
 tate toga liode. 9 Ta dega van vejia laqa pi node ga
 hia pah, nia na vowia pa na teninir tan duamvita node
 ga hia pah, pa tan da vamehmeh dega da ne vol alnega
 tate wia. 10 Ta dega van vejia ta dega tate ho-da ne
 hiwhiw, dega ve vejia ta nia ja dower, pa ne vavatema
 me tate toga liode.

TAVLIN iii.

Epiphani vi.

1-9.

1 Gita ne lolteptep ne Ma ma tep deg e, ta na dave-
 tania, tage lovlov dega ta ra Magolan God; pa dega na
 da peweina. Ne dae na kike ne meroma tate lolmerene
 dega, ne dae nia tate lolmerene nia. 2 Hemera meratep,
 lumnanak dega ra natun God; pa tate vejia vaglala qa
 ta dega ji davetania jilumnana. Dega na lolmerene nak

ta da ta van da laqa nia, dega tage dawa nia ; na dega tag itjia dawa nia ve toga meguqu. 3 Pa vol paie van varatu jiah raina wak, ve tuq da mahinahina nia, dawa nia na mahinahina veria. 4 Ne vol tela ve dada ne hiwhiw, ve dada wela nalnega ne li tatga e ; pa ne hiwhiw ne li tatga e pinine. 5 Pa kimi na lolmerene ta ma da laqa nia tan olahe ne hiwhiw pah ; pa tat mena hiwhiw me. 6 Ji tela van toga li nia, nia tat da ne hiwhiw : pa ta ji tela van dada ne hiwhiw, nia taj itjia qa, pa tate lolmerene. 7 Hequqera wuriri, ge tate vanvanaka ji tela tan tunova telava kimi ; ja ve dadaur nalnega teninir, nia na teninir, dawa ja pena na teninir. 8 Ja ve dada ne hiwhiw, nia me da Satan ; na Satan ma da ne hiwhiw da ne tejin nemok. 9 Ma da laqa ne Magolan God hi na kike, tan da lera ne megmegu ni Satan.

Trinitii.

13-24.

13 Ra tigik, ge tate metmeteg da ta ne merema van norur kimi. 14 Dega na lolmerene ta dega ma rowo da ne miji li ah, ne dae dega na lolteptep ra tigtigide. Ne tela tate lolteptep ve toga qa li miji, 15 Ji tela van norur tigina, nia ne tela wuwu lolhia : pa kimi na lolmerene ta ne ah vaguret tat toga meguqu li ji tela ve wuwu lolhia. 16 Dega na lolmerene ne lolteptep dawak, ne dae nia ma moq hur ne ahvena piade ; pa namede tage moq hur ne ahvide pi ra tigtigide. 17 Ta ji tela van toga mi ne ter meramera teli merema ki, pa nia van itjia tigina ve darohroh, pa nia van qur gor ne lolmagarhina me da nia, ne lolteptep ni God ve toga vetania liona? 18 Hequqera wuriri, dega mit toptep mi ne vavatemala, hi ta mi ne gamede ; navagi mi ne megmegu mi ne vovia. 19 Van dawaina dega tage lolmerene ta dega teli vovia me, pa tage vaharu ne piade li negona, 20 li jiga ne tuqede van her gatrige piana ; na God na luwo da ne tuqede, pa nia na lolmerene ne vol

jiga pah. 21 Ra meratep, van da ta ne tuqede van tat her gatride, dega na varataqa hi God, 22 pa dega van erara jiga, dega vola da nia, ne dae dega ve jir gor ne li pah me, pa ve dada ne jiga wia li negona. 23 Pa ne li me niak, ta dega dotgavowiae li icn Magola me Jesus Christ, pa ge verteptep dega, dawa nia ma vergol dega te. 24 Pa jane ve jir gor ne li me ve toga li nia, pa nia liona. Pa dega na lolmerene ta nia ve toga liode dawak, ne dae ne Wu nia mola ji me hivide.

TAVLIIN iv.

Trinitii.

7-21.

7 Ra meratep, dega verteptep dega: na ne lolteptep ve row me da God; pa vol tela ve teptep ve wota me da God, pa nia na lolmerene God. 8 Paie van tat lolteptep, nia tate lolmerene God; na God ne lolteptep. 9 Ma vahe deg e ne lolteptep ni God dawak, ta God ma jiligia ne Magola me tuwuwi tegolgol li merema, ne tejin ta dega guah ne dae nia. 10 Ne lolteptep ve toga li ga kike, tate da ta dega ma lolteptep God, navagi ta nia ma lolteptep dega, pa ma jiligia ne Magola me tan won pi ga hemedede. 11 Ra meratep, da ta God ma lolteptep dega weina, namede meguqu tage verteptep dega. 12 Tat tela meguqu mitjia God: ta dega van verlolteptep, God ve toga liode, pa ma da urva ne lolteptep me liode: 13 dega na lolmerene ta dega ve toga li Ma, pa nia liode, dawak, ne dae nia mola me hi dega da ne Wu me. 14 Pa kemam mitjita pa ve vejia laqa ta ne Ma ma jiligia ne Magola me tan vahvia ne merema. 15 Vol tela ve vejia laqa ta Jesus ne Magolan God, God ve toga liona, pa nia li God. 16 Pa dega na lolmerene pa ma dotgavowiae ne lolteptep ni God ve togatoga mede. God ne lolteptep, pa vol tela ve toga li lolteptep ve toga li God, pa God liona. 17 Ma da urva pah ne lolteptep mede li ga kike, ne dae ta dega toga mi ne varataqa li quan

herher ; na dawa nia ve toga, dega ve toga wela pewei-na li merema kike. 18 Tat mena metega li lolteptep : pa ne jir lolteptep ve huwta o ne metega, ne dae ne metega ve toga mi ne herhia : jane ve metegtog tate toga urva li jir lolteptep. 19 Dega ve lolteptep, ne dae nia ma lolteptep mo dega. 20 Ji tela van vejia ta, 'Noke na teptep God,' pa nia van norur tigina, ja pena ja dower : na ji tela van tat teptep tigina nia mitjia ji, nia tat tep meguqu God nia taj itjia ven. 21 Pa ne li vergol kike dega mola ji da nia, ta ji tela van teptep God, nian tep wela tigina.

TAVLIIN V.

Easter i.

4-12

4 Vol jiga ve wota me da God ve rowlevia ne merema : pa na kike ne rowlevia ma rowlevia ne merema ji, node dotgavowiae pinine. 5 Pa paie jane ve rowlevia ne merema ? ja pena ve dotgavowiae ta Jesus ne Magolan God. 6 Nia kike ja ma ven me mi ne pei mi ne dara, Jesus Christ pinine ; tate da ta mi ne pei ia, navagi mi ne pei pa mi ne dara. 7 Pa ne Wu, nia pena ve vejia laqa piana, ne dae ne Wu, nia ne vovia. 8 Na nihe vutel ve toga, ve vejia laqa, ne Wu, mi ne pei, mi ne dara : pa nihe vutel ve vejia laqa duam-haragatuwe. 9 Da ta dega van ola ne vavatema-laqa ni ne tela, ne vavatema-laqa ni God na luwo levia : na na kike ne vavatema-laqa ni God, ta nia ma vejia laqa pi Magola me. 10 Ji tela van dotgavowiae ne Magolan God, ne vavatema-laqa ve toga liona : jane tate dotgavowiae God, mat vejia ta God ja dower, na nia tate dotgavowiae ne vavatema-laqa God ma vejia laqa ji pi Magola me. 11 Pa na kike ne vavatema-laqa, ta God mola hivide ne ah vagaret, pa ne ah ki ve toga li Magola me. 12 Ji tela van ola ne Magola, nia vola ne ah ; ji tela van tat ola ne Magola nia tat ola meguqu ne ah.

S. JUDA HI HEMERA PAH.

S.S. Simon mi Juda.

1-8.

1 Juda, ne tela megmegu ni Jesus Christ, tigin James, hi hemera teli Lovlaqa, ra meratep li God ne Ma, pa mitjituribe hi Jesus Christ: 2 ne magarhina, ne temeta, ne lolteptep ni lililava hi kimi.

3 Ra meratep, lumnana noke ve tehteh qa mi ne jinegara hi kimi pi alnege vahvide, dega ve qulqul liona, ma daie no take teh hi kimi, ve varajia kimi tage vahligor mermer pi dotgavowiae mola vagatuwe ji hi hemera ruar. 4 Na hemera takala ve toga, ma kal veneg il me, nihe pena ma moq ja nihe hi ne herhia kike, hemera hiwhiw pinine, ve da ne hoghog ni God ni wag alnega medandan e, pa ve kevta ne Mah mi Lord dega tuwuwi, Jesus Christ.

5 Pa kimi ma lolmeren piji e ne jiga pah, panavagi ne liok na nih take daie kimi tage duamduam mule ta, na vovia, ne Lord ma vahvia ne metaviv jijia da ne venia Misraim, navagi ta, da pah weina, nia ma da lera ji hemera tate dotgavowiae. 6 Pa ne Angel takala wela, nihe tate jir gor ne jir tenohe na luwogor, pa ma rowoo da ne jir tenohe nihe ma toga te, pa nihe kike nia ma ret meguqu ta nihe ge toga vagaret li meligaliga wahe ne herher li quan luwo nok. 7 Da wela peweina, Sodom mi Gomorrah, mi ne metavenia daldalgat pah, nihe, dawa hemera kike ve da ji, ma tuq vanaka nihe hi nalnega luntewon, pa tage venven ur ne vuag ha, pa ma daiche ne melpega, na ma her hivihe tage togotoga li av tat le vagaret. 8 Pa da peweina wela hemera kike li nohe qori, ve da merut ne vuag, ve dot tegtega e ne mena, ve vavatemala hiae ne jiga manowena pah.

NE LOLOGA PAH MIT JI ME HI
S. JOHN JA RUAR.

TAVLIIN iv.

Triniti Sunday.

1-11.

1 Da pah weina, noke mitjita, pa ita, wa ne mete-ema ma waka li tuka, pa nalnegane noke ma ron towtow ji, dawa nalne tawe ve vavatema mino, ja ve vejia ta, 'Garaga vin me, ja, nok aka vaheke ne jiga pah tage weh me jilumnana.' 2 Pa na hau noke li Wu: pa ita, ma moq ne tena-haghag ri tuka, pa ja ve hag ri tena-haghag. 3 Pa van itjia ja ve hag, nia dawa ne wugutji-vot, ne *jasper* mi ne *sardius*: pa ne wuranuanua ma toga daldalgat ne tena-haghag, van ita, na dawa ne wugutji-vot ne *emerald*. 4 Pa daldalgat ne jir tena-haghag, ne tena-haghag wela ve toga, henawul rua mahalin vuvat; pa ri tena-haghag pahne noke mitjia hemera temeto henawul rua mahalin vuvat ve hag, ma hor gurohe ne lulgor lul; pa vol nihe ri qetube ne wolneg gold. 5 Pa da ne jir tena-haghag ve rowrowo me ne vila, mi nalnega pah, mi ne mon-dundun pah. Pa ne tena-pur leverua nav, ma lawalawa pi nego jir tena-haghag; ne Wu leverua ni God nine; 6 pa pi nego jir tena-haghag, dawa ne lema na jijira, wa ne mevit na porpor; pa meho jir tena-haghag, pa daldalgat ne jir tena-haghag, ne jiga ah vuvat na lilimetehe ia pi negohe mi pi kilehe. 7 Pa ne jiga ah ne movaiin na dawa ne lion, pa ne jiga ah ne vuruan na dawa ne nat cow, pa ne jiga ah ne vutelian, ne negona ve toga dawa ne nego tela, pa ne jiga ah vuvatjian na dawa ne mela ve gava-gava. 8 Pa ne jiga ah vuvat, vol nihe ne pinehe lev-levijia ia, pa nihe na lilimetehe pah daldalgat, mi liohe

wela : pa nihe tate ho-maqmaqha meran mi quan, ve vejia ta, 'Ruar, ruar, ruar, Lord God Jirmena, ja ma toga ji, pa ve toga qa, pa tan ren me jilumnana.' 9 Pa lumnana ne jiga ah vuvat van lov manowena, lov luwo, lovwiæ jane ve hag ri jir tena-haghag, ja ve toga vagaret, 10 ra temeto henawnl rua mahalin vuvat tag aka row taqa pi negon ja ve hag ri jir tena-haghag, pa tag urur ja ve ah vagaret, pa tage huwta ne wolneg meh iu pi nego jir tena-haghag, ve vejia ta, 11 'Nike, Lord dega, mi God dega, na tataruha taw ola ne manowena, mi ne dotgae, mi ne mena ; na nike ma tow ne vol tal-talega pah ; pa ne dac ne dotme nihe ma toga ji, pa ma tow nihe ji.'

TAVLIIN vii.

Hemera Ruar Pah.

2-12,

2 Pa noke mitjia ne Angel jijia wela, ve garaga da ne tena-rowva elo, ve ter ne tena-pur-vaglala ni God na ah : pa nia ma lov mi nalnega luwo hi ne Angel vuvat, ma von nihe ji tage da memeria ne venia mi ne lema, 3 ve vejia ta, 'Ge tate da memeria vuroh ne venia, mi ne lema, mi ne raga pah, dega pur-vaglala pah nok hemera megmegu ni God dega li warehe. 4 Pa noke ma ron ji ta ma pur-vaglala vuvia, ta ter vagawon ne avaviin henawul vat mahalin vuvat, ma qur-vaglala nihe da ne vol metaviv te Israel.

5 Da ne metaviv Judah ma pur-vaglala ter vaga hena-wul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Reuben ma pur-vaglala ter vaga hena-wul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Gad ma pur-vaglala ter vaga hena-wul tuwaga mahalin vurua.

6 Da ne metaviv Asher ma pur-vaglala ter vaga hena-wul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Naphtali ma pur-vaglala ter vaga hena-wul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Manasseh ma pur-vaglala ter vaga henawul tuwaga mahalin vurua.

7 Da na metaviv Simeon ma pur-vaglala ter vaga henawul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Levi ma pur-vaglala ter vaga henawul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Issachar ma pur-vaglala ter vaga henawul tuwaga mahalin vurua.

8 Da ne metaviv Zebulun ma pur-vaglala ter vaga henawul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Joseph ma pur-vaglala ter vaga henawul tuwaga mahalin vurua.

Da ne metaviv Benjamin ma pur-vaglala ter vaga henawul tuwaga mahalin vurua.

9 Pa na pahne ma pah, noke mitjita, pa ita ne vawut tela, na metogjina, tat tela ji luk nihe meguqu, da hemera teli vol veniua pah, da ne vol metaviv pah, pa da ne vol hemera haha pah, pa mi ne vol taltale-vavatemala pah, nihe pah ma tu pi nego jir tena-haghag, pa pi negon ne Lamb, ve hor guroho ne lul-gor lul, pa mi ne ho-pepa li limehe; 10 pa nihe ve lovlov mi nalnega luwo, ve vejia ta, "Ne ahvega hi God dega ve hag ri tena-haghag luwo, pa hi ne Lamb." 11 Pa ne Angel pah ve tutu daldalgat ne jir tena-haghag, pa daldalgat hemera temeto, pa dalgat ne jiga ah vuvat, pa nihe ma row taqa pi nego jir tena-haghag pa murur God, 12 ve vejia ta, "Amen; ne dadawiae, mi ne herheriga, mi ne metmetadur, mi ne lovlovwiae, mi ne manowena, mi ne mena, mi ne tou, nihe van toga vagaret hi God dega, tat pah meguqu. Amen."

TAVLIIN xii.

8. Michael mi ra Angel pah. 7-12.

7 Pa ne gonagona raina; Michael mi ra Angel me ma verola mi ne meta: pa ne meta ma verola, nia mi ra Angel me; 8 pa nihe tate rowlevia; pa taj it hare

wela ne tenohe raina. 9 Pa ma huwta vili ne meta luwo, ne meta teli ja me, niane ma lov nia ta, ja Hipega-wulwulima, mi Satan, ja wulia ne merema dan; ma huwta vili nia iu li veniua, pa ma huwta vili ra Angel me gatuwe me. 10 Pa noke ma ron nalnega luwo raina, ve vejia ta, "Lumnanak mat weh wunwun ne vahvia mi ne mena mi ne gamilin God dega, mi ne menan Christ me; na mat huwta ja hipehipega ra tigtigide iu, jane ve hipehipega nihe pi negon God dega meran mi quan. 11 Pa nihe ma rowlevia nia ne dac ne deren ne Lamb, pa ne dae ne vavatema-laqa nihe ma vavatema te, pa nihe tate dotmeve ne ahvehe, na vovia wahe ne miji meguqu. 12 Ne dae pinine ge girgir, tuka pah, mi kimi pah ve toge. Pa jir magaria ne veniua mi ne lema; ne dae ja hipehipega wulwulima maj iu hi kimi, pa nia mi ne lolhia na nia na lolmerone ta ne quina na mudol."

TAVLIIN xiv.

Hemera Ruar ne Meremi.

1-5.

1 Pa noke mitjita, pa ita, ne Lamb ve tu ri tawe Sion, pa hemera gatuwe me ter vagawon ne avaviin henavul vat mahalin vuvat, pa ma teh ne iena ri warehe, mi ne Icn Ma me. 2 Pa noke ma ron nalnega me da ne raina, dawa nalne pei vehe, pa dawa nalne mon-dundun: pa nalnega noke ma ron ji ma dawa nalne hemera ve dada nah o ne wetetemet-gau mehe. 3 Pa nihe ve hur wa nah raqa pi nego jir tena-haghag, pa pi nego ne jiga ah vumat, mi hemera temeto: pa tat tela ji lolmerene nah, navagi hemera ter vagawon ne avaviin henawul vat mahalin vuvat, ma tun nihe ji da ne merema. 4 Nihe kike tate ho merut mi ne leqavina; na nihe ne tuwutner. Nihe kike hemera ve venven ur ne Lamb vol veta pah nia van ven e. Ma tun hemera kike da ne tela pah tage da hawal towtow hi God, mi ne Lamb. 5 Pa taj it hare ne wulwulima li velehe, nihe na jir mahin-hina meguqu.

NE VAVATEMAN ISAIAH, NE PROPHET.

TAVLIIN vii.

S. Mary.

10-15.

10 Pa ne Lord ma vavatema wela hi Ahaz ta, 11 "Werara ne vaglala da ne Lord God nike; werara li veta qua, hi ta li veta haghag raina." Navagi Ahaz ma vejia ta, "Noke tat erara, pa wela noke tat dadagere ne Lord." 12 Pa nia ma vejia ta, "Ge ronta Immanak, metaviv David; na mian kilata ta kimi ge da wulitjia ne tela; pa ne liomi na nih tage da wulitjia ne Lord noke wela? 14 Ne dae pinine, ne Lord, nia tan ola ne vaglala hi kimi; gita, ne tuwutner tan ganhia pa tan vauwta ne magola, ne teman, pa tan lov ne iena ta Immanuel. 15 Nia tan gan ne butter mi ne honey lumnana nia van lolmeren tan rowota ne hia pa tan da rih ne wia. 16 Pa lumnana ne magola tate lolmeren vu-roh tan rowota ne hia pa tan da rih ne wia, ne veniuan hor, ne kin vurua nike ve norur lolhia hor, tan we."

TAVLIIN xl.

S. John, ja Huhudavaruar. 1-11.

1 Ge da mehur, ge da mehur hemera mino, ne God kimi ve vejia; 2 ge vavatema mehur hi Jerusalema, pa ge lov hivia ta, ne gonagona me mat da wunwun pah, ta mat duamvita nona hiwhiw, ta nia mola da ne Lord na tatariha vagarua pi nona megmegu hia pah.

3 Nalnen paie ve lovlov ta, "Ge gurva li venia marano ne tena-cleven hi ne Lord; ge da vateninir li veta won ne jir majala hi God dega. 4 Van liv wonwon ne vol qerena pah, pa van da vahirawaret ne vol tawe mi ne wutraga wutwut pah: van da vateninir ne majala galagala pah, pa van da vametmet ne veta papakora pah:

5 pa tage da laqa ne herherin Lord, pa ne vuag pah tag ita gatuwe: na ne velen Lord ma vejia weina. 6 Nal-nen paie ve vejia ta, "Wa lovlov." Pa jijia ma vejia ta, "Noke lov ta davetania?" "Ta, ne vuag pah ne velia, pa ne volga wia me na dawa ne tewah raga teli jag: 7 ne velia ve ren iu, ne tewah raga ve ruqaruqa; ne dae ne menewan Lord ve hau raina: na vovia, ne tela pah ne velia. 8 Ne velia ve ren iu: ne tewah raga ve ruqaruqa; navagi ne vavatoman God dega ji tu mermer vagaret."

9 Ja, nike ve vejia ne ruoga wia hi Sion, wa garaga ri tawe haghag; ja, nike ve vega ne ruoga wia hi Jerusalema, wa gawalul mermer; wa vejia mi nalnega luwo, tate metmetog; wa vejia hi ne metaveniua pah ta Judah ta, "Gitjia God kimi!" 10 Gita, ne Lord tan ven dawa ja Tou, pa ne linena tan luwo gor hivia: gita, nia mi ne tuntun me, ne lola me nia tan tun e ve toga pi negona. 11 Nia tan venan urva ne vewut *sheep* me, dawa ne tela vitjitur ne *sheep*, nia tan halapeg ne *lamb* pah li limena, pa tan haga nihe ri verena, pa tan venga melunlun nihe vola ne hih,

TAVLIIN 1.

Tuesday li Week Ruar.

5-11.

5 Ne Lord ma waka ne dalnek, pa noke tate row-rowota, noke tate kilo vita. 6 Noke ma vanaka ne kilok hi hemera ve notnot, mi ne palahik hi hemera ve rav ewao nuluk: noke tate didit gor ne negok da ne vihigta, mi ne nenuh. 7 Na ne Lord God tan lukua no: ne dae pinine tat jia no iu; ne dae pinine noke ma da vamermer ne negok dawa ne votga wia, pa noke na lolmeren ta noke tat ipipmimi. 8 Ja ve da vateninir no na revta; paie van vahliguro no? Kemoar kalraka gatuwe: paie ne tavlivagal mino? nian revta me hi no. 9 Gita, ne Lord God tan lukua no: paie van her gatria

no ? gita, nihe pah tage ja wa ne lulgor ; ne pip tañ ganwun nihe,

10 Paie mi kimi vurur ne Lord ? ve menahta nalaen ne tela me ? Jane ve venven li meligaliga, tat nunega me, nian vaharu ne piana ri ien Lord, nian varatu ri God nia. 11 Gita, kimi pah ve pipi nav, ve regit kimi e ne liuwa lawalawa ; ge venven luwo av mi kimi, pa luwoga liuwa lawalawa pah kimi ma tut ji. Kimi tag ola na kike da ne limek ; kimi tag in iu mi ne lolwon.

TAVLIIN lxiii.

Monday li Week Ruar. 1-19.

1 Paie ja kike ve ven me da Edom, mi ne lola herhor na mimi da Bozrah ? Ja ki ne lulgor me na wia tenenia, ve venven li mena me mi ne tou ? Noke pek ve vavatemala teninir, na mena take vahvia. 2 Ne dae neva nike ma hor guroke ne beruga mimi, pa ne lulgor meke wa non ja ve vara tepeva ne win vine ? 3 Noke ma vara li tena jia iu ne win vine magik ; tat tela gatuwe mino da ne metaviv pah ; na vovia, li nak lolhia noke ma vara rahe, li nak toqehia luwo noke ma vara tepeva nihe ; pa ma kikrih ne lola horhor mino e ne derehe, pa noke ma da vetevetela ne lulgor mino dan. 4 Na ne quan reparepa ma toga li liok, pa ne ton hemera noke ma tun-mule nihe ji, ma weh. 5 Pa noke mita, pa tat tela tan lukua ; pa noke ma metmeteg ta tat tela tan ograka : ne dae pinine ne jir limek ma rak ne vahvia hi no ; nak lolhia, nia mog-rakajia no. 6 noke ma vara tepeva hemera li nak lolhia, pa li nak toqe-hia luwo noke ma daiche tage dawa hemera munun malakalaka, pa noke ma liwara ne derehe li ten.

7 Noke take vejia laqa pi lolteptep ni Lord, ve lovlov-wiae ne Lord na tatariha pi ga pahne ne Lord ma hog me hivide ; mi nona teptep luwo hi ne metaviv Israel, nia ma hog nihe, daur nona lolmagarhina pa daur no-naga lolteptep, ne metogjina. 8 Na nia ma vejia ta,

“Na vovia, nihe hemera mino; hequqera tat dada wulwulima:” ne dae pinine nia ma di ja vahvihe. 9 Li nohe jigara magmagarhina dan nia ma toga magmagarhina veria, pa ne Angel tepi negona ma vahvihe: ne dae nona lolteptep mi nona lolmagarhina nia ma tun-mule nihe; pa ne quan pah lumnana nia ma haga nihe, pa ma rugu nihe. 10 Navagi nihe ma rowota, ma da lolwon ne wu ruar me: ne dae pinine ma daie tan tu tavduar, tan tavlivagal hivihe, pa ma verola veria mehe. 11 Da pah weina nia ma duam mule ne quan ja pah, Moses mi hemera me ve vejia ta, “Eva jane ma venga raka nihe da ne lema, mi hemera itjitur ne vewut *sheep* me? Eva jane ma moq ne wu ruar me mehohe? 12 ma daie ne limena na manowena tan ven pi meton Moses? ma vilawora ne lema pi negohe, tan da hivia ne hiaha van toga vagaret? 13 ma tunova nihe wugu ne veta qua, wa ne *horse* li numa, nihe tate tutga meguqu piana? 14 Wa ne *cow* pah viu li qerena, ne wu ni Lord ma daiehe tage maqmaqha peweina: nihe ma tunova hemera meke waina, tawe da hivike ne hiaha na manowena. 15 Withur me da ne raina, witjita me da ne tena dadave ruar mi ne tena herheri: eva noma jinegara mi noma megmegu tou pah? Ma dagor noma lolwia mi noma lolmagarhina da no. 16 Na nike ne Ma mi kemam, van da ta Abraham van tate lolmerene kemam, ta Israel van tate gilala kemam; nike Lord ve toga ne Ma mi kemam; ja tun-mule nemeko kemam, ne ie pena. 17 Lord ne dae hi neva nike ve daie kemam tage telava da ne majala meke, ve da wowneg ne tuqemam da nurur nike? Haloq mule me ne dae ne tela meke pah, ne metaviv pah teli veta vola terteraiin meke. 18 Ne metaviv ruar meke ma toga vejijia marano liona: ne tavlivagal hi kemam ma vara topeva ne tenaga ruar meke. 19 Kemam ma dawa hemera nike tate luwo gurohe meguqu: wa hemera tate lov ne ie rahe.”

NE VAVATEMAN JEREMIAH, NE PROPHET.

TAVLIIN xxiii.

Trinitii xxv.

5-8

5 Gita, ne quan pah ve weh me, ne Lord ve vavatema, noke ji da raka hi David ne Waniga teninir, pa nia tan luwo guro, tan Kin, pa tan megmegu metadur, pa tan her hi ne veniua, pa tan di raka nalaega teninir li veniua. 6 Li quina ji vahvia Judah, pa Israel tan togotoga wahawaha: pa ne hiaha van lov nia e niak, ta, "Ne Lord nalaega teninir mede." 7 Ne dae pinine, gita, ne quan pah ve weh me, ne Lord ve vavatema, ta nihe tat vejia wela ta, "Dawa ne Lord na ah, ma venga hemera te Israel ji da ne veniua Misraim;" 8 navagi ta, "Dawa ne Lord na ah, ma venga pa ma tunova ne tetmetaviv Israel ji da ne veniua dehiu, pa da ne veniua pah noke na vuro nihe wahe ji;" pa nihe tage togotoga li jir veniehe.

NE VAVATEMAN JOEL, NE PROPHET.

TAVLIIN ii.

Ne Quan Vujia li Lent.

12-17.

12 Ne Lord ve vejia ta, "Ge haloq mule me lumna-nak hi no, mi ne liomi dan, mi ne ravraviav, mi ne kerkere, mi ne tantan: 13 pa ge hir ne tuqemi pa tate da ta ne lola horhor mi kimi, pa ge haloq mule hi ne Lord God kimi: na nia na lolwia mi na lolmagarhina. nia tate lolhia hau, pa nia na lolmagarhina varamat, nia ve duamlia pi mijewet. 14 Paie na lolmerene tan tat haloq mule me, tat duamlia, tat venvitu ne jiga dawiae, ne jiga palpal ne hinega, hi ta ne jiga palpal vunun, hi ne Lord God kimi?"

15 Ge nuv ne tawe li Sion, da varuar ne ravraviav,

ge veruog hemera piu gatuwo ruar : 16 ge vila gatuwe hemera, ge da varuar ne lovlaqa, ge veruog me hemera temraga, ge vila gatuwe hequqera, mi ne meremi pi hih ; ja ve lag nian rowo da nema me, mi rejiga lag da ne veta ema me. 17 Hemera palpal, hemera megmegu ni Lord, nihe tantan luwoga meho gamili ema ruar mi ne tena-palpal ; nihe vejia ta, " Lord, wa magaria hemera meke, pa tate vanvanaka nomaga terteraiin hi ne vihigta, ta ra tog pah nihe ge luwo gurohe : ne dae hi neva nihe ji vejia meho hemera ta, " *Eva God nihe ?* "

NE VAVATEMAN MALACHI, NE PROPHET.

TAVLIIN iii.

*Ne Quan mola Jesus
lema Ruar.*

1-5.

1 Gita, noke ve jiligia ven ne tutuin mino, pa nia tan da urva ne majalak pi negok : pa ne Lord, niane kimi ve hiarvia nia, tan ven hau me lema ruar me ; pa ne tutuin ta hi ne vatavata, ne liomi na nih varamat nia, gita, nia ve ven me ; ne Lord Sabaoth ve vavatema. 2 Navagi paie tan toga li quan nia ve ven me liona ? Paie tan tu lumnana nia van row me ? Na nia na dawa nav ja ve dada vamehmeh ne som e, pa wa ne soap ja ve waha ne lola horhor e : 3 pa nia tan hag wa ja ve da mahinahina, ve da vamehmeh ne silver, pa nia tan da mahinahina nihe wa ne gold mi ne silver, pa nihe tag ola hi ne Lord ne hoghog pah mi nalnega teninir. 4 Da peweina ne hoghog ni Judah mi Jerusalem tan wia hi ne Lord, dawa li quan ja pah, dawa li to pah lumnana ja. 5 Pa noke take ven revta kimi hi ne herher, pa noke take vejia hau gor hemera valval, pa gor hemera ve toga luntawon, pa gor hemera ve jia ne tela megmegu iu pi tuntun me, hetela metvita, mi ra melia, ve da telava ne tog, pa tat urur no ; ne Lord Sabaoth ve vavatema.

NE TEHTEH-VAGLALA.

<i>Advent i.</i>	82	26	PENTEKOST.	67	54
" ii.	82	...	<i>Monday li Week Pentekost.</i>	71	48
" iii.	84	19	<i>Tuesday " " "</i>	69	51
" iv.	104	46			
CHRISTMAS.	108	45	TRINITI SUNDAY.	124	47
<i>S. Stephen.</i>	68	29	<i>Trinititi i.</i>	121	...
<i>S. John, ja ma teh</i>			" ii.	120	...
<i>ne Ruoga-wia.</i>	118	64	" iii.	118	...
<i>Hemera Ruar ne Meremi.</i>	127	4	" iv.	77	...
<i>Ne Sunday pi kile</i>			" v.	116	...
<i>Quan Christmas.</i>	94	1	" vi.	76	8
<i>Ne Quan Jiv-vaglala.</i>	75	...	" vii.	77	36
			" viii.	77	14
EPIPHANI.	97	1	" ix.	85	...
<i>Epiphani i.</i>	79	...	" x.	87	...
" ii.	80	46	" xi.	89	...
" iii.	81	15	" xii.	90	35
" iv.	81	16	" xiii.	93	...
" v.	106	20	" xiv.	95	...
" vi.	119	30	" xv.	96	12
<i>Septuagesima.</i>	84	24	" xvi.	98	...
<i>Sexagesima.</i>	92	...	" xvii.	98	...
<i>Quinquagesima.</i>	88	...	" xviii.	83	28
<i>Ne Quan Vujia li Lent.</i>	132	11	" xix.	99	17
<i>Lent i.</i>	91	5	" xx.	101	27
" ii.	107	20	" xxi.	102	49
" iii.	100	...	" xxii.	103	22
" iv.	94	49	" xxiii.	104	28
" v.	109	50	" xxiv.	105	18
" vi.	103	31	" xxv.	132	59
<i>Monday li Week Ruar.</i>	129	38	<i>S. Andrew.</i>	78	6
<i>Tuesday " "</i>	130	42	<i>S. Thomas.</i>	96	64
<i>Wednesday " "</i>	110	...	<i>S. Paul.</i>	69	23
<i>Thursday " "</i>	85	...	<i>Ne Quan Mola Jesus</i>		
<i>Ne Quan i Mijen</i>			<i>Lema Ruar.</i>	133	...
<i>Jesus Christ.</i>	111	67	<i>S. Matthias.</i>	66	19
<i>Saturday li Week Ruar.</i>	117	34	<i>S. Mary.</i>	128	...
			<i>S. Mark.</i>	99	55
EASTER.	106	63	<i>S.S. Philip mi James.</i>	113	53
<i>Monday li Week Easter.</i>	71	...	<i>S. Barnabas.</i>	72	56
<i>Tuesday " "</i>	74	...	<i>S. John, ja Huhuda-</i>		
<i>Easter i.</i>	122	63	<i>varuar.</i>	113	...
" ii.	115	52	<i>S. Peter.</i>	73	21
" iii.	115	52	<i>S. James.</i>	72	25
" iv.	114	57	<i>S. Bartholomew.</i>	68	...
" v.	114	59	<i>S. Matthew.</i>	90	18
<i>Ne Garaga-mule.</i>	65	44	<i>S. Michael mi ra</i>		
<i>Ne Sunday pi kile Quan</i>			<i>Angel pah.</i>	126	22
<i>Garaga-mule.</i>	117	57	<i>S. Luke.</i>	107	...
			<i>S.S. Simon mi Juda.</i>	123	56
			<i>Hemera Ruar Pah.</i>	125	6

2234.296

Epistles & gospels.

Widener Library

002893897

3 2044 086 554 037